

ТЭЭВЭР ХӨГЖЛИЙН БАНК

(хаалттай Хувьцаат Компани)

2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон тайлант жилийн

Санхүүгийн тайлан

(Хараат бус аудиторын тайлангийн хамт)

Товчилсон үгсийн тайлбар

ЗМТ	Зээлийн мэдээллийн төв ХХК
ХБҮЦ	Хөрөнгөөр баталгаажсан үнэт цаас
ИЗББ	Ипотекийн зээлээр баталгаажсан бонд
ҮЦСК	Үнэт цаас санхүүжилтийн корпораци
ЖДБ	Жижиг дунд бизнес
ТЗК	Тусгай зориулалтын компани
СТОУС	Санхүүгийн тайлагналын олон улсын стандарт
БҮЦ	Бодит үнэ цэн
ХӨ	Хорогдуулсан өртөг
ААБҮЦ	Ашиг алдагдлаарх бодит үнэ цэн
БДОБҮЦ	Бусад дэлгэрэнгүй орлогоорх бодит үнэ цэн
PD	Дефолт болох магадлал
LGD	Дефолт болсон тохиолдолд хүлээх алдагдлын хэмжээ
EAD	Дефолт болсон үеийн дүн
ХК	Хувьцаат Компани (хаалттай)
ЭУХ	Эрсдэлийн Удирдлагын Хороо

Агуулга

1.Тайлагнагч аж ахуйн нэгж	11	20.Үндсэн хөрөнгө	42
2.Тайлан бэлтгэсэн үндэслэл	11	21.Биет бус хөрөнгө.....	44
3.Шинэ ба шинэчлэгдсэн стандартууд, тайлбарууд	13	22.Гүүдвил	44
4.Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлогууд	15	23.Ашиглах эрхтэй хөрөнгө ба түрээсийн өр төлбөр	45
5.Хүүний орлого ба зардал	33	24.Бусад хөрөнгө	45
6.Хураамж ба шимтгэлийн цэвэр орлого (зардал)	33	25.Банк, санхүүгийн байгууллагын харилцах, хадгаламж	46
7.Арилжааны цэвэр орлого.....	34	26.Харилцагчдын харилцах, хадгаламж	46
8.ААБҮЦ-ээр хэмжигдэх бусад санхүүгийн хэрэгслүүдийн бусад орлого (зардал).....	34	27.Репо хэлцэл.....	46
9.Бусад орлого ба зардал.....	34	28.Зээлээр авсан санхүүжилт.....	47
10.Хүний нөөцийн зардал	35	29.Бусад өр төлбөр.....	48
11.Үйл ажиллагааны бус зардал.....	35	30.Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгө.....	49
12.Санхүүгийн хэрэгслүүдийн үнэ цэнийн бууралтын (гарз) эсвэл буцаалт	36	31.Хувьцаат капитал ба нөөц.....	50
13.Орлогын албан татварын зардал.....	36	32.Санхүүгийн хэрэглүүрийн бодит үнэ цэн	52
14.Бэлэн ба Монголбанк дахь мөнгө	38	33.Болзошгүй өр төлбөр ба үүрэг амлалт.....	55
15.Банк, санхүүгийн байгууллага дахь харилцах, хадгаламж	38	34.Хөрөнгө ба өр төлбөрийн хугацааны шинжилгээ	57
16.Хөрөнгө оруулалт.....	39	35.Холбоотой талуудын тодруулга	59
17.Үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүр.....	40	36.Эрсдэлийн удирдлага.....	61
18.Харилцагчид олгосон зээл ба урьдчилгаа	40	37.Өөрийн хөрөнгийн зохистой харьцаа	80
19.Борлуулах зорилгоор эзэмшиж буй хөрөнгө	41	38.Тайлант үеийн дараах үйл явдал	81
		39.Орчуулга	81

Тээвэр хөгжлийн банк ХК

Банкны мэдээлэл

Регистрийн дугаар

2078201

Албан ёсны хаяг

Тээвэр Хөгжлийн Банк ХК
Монгол Улс, Улаанбаатар хот,
Сүхбаатар дүүрэг, 1 дүгээр хороо,
Олимпийн гудамж,
Шангри-Ла оффис, 15 дугаар давхар

**2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх
хувьцаа эзэмшигчид**

П.Раднаабазар
Г.Минжин
Б.Батгэрэл
Б.Гантуяа
Ө.Ганболд
Д.Оюунгэрэл
Инфраструкчер ХХК

Төлөөлөн Удирдах Зөвлөл

С.Цэрэндаш
Р.Базармаа
Д.Ашидмаа
Б.Мөнхбаяр
Т.Баасанжав
Б.Эрдэнэбаяр
Б.Оюунцацрал
Ч.Зоригтбаатар
Б.Баттүшиг

Гүйцэтгэх захирал

Б.Эрдэнэбаяр

Санхүү хариуцсан захирал

Ц.Болор

Хараат бүс аудитор

Өлзийт Экаунт Аудит ХХК
Монгол Улс, Улаанбаатар хот,
Чингэлтэй дүүрэг, 6 дугаар хороо,
6 дугаар хороолол, Г.Бумцэндийн гудамж,
65 дугаар байр, 1 тоот

УДИРДЛАГЫН ХАРИУЦЛАГЫН МЭДЭГДЭЛ

Тээвэр хөгжлийн банк ХК (цаашид “Банк” гэх)-ийн санхүүгийн тайлан нь Нягтлан бодох бүртгэлийн Олон улсын Стандартын дагуу нягтлан бодох бүртгэлийн тохиромжтой бодлогыг сонгон, тууштай мөрдөж, зэрэгцүүлэгдэхүйц, ул үндэслэлтэй тооцооллыг хийж, Санхүүгийн Тайлагналын Олон Улсын Стандартын дагуу бэлтгэгдсэн ба Монгол улсад хэрэгжиж байгаа хууль дүрэм журмыг дагаж мөрдөн, аудитын ажилд шаардлагатай бүхий л мэдээллээр хангаж ажилласан.

Банкны удирдлага нь 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болгосон санхүүгийн байдал, тухайн өдрөөр дуусгавар болсон тайлант жилийн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан, өмчийн өөрчлөлтийн тайлан, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгыг үнэн зөв илэрхийлж, баталгаажуулсан.

Мөн удирдлага нь Банкны эд хөрөнгийг хадгалан хамгаалах, аливаа залилан, зүй бус үйлдлээс сэргийлэх, хяналтын тогтолцоог бүрдүүлэхэд шаардлагатай арга хэмжээнүүдийг авч хэрэгжүүлэн, эрсдэлээс урьдчилан сэргийлж ажилласан.

Банкны удирдлага нь санхүүгийн тайланг бэлтгэхдээ тохиромжтой нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогыг сонгон, тууштайгаар даган мөрдөж, үндэслэлтэй, нягт нямбай тооцоолол, үнэлгээ хийн, холбогдох бүх нягтлан бодох бүртгэлийн стандартыг мөрдсөн гэж үзэж байна.

Банкны удирдлагаас Тээвэр Хөгжлийн Банк ХК-ийн 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон жилийн санхүүгийн тайланг зөвшөөрч батлав.

Ц.БОЛОР

Санхүү хариуцсан захирал

Монгол Улс

Улаанбаатар хот

2025 оны 03 дугаар сарын 31-ний өдөр

**ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ТАЙЛАН
“ТЭЭВЭР ХӨГЖЛИЙН БАНК” ХК-ИЙН
ХУВЬЦАА ЭЗЭМШИГЧИД ТАНАА**

Санхүүгийн тайлангийн Аудитын тайлан

Өөрчлөлтгүй дүгнэлт

Бид 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ээрх санхүүгийн байдлын тайлан, жилийн эцсээрх орлогын дэлгэрэнгүй тайлан, өмчийн өөрчлөлтийн тайлан, мөнгөн гүйлгээний тайлан, нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлогууд, тодруулгаас бүрдсэн “Тээвэр хөгжлийн банк” ХК-ийн санхүүгийн тайланд аудит хийж гүйцэтгэлээ.

Бидний үзэж байгаагаар эдгээр санхүүгийн тайлангууд нь бүхий л материаллаг асуудлаар “Тээвэр хөгжлийн банк” ХК-ийн 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ээрх санхүүгийн байдал, тухайн жилийн санхүүгийн гүйцэтгэл болон мөнгөн гүйлгээг Санхүүгийн Тайлагналын Олон Улсын Стандартууд, Монгол улсад мөрдөгдөж байгаа хууль дүрэм журмын дагуу үнэн зөв толилуулсан байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Бид энэхүү аудитын ажлыг Аудитын Олон Улсын Стандартуудын дагуу хийж гүйцэтгэв. Уг стандартуудын дагуу хүлээсэн үүрэг хариуцлагаа энэ тайлангийнхаа санхүүгийн тайлангийн аудитад хүлээх аудиторын үүрэг хариуцлага хэсэгт харуулав. Бид санхүүгийн тайлангийн энэхүү аудитын ажилд Мэргэжлийн нягтлан бодогчдын ёс зүйн дүрэм болон Монгол улсын мэргэшсэн нягтлан бодогчдын ёс зүйн дүрмийн дагуу үүрэг хариуцлагаа компаниас хараат бус ажиллаж бүрэн биелүүлсэн. Олж авсан аудитын баримт нотолгоо нь бидний гаргасан дүгнэлтийн үндэслэл болоход хангалттай, тохиромжтой гэж итгэж байна.

Аудитын гол асуудлууд

Бидний мэргэжлийн шийдлийн үнэлэмжээр, сонгон авсан горимуудад алдаа болон залилангийн улмаас санхүүгийн тайлан буруу илэрхийлэгдэх эрсдэлийн үнэлгээг багтаан санхүүгийн тайланд аудитын ажлыг гүйцэтгэхэд аудитад хамгийн ихээр нөлөө үзүүлэхүйц асуудлууд нь аудитын гол асуудлууд болдог. Аудитын явцад санхүүгийн тайланг бүхэлд нь хамруулан авч үзсэн бөгөөд аудитын агуулгын хүрээнд дүгнэлт гаргахад нөлөөлсөн ба асуудлуудын улмаас дүгнэлтээ хязгаарлаагүй.

Аудитын гол асуудлууд нь тайлант жилийн санхүүгийн тайлангийн аудитад хамгийн ач холбогдолтой байсан гэж аудиторын мэргэжлийн үнэлэмжээр үзсэн асуудлууд юм. Эдгээр асуудлуудыг санхүүгийн тайлангийн аудитын хүрээнд бүхэлд нь анхаарч, аудиторын дүгнэлт өгөхдөө авч үзсэн бөгөөд бид уг асуудлуудын талаар тусдаа дүгнэлт гаргадаггүй болно.

Бидний мэргэжлийн үнэлэмжээр дараах асуудлыг аудитын гол асуудал гэж үзэж байна.

- Бид мэргэжлийн үнэлэмжээр олж авсан аудитын нотолгоон дээрээ тулгуурлан тухайн байгууллагын бизнесийн хэвийн үйл ажиллагаа алдагдах, зээлийн хүүгийн эргэн төлөлт саатах, зээлийн ирээдүйн үнэ цэнийн бууралтаас үүсэх эрсдэлийн талаар ноцтой эргэлзээ төрүүлэхүйц үйл явдал, нөхцөл байдал ажиглагдаагүй болно.
- **Бидний гүйцэтгэсэн горим:** Шатлалын ангилал зохистой эсэхийг шалгахдаа бид харилцагчдын зээлжих зэрэглэл, зээлийн хугацаа хэтэрсэн талаарх мэдээллийг шалгасан.

Бусад мэдээлэл

Санхүүгийн тайлангуудад өгсөн бидний дүгнэлт нь бусад мэдээлэлд хамаарахгүй бөгөөд тэдгээрт аливаа хэлбэрийн баталгаажуулах дүгнэлт гаргаагүй болно. Хэрэв бид аудитын тайлангийн өдрөөс өмнө олж авсан бусад мэдээлэлд хийсэн өөрсдийн ажилд үндэслэн бусад мэдээлэл нь материаллаг буруу илэрхийлэл агуулсан байна гэж дүгнэвэл энэ тухайгаа тайлагнах шаардлагатай.

Компанийн үүрэг хариуцлага

Удирдлага нь санхүүгийн тайлагналын олон улсын стандартуудын дагуу эдгээр санхүүгийн тайлангуудыг бэлтгэх, үнэн зөв толилуулах хариуцлага хүлээх бөгөөд мөн залилан эсвэл алдаанаас үүдэх материаллаг алдаатай тайлагналгүй санхүүгийн тайлангуудыг бэлтгэх боломжтой болгоход зайлшгүй чухал гэж өөрийн тодорхойлсон дотоод хяналтуудын талаарх хариуцлагыг хүлээнэ.

Удирдлага компанийн санхүүгийн тайланг гаргах болон үйл ажиллагааг тасралтгүй хэвийн явуулах чадамжтай байх үүрэг хариуцлагыг хүлээнэ. Аудитын явцад тасралтгүй үйл ажиллагаатай холбоотой материаллаг тодорхой бус байдал бидэнд ажиглагдаагүй.

Засаглах эрх мэдэл бүхий этгээдүүд нь компанийн санхүүгийн тайлагналын үйл явцад хяналт тавих үүрэг хариуцлагатай байна.

Санхүүгийн тайлангийн аудитад хүлээх аудиторын үүрэг хариуцлага

Залилан эсвэл алдаанаас үүссэн материаллаг буруу илэрхийлэлгүй санхүүгийн тайлан гэсэн үг үндэслэлтэй нотолгоо олж авах, дүгнэлт бүхий аудиторын тайлан гаргах нь бидний зорилго юм. Ул үндэслэлтэй нотолгоо гэдэг нь өндөр түвшний нотолгоо боловч АОУС-ын дагуу хийгдсэн аудитаар байгаа материаллаг буруу илэрхийллийг байнга илрүүлдэг гэсэн нотолгоо болохгүй. Буруу илэрхийлэх явдал нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох ба хэрэв тэр нь дангаараа эсвэл нийтдээ санхүүгийн тайланд үндэслэн гаргасан хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх магадлалтай бол материаллагт тооцдог.

Аудиторын залилан зэрэг хууль бус асуудлуудыг илрүүлэх үйл явцын талаар тайлбар

АОУС-ын дагуу аудитын нэг хэсэг байдлаар бид мэргэжлийн шийдэл ашиглаж аудитын ажлын явцад мэргэжлийн үл итгэх хандлагаар ажилладаг. Үүнд:

- Залилан эсвэл алдааны улмаас санхүүгийн тайлан материаллаг буруу илэрхийлэгдэх эрсдэлийг тодорхойлж, түүнийг үнэлэн уг эрсдэлд тохирох аудитын горимыг боловсруулан хэрэгжүүлж өөрсдийн дүгнэлтийнхээ үндэслэл болохуйц хангалттай, тохиромжтой аудитын баримт нотолгоог олж авдаг. Залилангаас үүссэн материаллаг буруу илэрхийллийг илрүүлэхгүй байх эрсдэл нь алдаанаас үүссэн буруу илэрхийллийг илрүүлэхгүй байх эрсдэлээс харьцангуй их байдаг. Учир нь залилан гэдэгт хуйвалдаан, бичиг баримт хуурамчаар үйлдэх, санаатайгаар орхигдуулах, буруу илэрхийлэх болон дотоод хяналтыг орхигдуулах явдлууд багтсан байж болно.
- Компанийн дотоод хяналтын үр ашигтай байдалд дүгнэлт өгөх зорилгоор биш харин тухайн нөхцөл байдалд тохирох аудитын горим боловсруулахын тулд аудитын ажилд хамааралтай дотоод хяналтын талаар ойлголт олж авдаг.
- Ашигласан нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын нийцэлд, нягтлан бодох бүртгэлийн тооцооллын ул үндэслэл, удирдлагын гаргасан холбогдох тодруулгыг үнэлдэг.
- Нягтлан бодох бүртгэлийн тасралтгүй байх суурийг удирдлага зохистой хэрэглэсэн эсэх, мөн олж авсан аудитын баримт нотолгоонд үндэслэн компанийн тасралтгүй үйл ажиллагаагаа үргэлжлүүлэн явуулах чадамжид мэдэгдэхүйц эргэлзээ үүсгэхүйц үйл явдал, нөхцөл байдалтай холбоотой материаллаг тодорхой бус байдал оршин байгаа

эсэхийг тодорхойлдог. Хэрэв материаллаг хэмжээний тодорхой бус байдал оршин байна гэж үзвэл аудиторын тайландаа санхүүгийн тайлангийн холбогдох тодруулгад анхаарал хандуулах эсвэл ийм тодруулга хийх нь хангалтгүй бол дүгнэлтээ өөрчлөх шаардлагатай болдог. Аудиторын тайлан гарах өдөр хүртэл олж авсан аудитын баримт нотолгоондоо үндэслэн бид дүгнэлтээ гаргадаг. Гэхдээ ирээдүйн үйл явдал, эсвэл нөхцөл байдал компани тасралтгүй байх зарчмын дагуу үйл ажиллагаагаа үргэлжлүүлэн явуулах боломжгүй болгоход хүргэж болно.

- Тодруулгыг багтаагаад санхүүгийн тайлангийн ерөнхий толилуулга, бүтэц, агуулгыг үнэлж санхүүгийн тайланд үнэн зөв толилуулгын шаардлагыг хангахуйц байдлаар гол гол ажил гүйлгээ, үйл явдлуудыг илэрхийлсэн эсэхийг тодорхойлдог.

Бид бусад асуудлуудын дундаас төлөвлөсөн аудитын ажлын хамрах хүрээ, цаг хугацаа болон аудитын явцад тодорхойлсон дотоод хяналтын аливаа мэдэгдэхүйц доголдлыг багтаагаад аудитын илэрсэн томоохон асуудлуудаар засаглах эрх мэдэл бүхий этгээдүүдтэй харилцдаг.

Бид хараат бус байдлын тухай холбогдох ёс зүйн шаардлагуудад нийцсэн мэдэгдлээр засаглах эрх мэдэл бүхий этгээдүүдийг хангадаг ба мөн бид эдгээр хүмүүстэй бүх харилцаа холбоо болон шаардлагатай гэж үзвэл харуул хамгаалалт зэрэг бидний хараат бус байдлын хүрээнд бодолцож үзвэл зохих асуудлуудаар харилцдаг.

Засаглах эрх мэдэл бүхий этгээдүүдтэй харилцсан асуудлуудаас тайлант үеийн санхүүгийн тайлангийн аудитад хамгийн нөлөөтэй асуудлуудыг тодорхойлж тэдгээр асуудлаа аудитын гол асуудлууд гэж үздэг. Хууль дүрэм журмаар аливаа асуудлыг олон нийтэд мэдээлэхийг хориглосон эсвэл тун ховор тохиолдолд аудиторын тайланд тухайн асуудлыг мэдээлэх нь тухайн мэдээллээс олон нийтийн хүртэх үр өгөөжөөс илүү сөрөг үр дагавартай гэж үзсэнээс бусад тохиолдолд тэдгээр асуудлыг аудиторын тайландаа тодорхойлдог.

Санхүүгийн тайлагналын талаар дотоод хяналт

Энэхүү тайлан нь Монгол улсын “Компанийн тухай” хуулийн 94 дүгээр зүйлд зааснаар хувьцаа эзэмшигчийн хүсэлтийн дагуу хийгдэж аливаа өөр зорилго агуулаагүй.

“Өлзийт экаунт аудит” ХХК-ийн аудитын баг тайланг бэлтгэлээ.

“Өлзийт экаунт аудит” ХХК-ийн

Гүйцэтгэх захирал

Ч.Эрдэнэжав

Огноо: 2025 оны 03 дугаар сарын 31 өдөр

Хаяг: Улаанбаатар хот, Чингэлтэй дүүрэг, 6-р хороо, 6-р хороолол, Г.Бумцэндийн гудамж, 65-р байрны баруун талын өргөтгөл 1 тоот
Утас: 70130460, 99109702, 88117655
И-мэйл хаяг: auditulziit@gmail.com

ТЭЭВЭР ХӨГЖЛИЙН БАНК ХК

Ашиг, Алдагдал болон Бусад Дэлгэрэнгүй Орлогын Тайлан

2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон жил

<i>(Мянган төгрөгөөр)</i>	Тодруулга	2024	2023
Үр ашигт хүүний аргаар тооцсон хүүний орлого	5	132,779,556	113,486,839
Бусад хүү болон түүнтэй адилтгах орлого	5	2,500,513	4,356,647
Хүү болон түүнтэй адилтгах зардал	5	(86,955,677)	(74,555,848)
Хүүний цэвэр орлого		48,324,392	43,287,638
Хураамж ба шимтгэлийн орлого	6	1,417,183	1,091,988
Хураамж ба шимтгэлийн зардал	6	(1,627,044)	(1,498,906)
Хураамж ба шимтгэлийн цэвэр орлого (зардал)		(209,861)	(406,918)
Арилжааны цэвэр орлого (зардал)	7	7,023,252	3,255,669
ААБҮЦ-ээр хэмжигдэх бусад санхүүгийн хэрэгслүүдийн бусад орлого (зардал)	8	1,131,419	1,103,175
Үйл ажиллагааны нийт орлого		56,269,202	47,239,564
Бусад орлого	9а	573,476	794,656
Санхүүгийн хэрэгслүүдийн үнэ цэнийн бууралтын гарз	12	(15,025,359)	(8,974,922)
Хүний нөөцийн зардал	10	(14,031,080)	(13,538,723)
Элэгдэл ба хорогдуулга		(7,030,588)	(6,488,224)
Бусад зардал	9б	(5,987,540)	(6,788,592)
Үйл ажиллагааны бус зардал	11	(1,042,233)	(134,867)
Татварын өмнөх ашиг		13,725,878	12,108,892
Орлогын албан татварын зардал	13	(3,069,509)	(1,484,303)
Тайлант жилийн цэвэр ашиг		10,656,369	10,624,589
Бусад дэлгэрэнгүй орлого			
Тодорхой шалгуур хангасан тохиолдолд ашиг, алдагдал руу шилжих бусад дэлгэрэнгүй орлого:			
Бодит үнэ цэнийн нөөцийн хөдөлгөөн (БДОБҮЦ-ээр илэрхийлэгдэх өрийн хэрэгсэл):			
- Бодит үнэ цэнээрх цэвэр өөрчлөлт		6,354	71,121
- Ашиг эсвэл алдагдал руу дахин ангилсан		(68,842)	(19,574)
Тайлант жилийн нийт дэлгэрэнгүй орлого		10,593,881	10,676,136

Хавсаргасан тодруулга нь энэхүү санхүүгийн тайлангийн салшгүй хэсэг болно.

ТЭЭВЭР ХӨГЖЛИЙН БАНК ХК
Санхүүгийн Байдлын Тайлан
2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх

(Мянган төгрөгөөр)	Тодруулга	2024.12.31	2023.12.31
Хөрөнгө			
Бэлэн ба Монголбанк дахь мөнгө	14	126,467,615	128,587,120
Монголбанк дахь заавал байлгах нөөц	14	70,361,279	79,901,250
Банк, санхүүгийн байгууллага дахь харилцах, хадгаламж	15	70,425,265	198,880,626
ААБҮЦ-ээр илэрхийлэгдэх санхүүгийн хөрөнгө	16	5,068,846	4,772,703
БДОБҮЦ-ээр илэрхийлэгдэх санхүүгийн хөрөнгө	16	120,470,075	37,008,923
Хорогдуулсан өртгөөр илэрхийлэгдэх санхүүгийн хөрөнгө	16	-	20,896,193
Дериватив санхүүгийн хөрөнгө	17	1,250,371	2,442,507
Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа	18	636,381,359	671,768,051
Борлуулах зорилгоор эзэмшиж буй хөрөнгө	19	31,167,490	26,183,950
Үндсэн хөрөнгө	20	7,918,941	5,330,488
Биет бус хөрөнгө	21	7,980,915	5,483,334
Ашиглах эрхтэй хөрөнгө	23	8,417,683	11,154,237
Хойшлогдсон татварын хөрөнгө	13	382,028	486,597
Бусад хөрөнгө	24	21,330,487	16,007,031
Гүүдвил	22	4,591,561	4,591,561
Нийт хөрөнгө		1,112,213,915	1,213,494,571
Эздийн өмч ба өр төлбөр			
Өр төлбөр			
Банк, санхүүгийн байгууллагын харилцах, хадгаламж	25	127,434,418	311,527,590
Харилцагчдын харилцах, хадгаламж	26	579,564,597	578,007,031
Репо хэлцэл	27	120,345,339	37,712,288
Зээлээр авсан санхүүжилт	28	56,764,447	63,452,028
Дериватив санхүүгийн өр төлбөр	17	1,698,431	3,408,636
Орлогын албан татварын өглөг	13	1,080,347	1,816,541
Бусад өр төлбөр	29	17,764,684	20,671,528
Нийт өр төлбөр		904,652,263	1,016,595,642
Эздийн өмч			
Энгийн хувьцаа	31	139,442,306	139,442,306
Нэмж төлөгдсөн капитал	31	15,646,926	15,646,926
Нөөцүүд	31	36,580	99,068
Хуримтлагдсан ашиг		52,435,840	41,710,629
Нийт эздийн өмч		207,561,652	196,898,929
Нийт эздийн өмч ба өр төлбөр		1,112,213,915	1,213,494,571

Хавсаргасан тодруулга нь энэхүү санхүүгийн тайлангийн салшгүй хэсэг болно.

ТЭЭВЭР ХӨГЖЛИЙН БАНК ХК
Өмчийн Өөрчлөлтийн Тайлан
2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх

<i>(Мянган төгрөгөөр)</i>	Энгийн хувьцаа	Нэмж төлөгдсөн капитал	Нөөцүүд	Хуримтлагдсан ашиг	Нийт эздийн өмч
2023 оны 01 дүгээр сарын 01-ний үлдэгдэл	139,442,306	15,646,926	1,103,813	30,029,748	186,222,793
Тайлант жилийн цэвэр ашиг	-	-	-	10,624,589	10,624,589
<i>Бусад дэлгэрэнгүй орлого:</i>					
– Бодит үнэ цэнээрх цэвэр өөрчлөлт	-	-	71,121	-	71,121
– Ашиг эсвэл алдагдал руу дахин ангилсан	-	-	(19,574)	-	(19,574)
Нийт дэлгэрэнгүй орлого	-	-	51,547	10,624,589	10,676,136
Тусгай зориулалтын нөөцөд шилжүүлсэн	-	-	(1,056,292)	1,056,292	-
2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний үлдэгдэл	139,442,306	15,646,926	99,068	41,710,629	196,898,929
Тайлант жилийн цэвэр ашиг	-	-	-	10,656,369	10,656,369
<i>Бусад дэлгэрэнгүй орлого:</i>					
– Бодит үнэ цэнээрх цэвэр өөрчлөлт	-	-	6,354	-	6,354
– Ашиг эсвэл алдагдал руу дахин ангилсан	-	-	(68,842)	68,842	-
Нийт дэлгэрэнгүй орлого	-	-	(62,488)	10,725,211	10,662,723
2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний үлдэгдэл	139,442,306	15,646,926	36,580	52,435,840	207,561,652

Хавсаргасан тодруулга нь энэхүү санхүүгийн тайлангийн салшгүй хэсэг болно.

ТЭЭВЭР ХӨГЖЛИЙН БАНК ХК

Мөнгөн Гүйлгээний Тайлан

2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон жил

<i>(Мянган төгрөгөөр)</i>	<u>Тодруулга</u>	<u>2024</u>	<u>2023</u>
Үндсэн үйл ажиллагааны мөнгөн гүйлгээ			
Тайлант жилийн цэвэр ашиг		10,656,369	10,624,589
Тохируулгууд:			
Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл	20	1,863,884	1,698,481
Ашиглах эрхтэй хөрөнгийн элэгдэл	23	4,436,257	4,262,027
Биет бус хөрөнгийн хорогдуулга	21	730,447	527,715
Данснаас хассан үндсэн хөрөнгө (ашиглах эрхтэй хөрөнгөөс бусад)	96	131,252	62,455
Хүүний цэвэр орлого	5	(48,324,392)	(43,287,638)
Үнэ цэнийн бууралтын гарз, цэвэр	12	15,025,359	8,974,922
ААБҮЦ-ээр илэрхийлэгдэх харилцагчид олгосон зээл ба урьдчилгааны үнэ цэнийн бууралтын гарз (буцаалт)	8	(1,353)	(18,597)
Хувьцаагаарх хөрөнгө оруулалтын үнэлгээний өөрчлөлт	8	(295)	(278)
Санхүүгийн үүсмэл хэрэгслүүдийн БҮЦ-н өөрчлөлт	8	(632,592)	(1,084,300)
Валютын ханшийн зөрүүний цэвэр олз, гарз	9	(331,817)	752,021
Орлогын албан татварын зардал	13	3,069,509	1,484,303
Хөрөнгө, өр төлбөрийн өөрчлөлт:			
Монголбанканд заавал байлгах нөөц	30	9,539,971	(9,491,457)
Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа	18	15,071,634	(121,740,540)
Бусад хөрөнгө	24	(33,398,732)	(36,774,833)
Банк, санхүүгийн байгууллагын харилцах, хадгаламж	25	(181,728,995)	(63,179,691)
Харилцагчдын харилцах, хадгаламж	26	3,734,688	52,510,329
Репо хэлцэл	27	82,996,853	31,718,465
Бусад өр төлбөр	29	(731,414)	741,429
Хүлээн авсан хүү		142,105,975	115,435,772
Төлсөн хүү		(87,032,219)	(71,037,571)
Түрээсийн өр төлбөрт төлсөн хүү		(1,812,946)	(2,153,502)
Төлсөн орлогын албан татвар		(1,846,878)	(511,734)
Үйл ажиллагааны цэвэр мөнгөн гүйлгээ		(66,479,435)	(120,487,633)

Хүснэгтийн үргэлжлэлийг дараагийн хуудаснаас харна уу.

ТЭЭВЭР ХӨГЖЛИЙН БАНК ХК

Мөнгөн Гүйлгээний Тайлан, үргэлжлэл

2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон жил

<i>(Мянган төгрөгөөр)</i>	Тодруулга	2024	2023
Хөрөнгө оруулалтын үйл ажиллагааны мөнгөн гүйлгээ			
Худалдан авсан үндсэн хөрөнгө	20	(1,722,467)	(2,254,309)
Үндсэн хөрөнгийн борлуулалт	20	131,819	36,917
Борлуулах зорилгоор эзэмшиж буй хөрөнгийн борлуулалт	19	15,603,020	5,799,309
Худалдан авсан биет бус хөрөнгө	21	(367,126)	(3,013,964)
Худалдан авсан БДОБҮЦ-ээр илэрхийлэгдэх үнэт цаас		(417,650,000)	(952,622,000)
БДОБҮЦ-ээр илэрхийлэгдэх үнэт цаасны төлөлт		333,800,000	916,113,000
Худалдан авсан ХӨ-өөр илэрхийлэх үнэт цаас		-	(37,947,948)
ХӨ-өөр илэрхийлэгдэх үнэт цаасны төлөлт		20,152,094	23,397,940
Худалдан авсан ААБҮЦ-ээр илэрхийлэх үнэт цаас		(2,474,400)	(6,980,400)
ААБҮЦ-ээр илэрхийлэгдэх үнэт цаасны төлөлт		2,225,000	6,945,200
Хөрөнгө оруулалтын үйл ажиллагааны цэвэр мөнгөн гүйлгээ		(50,302,060)	(50,526,255)
Санхүүгийн үйл ажиллагааны мөнгөн гүйлгээ			
Зээлээр авсан санхүүжилт	30	266,002,692	82,946,507
Зээлээр авсан санхүүжилтийн эргэн төлөлт	30	(270,340,393)	(60,505,898)
Төлсөн түрээсийн өр төлбөр	23	(5,768,624)	(5,161,250)
Санхүүгийн үйл ажиллагааны цэвэр мөнгөн гүйлгээ		(10,106,325)	17,279,359
Мөнгө болон түүнтэй адилтгах хөрөнгийн цэвэр өөрчлөлт			
Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл		(126,887,820)	(153,734,529)
Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	30	327,467,746	482,218,637
Гадаад валютын ханшийн хэлбэлзлийн нөлөө		(3,687,046)	(1,016,362)
Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	30	196,892,880	327,467,746

Хавсаргасан тодруулга нь энэхүү санхүүгийн тайлангийн салшгүй хэсэг болно.

1. Тайлагнагч аж ахуйн нэгж

Тээвэр Хөгжлийн Банк ХК (цаашид “Банк” гэх) нь Монгол Улсад үүсгэн байгуулагдсан, тус улсад үйл ажиллагаа эрхэлдэг хаалттай Хувьцаат компани юм. Банкны үндсэн үйл ажиллагаа эрхэлдэг албан ёсны хаяг нь Монгол Улс, Улаанбаатар хот, Сүхбаатар дүүрэг, 1 дүгээр хороо, Олимпын гудамж, Шангри-Ла оффис, 15 дугаар давхар.

Банк нь Банкны тухай хуулийн дагуу Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн 1997 оны 02 дугаар сарын 28-ны өдрийн тушаалаар банкны үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл авсан бөгөөд 1997 оны 01 дүгээр сарын 22-ны өдөр Улсын бүртгэлийн албанд бүртгүүлснээр 2078201 тоот регистрийн дугаар бүхий гэрчилгээ авч, арилжааны банкны үйл ажиллагаа эрхлэх 12 тоот тусгай зөвшөөрлийн гэрчилгээ авсан.

2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр Банкныг зургаан хувь хүн, нэг компани эзэмшдэг ба эцсийн хяналт тавигч этгээд нь П.Раднаабазар байсан.

2. Тайлан бэлтгэсэн үндэслэл

(а) Мөрдсөн стандарт

Энэхүү санхүүгийн тайланг Санхүүгийн Тайлагналын Олон Улсын Стандарт (СТОУС)-ын дагуу бэлтгэж, тайлагнасан.

Банкны 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон жилийн санхүүгийн тайланг 2025 оны 3 дугаар сарын 31-ний өдөр Банкны Захирлууд батламжилсан.

(б) Хэмжилтийн үндэслэл

Санхүүгийн тайланг холбогдох тодруулгад тусгайлан тодруулснаас бусад зүйлсийн хувьд түүхэн өртгийн зарчимд үндэслэн бэлтгэсэн.

(в) Бүртгэлийн ба тайлагналын валют

Энэхүү санхүүгийн тайланг Банкны бүртгэлийн валют болох Монгол Улсын үндэсний мөнгөн тэмдэгт төгрөг (MNT)-өөр толилуулсан бөгөөд энэ нь Банкны үйл ажиллагаа явуулж буй гол эдийн засгийн орчны үндсэн валют болно. Тусгайлсан хэсэгт онцлон зааснаас бусдаар санхүүгийн тайланг мянгачилж толилуулсан.

(г) Тооцоолол болон шийдлийн хэрэглээ

Санхүүгийн тайланг СТОУС-д нийцүүлэн бэлтгэх үйл явц нь таамаглал, тооцоолол болон шийдэл хэрэглэхийг удирдлагаас шаарддаг ба энэхүү таамаглал, тооцоолол, шийдэл нь нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын хэрэгжилт болон бүртгэсэн хөрөнгө, өр төлбөр, орлого, зардлын дүнг тодорхойлоход нөлөөлдөг. Тооцооллыг хийхэд өнөөгийн болон хүлээгдэж буй эдийн засгийн нөхцөл байдал, түүхэн туршлага гэх мэт хүчин зүйлс, мөн олон төрлийн таамаглал дээр суурилсан шийдэл гаргахыг шаарддаг. Гүйцэтгэлээрх үр дүн нь эдгээр таамаглал, тооцооллоос ялгаатай байж болно.

Тооцоолол, түүнийг хийхэд хэрэглэсэн гол чухал таамаглал, төсөөллийг байнга хянаж байдаг. Нягтлан бодох бүртгэлийн тооцоололд хийсэн өөрчлөлтийн нөлөөллийг тухайн өөрчлөлт хийгдсэн тайлант жил болон ирээдүйн тайлант жилүүдэд тусгадаг.

2. Тайлан бэлтгэсэн үндэслэл, үргэлжлэл

(г) Тооцоолол болон шийдлийн хэрэглээ, үргэлжлэл

(i) Шийдэл

Санхүүгийн тайланд мэдэгдэхүйц нөлөө бүхий нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогыг хэрэгжүүлэхэд хэрэглэгдсэн шийдлийн талаарх мэдээллийг доорх тодруулгуудад тусгасан:

- Тодруулга 36 (2): анхны хүлээн зөвшөөрөлтөөс хойш санхүүгийн хөрөнгийн зээлийн эрсдэл мэдэгдэхүйц өссөн эсэхийг тодорхойлох шалгуурыг тогтоох, хүлээгдэж байгаа зээлийн алдагдлын хэмжилтэд ирээдүйд чиглэсэн мэдээллийг ашиглах аргачлалыг тодорхойлох, хүлээгдэж байгаа зээлийн алдагдлыг хэмжихэд ашиглагдах загварыг сонгон батлах.
- Тодруулга 4 (б)(ii): санхүүгийн хөрөнгийн ангилал: тухайн хөрөнгийг удирдаж буй байгууллагын бизнес загварын үнэлгээ, үлдэх үндсэн төлбөрийн дүн зөвхөн үндсэн болон хүүний төлбөр эсэхийг санхүүгийн хөрөнгийн гэрээний нөхцөлөөр үнэлэх.
- Тодруулга 4 (м)(i): түрээсийн хугацаа: Банк түрээсийн хугацааны сунгалттай холбоотой сонголтыг үндэслэлтэйгээр тодорхойлж, ашигласан эсэх.

(ii) Таамаглал болон тооцооллын тодорхойгүй байдал

Дараагийн санхүүгийн жилд материаллаг залруулгад хүргэж болох нөлөөлөхүйц эрсдэлтэй тооцоолол болон таамаглалын тодорхойгүй байдлын талаарх мэдээлэл дараах тодруулгуудад орсон болно.

- Санхүүгийн хөрөнгийн ангилал – Тодруулга 4 (б)(ii);
- Санхүүгийн хөрөнгүүдийн үнэ цэнийн бууралт – Тодруулга 4 (б)(vi)
- Гүүдвیلیйн үнэ цэнийн бууралт- Тодруулга 22

(iii) Бодит үнэ цэнийн хэмжилт

Банк нь хөрөнгө болон өр төлбөрийн бодит үнэ цэнийг тодорхойлохдоо тухайн зах зээл дээрх хамгийн сайн ажиглагдахуйц мэдээллийг ашиглахыг зорьдог. Бодит үнэ цэнийг үнэлгээний арга барилд ашиглагдах өгөгдлүүдээс нь хамааруулан дараах шатлалаар ангилдаг:

Түвшин 1:	ижил төстэй хөрөнгө эсвэл өр төлбөрийн идэвхтэй зах зээлийн жишиг үнэ
Түвшин 2:	тухайн хөрөнгө, өр төлбөрийн хувьд 1 дүгээр түвшинд багтсан жишиг үнээс бусад өгөгдлүүд, шууд (ж.нь үнэ) эсвэл шууд бусаар (ж.нь үнээс хамааралтай)
Түвшин 3:	хөрөнгө эсвэл өр төлбөрийн зах зээлийн ажиглагдахуйц мэдээлэл дээр суурилагүй өгөгдлүүд

Хэрэв хөрөнгө эсвэл өр төлбөрийн бодит үнэ цэнийг тодорхойлоход бодит үнэ цэнийн ялгаатай шатлалууд дамжсан мэдээллүүдийг ашигласан бол Банк нь хөрөнгө эсвэл өр төлбөрийн бодит үнэ цэнийг тодорхойлоход гол нөлөөлсөн өгөгдлийн бодит үнэ цэнийн шатлалын хамгийн доод түвшнээр тодорхойлох ба бодит цэнийн үнэлгээний шатлалын хооронд шилжилт гарсан тохиолдолд тайлант үеийн эцэст эдгээр шилжилтүүдийг хүлээн зөвшөөрдөг.

(iv) Тасралтгүй байх зарчим

Санхүүгийн тайланг удирдлага зохистой гэж үзсэний дагуу тасралтгүй байх зарчмын дагуу бэлтгэсэн.

3. Шинэ ба шинэчлэгдсэн стандартууд, тайлбарууд

(а) 2024 оны 01 сарын 01-ний өдрөөс хүчин төгөлдөр мөрдөгдөх шинэ стандартууд, түүний тайлбарууд болон нэмэлт өөрчлөлтүүд

2024 оны 01 сарын 01-ний өдрөөс хэрэгжиж эхэлсэн нэмэлт өөрчлөлтүүд:

- Бэлтгэн нийлүүлэгчийн санхүүжилтийн хэлэлцээр (Нэмэлт өөрчлөлт НББОУС 7 ба СТОУС 7);
- Борлуулаад буцаан түрээсэлсэн хөрөнгийн түрээс (Нэмэлт өөрчлөлт СТОУС 16);
- Эргэлтийн ба эргэлтийн бус өр төлбөрийн ангилал (Нэмэлт өөрчлөлт НББОУС 1); ба
- Эргэлтийн бус өр төлбөрийн гэрээний хязгаарлалт (Нэмэлт өөрчлөлт НББОУС 1).

Эдгээр нягтлан бодох бүртгэлийн СТОУС-д орсон нэмэлт өөрчлөлтүүд нь 2024 оны 01 сарын 01-нээс эхлэх болон түүнээс хойших тайлант үеүдэд хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж эхэлсэн.

Бэлтгэн нийлүүлэгчийн санхүүжилтийн хэлэлцээр (Нэмэлт өөрчлөлт НББОУС 7 ба СТОУС 7)

НББОУС3-өөс 2023 оны 05 сарын 25-ны өдөр Бэлтгэн нийлүүлэгчийн санхүүжилтийн хэлэлцээрийг баталж НББОУС 7 Мөнгөн гүйлгээ ба СТОУС 7 Санхүүгийн хэрэглүүрийн тодруулга стандартуудад нэмэлт өөрчлөлт оруулсан.

Эдгээр нэмэлт өөрчлөлтүүд нь Бэлтгэн нийлүүлэгчийн санхүүжилтийн хэлэлцээртэй холбоотой тодорхой (чанарын болон тоон мэдээлэл) тодруулгуудыг бэлтгэхийг шаардах ба мөн нийлүүлэгчийн санхүүжилтийн хэлэлцээрийн шинж чанаруудын талаар зааварчилгаа агуулсан.

Борлуулаад буцаан түрээсэлсэн хөрөнгийн түрээс (Нэмэлт өөрчлөлт СТОУС 16)

2022 оны 09 сарын 22-ны өдөр НББОУС3-өөс борлуулаад буцаан түрээсэлсэн хөрөнгийн түрээсийн өр төлбөртэй холбоотой нэмэлт өөрчлөлтийг баталсан.

Нэмэлт өөрчлөлтөөс өмнө СТОУС 16 нь хувьсах төлбөртэй түрээс агуулж болзошгүй борлуулаад буцаан түрээсэлсэн хөрөнгийн түрээсийн ажил гүйлгээнд өр төлбөрийн хэмжилттэй холбоотой тухайлсан шаардлага агуулаагүй байсан. Тус нэмэлт өөрчлөлт нь борлуулаад буцаан түрээсэлсэн түрээсийн өр төлбөрийн дараа үеийн хэмжилтэнд борлуулагч-түрээслүүлэгчийг хадгалж үлдсэн хөрөнгийн эрхтэй холбоотой ямар нэг ашиг алдагдал хүлээн зөвшөөрөхгүйгээр “түрээсийн төлбөр” эсвэл “дахин хянасан түрээсийн төлбөр”-ийг тодорхойлохыг шаардсан.

Эдгээр нэмэлт өөрчлөлтүүд нь Банкны санхүүгийн тайланд материаллаг нөлөөгүй.

Эргэлтийн ба эргэлтийн бус өр төлбөрийн ангилал ба эргэлтийн бус өр төлбөрийн гэрээний хязгаарлалт (Нэмэлт өөрчлөлт НББОУС 1)

НББОУС3-өөс 2020 оны нэгдүгээр сард Эргэлтийн ба эргэлтийн бус өр төлбөрийн ангилал, түүний дараа 2022 оны аравдугаар сард Эргэлтийн бус өр төлбөрийн гэрээний хязгаарлалттай холбоотой нэмэлт өөрчлөлтүүдийг НББОУС 1-д оруулсан. Нэмэлт өөрчлөлтүүд нь дараах зүйлсийг тодорхой болгосон:

- Өр төлбөрийг хамгийн багадаа тайлангийн өдрөөс хойш 12 сарын хугацаанд хойшлуулан төлөх эрх нь бодитой байх ба энэ эрх нь тайлангийн өдрөөр мөн хүчинтэй байх.
- Хэрэв өр төлбөрийг хойшлуулах эрх нь гэрээний хязгаарлах нөхцөлтэй хамааралтай бол эдгээр хязгаарлаж буй нөхцөлүүд нь зөвхөн тайлагналын өдрөөр эсвэл түүнээс өмнө хангагдсан байх ёстой.
- Эргэлтийн ба эргэлтийн бус өр төлбөрийн ангилал нь Банк өр төлбөрийг хойшлуулах эрхээ хэрэгжүүлэх магадлалаас үл хамаарна.

3. Шинэ ба шинэчлэгдсэн стандартууд, тайлбарууд, үргэлжлэл

(а) 2024 оны 01 сарын 01-ний өдрөөс хүчин төгөлдөр мөрдөгдөх шинэ стандартууд, түүний тайлбарууд болон нэмэлт өөрчлөлтүүд, үргэлжлэл

Эргэлтийн ба эргэлтийн бус өр төлбөрийн ангилал ба эргэлтийн бус өр төлбөрийн гэрээний хязгаарлалт (Нэмэлт өөрчлөлт НББОУС 1), үргэлжлэл

- Талуудын тохиролцооноор өр төлбөрийг өмчийн хэрэгслээр барагдуулах сонголттой тохиолдолд тус нөхцөл нь өр төлбөрийн эргэлтийн, эргэлтийн бус ангилалд нөлөөлөхгүй ба тус өр төлбөрийг өмчийн хэрэгслээр ангилна.

Эдгээр өөрчлөлтүүд нь Банкны санхүүгийн тайлангуудын үзүүлэлтүүдэд нөлөөгүй байсан. Хэдий тийм боловч нэмэлт өөрчлөлтийн нөлөөгөөр зарим зээлийг эргэлтийн бус өр төлбөрөөс эргэлтийн өр төлбөрөөр ангилсан ба зэрэгцүүлэх мэдээлэлд мөн тус нөлөөллийг тусгасан.

(б) Тайлант жилд мөрдөгдөж эхлээгүй шинэ стандартууд, тайлбарууд ба нэмэлт өөрчлөлтүүд

Банкны санхүүгийн тайланг батламжлан гаргах үед батлагдсан боловч хэрэгжиж эхлээгүй байгаа НББОУС3-өөс гаргасан стандартууд болон стандартын нэмэлт өөрчлөлтүүдийг Банк эрт хэрэгжүүлэхээр шийдвэрлээгүй.

Дараах нэмэлт өөрчлөлтүүд 2025 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс хүчин төгөлдөр мөрдөгдөнө:

- Солилцооны дутмаг байдал (Нэмэлт өөрчлөлт НББОУС 21 Гадаад валютын ханшийн өөрчлөлтийн нөлөө)

Дараах нэмэлт өөрчлөлтүүд 2026 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс хүчин төгөлдөр мөрдөгдөнө:

- Санхүүгийн хэрэглүүрийн ангилал ба хэмжилт (Нэмэлт өөрчлөлт СТОУС 9 Санхүүгийн хэрэглүүр ба СТОУС 7);
- Байгалиас хамааралтай цахилгаан эрчим хүчний гэрээ (Нэмэлт өөрчлөлт СТОУС 9 ба СТОУС 7);

Дараах стандартууд ба нэмэлт өөрчлөлтүүд 2027 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс хүчин төгөлдөр мөрдөгдөнө:

- СТОУС 18 Санхүүгийн тайлангийн тодруулга ба толилуулга;
- СТОУС 19 Олон нийтэд танилцуулагддаггүй охин компаниуд: Тодруулга.

Банк шинэ стандарт болон нэмэлт өөрчлөлтүүдийн санхүүгийн тайланд үзүүлэх нөлөөг одоогоор үнэлж байна.

НББОУС3-өөс 2024 оны 04 дүгээр сард СТОУС 18 Санхүүгийн тайлангийн тодруулга ба толилуулга стандартыг батлан гаргасан ба энэхүү стандарт нь НББОУС 1-ийг орлох тул нягтлан бодох бүртгэлийн СТОУС-уудад чухал нөлөөтэй. Тухайлбал НББОУС 8 Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, тооцооллын өөрчлөлт ба алдаа нэртэй байсан бол Санхүүгийн тайлан бэлтгэх суурь нэртэй болж өөрчлөгдөх юм. Хэдийгээр СТОУС 18 нь Банкны санхүүгийн тайлангийн зүйлсийн хүлээн зөвшөөрөлт ба хэмжилтэд ямар нэг нөлөөгүй боловч зарим зүйлсийн толилуулга ба тодруулгад чухал нөлөөтэй.

Эдгээр өөрчлөлтүүд нь ашиг алдагдлын тайлангийн үзүүлэлтүүдийг нийт болон бүлгийн дүнгээр ангиж менежментийн тодорхойлсон гүйцэтгэлийн шинэ үзүүлэлтийг ил тод мэдээлэхийг шаарддаг.

Банк СТОУС 19-ыг мөрдөж эхлэх талаар төлөвлөөгүй байна.

4. Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлогууд

Банк санхүүгийн тайлангаа бэлтгэхдээ нягтлан бодох бүртгэлийн дараах бодлогуудыг баримталсан ба эдгээр нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогууд нь тайланд тусгагдсан бүх жилүүдэд тогтвортойгоор хэрэглэгдсэн болно.

(а) Гадаад валютаар хийгдсэн ажил гүйлгээ

Гадаад валютаар гарсан ажил гүйлгээг тухайн ажил гүйлгээ гарсан өдрийн албан ханшаар төгрөгт хөрвүүлдэг. Гадаад валютаар илэрхийлэгдсэн мөнгөн хөрөнгө болон өр төлбөрийг тайлагналын өдрийн хаалтын ханшаар бүртгэлийн валют руу хөрвүүлэн илэрхийлдэг. Мөнгөн зүйлсийн ханшийн зөрүүнээс үүссэн олз, гарз нь тайлант жилийн эхэнд бүртгэлийн валютаар илэрхийлэгдсэн хорогдуулсан өртөг, тухайн тайлант жилийн үр ашигт хүү, үнэ цэнийн бууралт болон төлбөрийн тохируулга, тайлант жилийн эцэс дэх бүртгэлийн валютаар илэрхийлэгдсэн хорогдуулсан өртгийн зөрүү байдаг.

Гадаад валютаар илэрхийлэгдсэн ба бодит үнэ цэнээрээ хэмжигдсэн мөнгөн бус хөрөнгө, өр төлбөрийг уг бодит үнэ цэнийг тодорхойлсон өдрийн албан ханшаар бүртгэлийн валют руу хөрвүүлэн илэрхийлдэг. Гадаад валютаарх түүхэн өртгөөрөө хэмжигдсэн мөнгөн бус зүйлсийг ажил гүйлгээ гарсан өдрийн валютын ханшаар тайлагнадаг.

Ханшийн зөрүүнээс үүссэн олз, гарзыг тухайн тайлант жилийн ашиг, алдагдлаар зөвшөөрч тайлагнадаг. Харин дараах ажил гүйлгээтэй холбоотой ханшийн зөрүүнээс үүссэн олз, гарзыг бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрдөг:

- бодит үнэ цэнийн дараагийн өөрчлөлтийг бусад дэлгэрэнгүй орлогод тайлагнах зорилгоор сонгосон өмчийн хөрөнгө оруулалтын өөрчлөлт;

(б) Санхүүгийн хөрөнгө ба санхүүгийн өр төлбөр

(i) Хүлээн зөвшөөрөлт ба анхны хэмжилт

Банк зээл ба урьдчилгаа, хадгаламж, гаргасан өрийн үнэт цаас, хоёрдогч өр төлбөр зэргийг үүссэн өдрөөр нь анх хүлээн зөвшөөрнө. Бусад бүх санхүүгийн хэрэгслүүд (санхүүгийн хөрөнгийн тогтмол худалдан авалт, борлуулалтыг хамруулаад)-ийг Банк гэрээний дагуу үүрэг хариуцлага хүлээх болсон үеэс буюу арилжаа хийгдэх үед хүлээн зөвшөөрнө.

ААБҮЦ-ээр илэрхийлэгдээгүй зүйлсийн хувьд санхүүгийн хөрөнгө болон өр төлбөрийг эдгээрийг худалдан авах, гаргахтай холбоотой гарсан шууд хамааралтай зардлыг бодит үнэ цэн дээр нэмж анх хүлээн зөвшөөрнө. Санхүүгийн хэрэглүүрийг анх хүлээн зөвшөөрөх үеийн бодит үнэ цэн нь ихэвчлэн ажил гүйлгээний үнэтэйгээ ижил байдаг.

(ii) Ангиал

Санхүүгийн хөрөнгө

Анхны хүлээн зөвшөөрөлтөөр санхүүгийн хөрөнгө нь хорогдуулсан өртгөөр, БДОБҮЦ эсвэл ААБҮЦ-ээр хэмжигдэнэ. Санхүүгийн хөрөнгө нь дараах шалгуурыг хангасан ба ААБҮЦ-ээр хэмжигддэг биш бол хорогдуулсан өртгөөр хэмжигдэнэ:

- хөрөнгийг гэрээт мөнгөн урсгал цуглуулах зорилгоор эзэмшдэг бизнесийн загвартай; болон
- гэрээний нөхцөл нь үндсэн төлбөр дээр бодогддог хүү болон үндсэн төлбөрийн төлөлтийн мөнгөн урсгал орж ирэх өдрүүдэд нөлөө үзүүлдэг.

4. Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлогууд, үргэлжлэл

(б) Санхүүгийн хөрөнгө ба санхүүгийн өр төлбөр, үргэлжлэл

(ii) Ангилал, үргэлжлэл

Санхүүгийн хөрөнгө, үргэлжлэл

Санхүүгийн хөрөнгө нь дараах шалгуурыг хангасан ба ААБҮЦ-ээр хэмжигддэг биш бол БДОБҮЦ-ээр хэмжигдэнэ:

- хөрөнгийг гэрээт мөнгөн урсгал цуглуулах болон борлуулах зорилгоор эзэмшдэг бизнес загвартай; мөн
- гэрээний заалт нь үндсэн төлбөр дээр бодогддог хүүний болон үндсэн төлбөрийн төлөлтийн мөнгөн урсгал орж ирэх өдрүүдэд нөлөө үзүүлдэг.

Борлуулах зорилгоор эзэмшээгүй өмчийн хөрөнгө оруулалтын анхны хүлээн зөвшөөрөлтийн үед Банк нь эргэлт буцалтгүйгээр хөрөнгө оруулалтын бодит үнэ цэнд гарах дараа үеийн өөрчлөлтийг бусад дэлгэрэнгүй орлогод хүлээн зөвшөөрөх сонголт хийж болно. Энэхүү сонголтыг хөрөнгө оруулалт тус бүрд хийж болно.

Бусад бүх санхүүгийн хөрөнгө нь ААБҮЦ-ээр хэмжигдэнэ.

Үүнээс гадна, БДОБҮЦ эсвэл хорогдуулсан өртгөөр хэмжигдэх шалгуурыг хангасан санхүүгийн хөрөнгийг тийнхүү үнэлснээс үүдэн гарах нягтлан бодох бүртгэлийн үл нийцлийг арилгах буюу мэдэгдэхүйц хэмжээгээр бууруулах тохиолдолд эргэлт буцалтгүйгээр анхны хүлээн зөвшөөрөлтөд ААБҮЦ-ээр ангилж болно.

Бизнес загварын үнэлгээ

Банк бизнесийн үйл ажиллагааны удирдлага болон удирдлагад мэдээлэл толилуулах хэлбэрийг хамгийн зохистойгоор илэрхийлдэг хэмээн үздэг тул багц хэлбэрээр хөрөнгө эзэмших бизнес загварын зорилтын үнэлгээг хийдэг.

Харгалзаж үзсэн мэдээлэлд дараах зүйлс хамаарна:

- багцын бодлого болон зорилтууд, мөн бодлогын практик дээрх хэрэгжилт. Үүнд, удирдлагын стратеги нь гэрээгээрх хүүний орлогыг цуглуулах, тодорхой хүүний түвшнийг хэмжээнд нь барих, санхүүгийн хөрөнгийн үргэлжлэх хугацааг холбогдох өр төлбөр эсвэл хүлээгдэж буй гадагшаа мөнгөн урсгалтай нь уялдуулах эсвэл хөрөнгийг борлуулан мөнгөн урсгал бий болгох зэргийн алинд анхаарч байгаа нь хамаарна;
- хэрхэн багцын гүйцэтгэлийг үнэлж, Банкны удирдлагад тайлагнадаг талаар;
- бизнес загварын гүйцэтгэлд нөлөөлдөг эрсдэлүүд (ба энэхүү бизнес загварт хамаарах санхүүгийн хөрөнгүүд) болон хэрхэн энэ эрсдэлүүдийг удирддаг талаар;
- бизнесийн менежерүүд хэрхэн цалинждаг талаар – жишээ нь: цалин нь удирдагдаж буй хөрөнгийн бодит үнэ цэнэ эсвэл гэрээгээрх мөнгөн урсгалын цуглуулсан хэмжээн дээр суурилсан эсэх; ба
- өмнөх үеийн санхүүгийн хөрөнгийн борлуулалтын давтамж, хэмжээ болон цаг хугацаа, энэхүү борлуулалтуудын шалтгаан болон ирээдүйн борлуулалтын үйл ажиллагааны талаарх хүлээлт. Борлуулалтын үйл ажиллагааны талаарх мэдээллийг дангаар нь авч үздэггүй боловч Банк санхүүгийн хөрөнгийг хэрхэн удирдан мөнгөн урсгалыг бий болгох зорилгын нийт үнэлгээний хүрээний нэг хэсэгт авч үздэг.

4. Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлогууд, үргэлжлэл

(б) Санхүүгийн хөрөнгө ба санхүүгийн өр төлбөр, үргэлжлэл

(ii) Ангилал, үргэлжлэл

Арилжаалах зорилгоор эзэмшиж буй санхүүгийн хөрөнгө эсвэл тухайн зорилгоор удирдагддаг ба гүйцэтгэл нь бодит үнэ цэнийн сууриар үнэлэгддэг санхүүгийн хөрөнгө нь ААБҮЦ-ээр хэмжигдэнэ. Учир нь санхүүгийн хөрөнгийг гэрээт мөнгөн урсгалыг цуглуулах эсвэл гэрээт мөнгөн урсгалыг цуглуулах болон борлуулах зорилгоор эзэмшээгүй болно.

Гэрээт мөнгөн урсгал нь зөвхөн үндсэн болон хүүний төлбөрөөс бүрддэг эсэх үнэлгээ

Энэхүү үнэлгээний зорилгоор “үндсэн төлбөр” гэдгийг санхүүгийн хөрөнгийн анхны хүлээн зөвшөөрөлтийн үеийн бодит үнэ цэн гэж ойлгоно. “Хүү” гэдэгт мөнгөний цаг хугацааны үнэ цэнийн төлбөр ба тодорхой цаг хугацааны үндсэн төлбөрийн зээлийн эрсдэлийн төлбөр ба бусад энгийн зээллэгийн эрсдэл болон өртөг, мөн дээр нь ашгийн хэмжээ зэрэг орно.

Гэрээгээрх мөнгөн урсгал нь гагцхүү үндсэн болон хүүний төлбөрөөс бүрддэг эсэхийг үнэлэхдээ, Банк нь санхүүгийн хэрэглүүрийн гэрээгээрх заалтуудыг харгалзан үздэг. Үүнд, санхүүгийн хөрөнгө нь шаардлага хангах эсэхэд нөлөөлөхүйц гэрээгээрх мөнгөн урсгалын орж ирэх хугацаа эсвэл дүнг өөрчилж болох гэрээний нөхцөл агуулсан эсэхийг үнэлэх хамаарна. Энэхүү үнэлгээг хийхдээ, Банк нь дараах зүйлсийг харгалзан үзнэ:

- мөнгөн урсгалын хугацаа болон дүнг өөрчлөх болзошгүй үйл явдлууд;
- хөшүүргийн онцлог;
- урьдчилж төлөх болон сунгах шинж чанарууд;
- тодорхой хөрөнгүүдээс Банк мөнгөн урсгал шаардах явдлыг хязгаарлах заалтууд; ба
- мөнгөний цаг хугацааны үнэ цэнийг харгалзах шинж чанарууд – жишээ нь: Тогтмол хугацаанд хүүний түвшнийг дахин тохируулах.

Дахин ангилал

Банк санхүүгийн хөрөнгө удирдах бизнес загвартаа өөрчлөлт оруулаагүй тохиолдолд санхүүгийн хөрөнгө нь анхны хүлээн зөвшөөрөлтийн дараа дахин ангилагдахгүй.

Санхүүгийн өр төлбөр

Банк нь санхүүгийн баталгаа болон зээлийн үүргүүдээс бусад санхүүгийн өр төлбөрийг хорогдуулсан өртгөөр хэмжсэн эсвэл ашиг, алдагдлаарх бодит үнэ цэнээр хэмжсэн гэж ангилдаг.

(iii) Үл хүлээн зөвшөөрөлт

Санхүүгийн хөрөнгө

Банк нь тухайн санхүүгийн хөрөнгөөс орж ирэх мөнгөн гүйлгээг авах гэрээний эрхийн хугацаа дууссан, эсвэл тухайн хөрөнгөөс орж ирэх мөнгөн гүйлгээг эзэмших гэрээний эрхээ бусдад санхүүгийн хөрөнгийн бараг бүх өгөөж болон эрсдэлийн хамтаар шилжүүлсэн, эсвэл санхүүгийн хөрөнгийн бараг бүх эрсдэл болон өгөөжийг шилжүүлээгүй боловч хадгалж үлдээгүй ба хөрөнгөд хяналт тавих эрхийг хадгалж үлдээгүй бол санхүүгийн хөрөнгийг үл хүлээн зөвшөөрдөг.

4. Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлогууд, үргэлжлэл

(б) Санхүүгийн хөрөнгө ба санхүүгийн өр төлбөр, үргэлжлэл

(iii) Үл хүлээн зөвшөөрөлт, үргэлжлэл

Санхүүгийн хөрөнгө, үргэлжлэл

Санхүүгийн хөрөнгийг үл хүлээн зөвшөөрөхөд хөрөнгийн дансны үнэ (эсвэл хөрөнгийн үл хүлээн зөвшөөрөгдөж буй хэсгийн дансны үнэ) болон (i) шинээр хүлээн авсан хөрөнгөөс шинээр тооцоолсон өр төлбөрийг хассаны дараах хүлээн авсан төлбөр болон (ii) бусад дэлгэрэнгүй орлогод хүлээн зөвшөөрсөн хуримтлагдсан олз, гарзын нийлбэрийн зөрүүгээр ашиг, алдагдалд хүлээн зөвшөөрнө.

БДОБУЦ-ээр илэрхийлэгдэх өмчийн хөрөнгө оруулалтын үнэт цаасны бусад дэлгэрэнгүй орлогоор хүлээн зөвшөөрөгдсөн ашиг, алдагдал нь үнэт цаасыг үл хүлээн зөвшөөрөх үед ашиг, алдагдлаар хүлээн зөвшөөрөгдөхгүй. Санхүүгийн хөрөнгийн үл хүлээн зөвшөөрөх нөхцөлийг хангасан боловч Банк өөртөө хадгалсан хэсгийг тусдаа хөрөнгө эсвэл өр төлбөрөөр бүртгэнэ.

Банк нь санхүүгийн байдлын тайланд тусгасан байсан хөрөнгийг бусдад шилжүүлсэн боловч тэдгээр хөрөнгийн эсвэл тодорхой хэсгийнх нь бүх эсвэл бараг бүх эрсдэл, өгөөжийг хадгалсан хэвээр үлдэх хэлцэл хийх тохиолдол байдаг. Ийм тохиолдолд, шилжүүлсэн хөрөнгийг үл хүлээн зөвшөөрөхгүй. Ийм ажил гүйлгээний жишээ нь үнэт цаасны зээл, борлуулалт болон буцаан худалдан авах ажил гүйлгээ зэрэг юм.

Банк нь шилжүүлсэн санхүүгийн хөрөнгийн бүх эрсдэл, өгөөжийг шилжүүлээгүй болон өөртөө хадгалаагүй боловч хөрөнгөд хяналт тавих эрхийг хадгалж үлдсэн бол Банк нь уг хөрөнгийг өөрийн оролцооны хэр хэмжээгээр өөрөөр хэлбэл шилжүүлсэн хөрөнгийн үнэ цэнийн өөрчлөлтөд хэдий хэмжээгээр өртсөн хэвээр байгаа тэр хувь хэмжээгээр нь бүртгэлдээ хэвээр үлдэнэ.

Банк хөрөнгийг бүхлээр нь бус хэсгийг нь шилжүүлэх буюу ижил төсөөтэй санхүүгийн хөрөнгө бүхий банканд бүхэлд нь шилжүүлж байгаа үед хэрэглэж болохоор бол үл хүлээн зөвшөөрөлтийн шалгуурыг мөн ашигладаг. Хэрвээ хөрөнгийг хэсэгчлэн шилжүүлж байгаа бол энэхүү хэсэг нь тодорхойлон тооцоолох боломжтой мөнгөн урсгал, хөрөнгийн бүрэн хуваарилагдсан хэсэг буюу тодорхойлон тооцох боломжтой мөнгөн урсгалын хэсэг байх шаардлагатай.

Санхүүгийн өр төлбөр

Банк санхүүгийн өр төлбөрийг гэрээнд тодорхойлсон үүрэг хариуцлага дуусгавар болсон, цуцлагдсан эсвэл хугацаа нь дуусгавар болсон үед үл хүлээн зөвшөөрдөг.

(iv) Санхүүгийн хөрөнгө ба санхүүгийн өр төлбөрийн өөрчлөлт

Санхүүгийн хөрөнгө

Санхүүгийн хөрөнгийн нөхцөл өөрчлөгдсөн тохиолдолд Банк нь өөрчлөгдсөн хөрөнгийн мөнгөн урсгал эрс өөрчлөгдсөн эсэхийг үнэлдэг.

Хэрэв мөнгөн урсгал эрс өөрчлөгдсөн бол (томоохон өөрчлөлт хийгдсэн гэж үзвэл), гэрээний эрхийн дагуу анхны санхүүгийн хөрөнгөөс орж ирэх мөнгөн урсгалын хугацааг дууссан гэж үзнэ. Энэхүү тохиолдолд, анхны санхүүгийн хөрөнгийг данснаас хасаж, шинэ санхүүгийн хөрөнгийг бодит үнэ цэн дээр ажил гүйлгээний зардлыг нэмсэн дүнгээр хүлээн зөвшөөрнө. Өөрчлөлтийн хүрээнд хүлээн авсан аливаа шимтгэлийг дараах байдлаар бүртгэнэ:

4. Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлогууд, үргэлжлэл

(б) Санхүүгийн хөрөнгө ба санхүүгийн өр төлбөр, үргэлжлэл

(iv) Санхүүгийн хөрөнгө ба санхүүгийн өр төлбөрийн өөрчлөлт, үргэлжлэл

Санхүүгийн хөрөнгө, үргэлжлэл

- Шинэ санхүүгийн хөрөнгийн бодит үнэ цэнийг тодорхойлоход харгалзан үзсэн төлбөр болон ажил гүйлгээний зардал нь хөрөнгийн анхны хэмжилтэд хамаарах; ба
- Бусад төлбөрийг үл хүлээн зөвшөөрөлтийн олз, гарз хэмээн ашиг, алдагдлаар хүлээн зөвшөөрнө.

Зээлдэгчийн санхүүгийн хүндрэлээс үүдэлтэй мөнгөн урсгалын өөрчлөлтийн зорилго нь эрс өөрчлөгдсөн нөхцөлтэй шинэ хөрөнгийг бий болгохоос илүүтэйгээр анхны хөрөнгийн гэрээний нөхцөлийн дагуу төлбөрийг нөхөх боломжийг ихэсгэхэд оршино.

Банк мөнгөн урсгалыг зөөллөх замаар санхүүгийн хөрөнгийг өөрчлөх төлөвлөгөөтэй байгаа бол үг өөрчлөлтийг хийхээс өмнө хөрөнгийг хэсэгчлэн данснаас хасах эсэхийг шийдвэрлэх хэрэгтэй (данснаас хасах бодлогыг доорх тодруулгаас харна уу). Энэ арга барил нь тоон үнэлгээний үр дүнд нөлөөлснөөр үл хүлээн зөвшөөрөх шалгуурыг ихэнхдээ хангадаггүй нөхцөл байдлыг бий болгодог.

Хорогдуулсан өртөг эсвэл бусад дэлгэрэнгүй орлогоорх бодит үнэ цэнээр илэрхийлэгдэх санхүүгийн хөрөнгийн өөрчлөлт нь санхүүгийн хөрөнгийг үл хүлээн зөвшөөрөхөд хүргэхгүй тул Банк нь хөрөнгийн анхны үр ашигт хүүний түвшнийг ашиглан санхүүгийн хөрөнгийн нийт дансны үнийг дахин тооцоолж ашиг, алдагдлын тайлан дээр өөрчлөлтийн олз, гарз гэж тохируулна.

Хөвөгч хүүтэй санхүүгийн хөрөнгүүдийн хувьд өөрчлөлтийн үеийн зах зээлийн нөхцөлийг тусгахын тулд анхны үр ашигт хүүний түвшнийг тохируулж олз, гарзыг залруулахдаа ашигладаг. Өөрчлөлтийн нэг хэсэг болж гарсан зардал, шимтгэл, мөн хүлээн авсан шимтгэл нь өөрчлөгдсөн санхүүгийн хөрөнгийн дансны үнийг тохируулдаг ба үүнийг өөрчлөгдсөн санхүүгийн хөрөнгийн үлдсэн хугацаанд хорогдуулдаг.

Хэрэв энэхүү өөрчлөлт нь зээлдэгчийн санхүүгийн хүндрэлээс болж үүссэн бол олз болон гарз нь үнэ цэнийн бууралтын алдагдалтай хамт толилуулагдана. Бусад тохиолдлуудад үр ашигт хүүний аргаар тооцсон хүүний орлого хэсэгт толилуулна.

Санхүүгийн өр төлбөр

Банк нь санхүүгийн өр төлбөрийг нөхцөл нь өөрчлөгдсөн болон өөрчлөгдсөн төлбөрийн мөнгөн урсгал харилцан адилгүй байгаа тохиолдолд үл хүлээн зөвшөөрнө. Энэ тохиолдолд өөрчлөгдсөн нөхцөлд тулгуурласан шинэ санхүүгийн өр төлбөрийг бодит үнэ цэнээр хүлээн зөвшөөрнө. Хуучин санхүүгийн өр төлбөрийн дансны үнэ болон өөрчлөгдсөн нөхцөлөөр хүлээн зөвшөөрөгдсөн шинэ санхүүгийн өр төлбөрийн зөрүүг ашиг, алдагдлаар хүлээн зөвшөөрнө. Төлсөн төлбөрт шилжүүлсэн санхүүгийн бус хөрөнгө (хэрэв байгаа бол), шинэчилсэн санхүүгийн өр төлбөрийг багтаасан төлбөрийн таамаглал зэрэг хамаарна.

Хэрэв санхүүгийн өр төлбөрийн өөрчлөлтийг үл хүлээн зөвшөөрөлт гэж бүртгээгүй бол анхны үр ашигт хүүний түвшнийг ашиглан шинэчлэгдсэн мөнгөн урсгалыг дискаунтлан өр төлбөрийн хорогдуулсан өртгийг тооцоолж, үүссэн олз, гарзыг ашиг, алдагдлаар хүлээн зөвшөөрнө. Хөвөгч хүүтэй санхүүгийн өр төлбөрийн хувьд өөрчлөлтийн үеийн зах зээлийн нөхцөлийг тусгахын тулд анхны үр ашигт хүүний түвшнийг тохируулж олз, гарзыг залруулахдаа ашигладаг. Аливаа зардал ба шимтгэл нь өр төлбөрийн дансны үнийг залруулан хүлээн зөвшөөрөгддөг ба үүнийг өөрчлөгдсөн санхүүгийн өр төлбөрийн үлдсэн хугацаанд дахин тооцоолсон үр ашигт хүүний түвшнээр хорогдуулдаг.

4. Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлогууд, үргэлжлэл

(б) Санхүүгийн хөрөнгө ба санхүүгийн өр төлбөр, үргэлжлэл

(v) Цэвэр дүнгээр илэрхийлэх

Банк хүлээн зөвшөөрөгдсөн дүнг хооронд нь хаах хууль эрх зүйн эрхтэй байх, мөн цэвэр дүнгээр нь төлбөр хийх эсвэл нэгэн зэрэг хөрөнгийг борлуулах, өр төлбөрийг барагдуулах зорилготой үед санхүүгийн хөрөнгө, өр төлбөрийг хааж санхүүгийн байдлын тайланд цэвэр дүнгээр нь тусгадаг.

Орлого ба зардлыг эсвэл Банкны арилжааны үйл ажиллагааны гэх мэт ижил төрлийн ажил гүйлгээнээс үүссэн олз, гарзыг СТОУС-ын дагуу хүлээн зөвшөөрсөн тохиолдолд цэврээр толилуулна.

(vi) Үнэ цэнийн бууралт

Банк хүлээгдэж буй эрсдэлийн алдагдлын санг ашиг, алдагдлаарх бодит үнэ цэнээр илэрхийлэгдсэнээс бусад дараах санхүүгийн хэрэглүүрүүд дээр тооцдог:

- Өрийн хэрэглүүр болох санхүүгийн хөрөнгүүд;
- Санхүүгийн түрээсийн цэвэр хөрөнгө оруулалт;
- Гаргасан санхүүгийн баталгаа болон гэрээ; мөн
- Гаргасан зээлийн үүргүүд.

Өмчийн хөрөнгө оруулалтад үнэ цэнийн бууралт хүлээн зөвшөөрдөггүй.

Банк үнэ цэнийн бууралтын алдагдлын нөөцийг 12 сарын хугацаанд хүлээгдэж буй эрсдэлийн алдагдлын сангаар хэмжсэн дараахаас бусад хөрөнгийн хувьд уг хөрөнгийн ашиглалтын хугацааны турших хүлээгдэж буй эрсдэлийн алдагдлын сангаар хэмждэг. Үүнд:

- Тайлангийн өдрөөр хүлээгдэж буй эрсдэлийг бага гэж тодорхойлсон өрийн үнэт цаас; болон
- Анхны хүлээн зөвшөөрөлтөөс хойш тухайн хөрөнгийн эрсдэлд мэдэгдэхүйц нөлөө үүсээгүй бусад санхүүгийн хэрэглүүрүүд (санхүүгийн түрээст оруулсан цэвэр хөрөнгө хөрөнгө оруулалтаас бусад).

Банк өрийн хөрөнгө оруулалтын үнэт цаасны зээлийн эрсдэлийн түвшин нь нийтээр хүлээн зөвшөөрөгдөх “Хөрөнгө оруулалтын зэрэглэл”-тэй нийцэж байвал бага зээлийн эрсдэлтэй гэж үздэг. Банк нь өөр бусад санхүүгийн хэрэглүүрүүдэд зээлийн эрсдэл бага байх нөхцөлийг авч үздэггүй.

12 сарын хугацаанд хүлээгдэж буй эрсдэлийн алдагдал гэдэг нь тайлагналын өдрийн дараах 12 сарын хугацааны туршид дефолт болох боломжит үйл явдлуудын хүлээгдэж буй алдагдлын хувийг илэрхийлнэ. 12 сарын хүлээгдэж буй эрсдэлийн алдагдалтай санхүүгийн хэрэглүүрүүд 1 дүгээр шатлалын санхүүгийн хэрэглүүрт хүлээн зөвшөөрөгддөг.

Ашиглалтын хугацааны турших хүлээгдэж буй эрсдэлийн алдагдал нь санхүүгийн хэрэглүүрийн хүлээгдэж буй ашиглалтын хугацааны турших дефолт болох бүх боломжит үеүдийн үр дүнгийн хүлээгдэж буй эрсдэлийн алдагдлыг хэлнэ. Ашиглалтын хугацааны турших хүлээгдэж буй эрсдэлийн алдагдалтай санхүүгийн хэрэглүүрүүд 2 дугаар шатлалын санхүүгийн хэрэглүүр (хэрэв анхны хүлээн зөвшөөрөлтөөс хойш зээлийн эрсдэл мэдэгдэхүйц хэмжээгээр өссөн, гэхдээ санхүүгийн хөрөнгөд үнэ цэнийн бууралт үүсээгүй) ба 3 дугаар шатлалын санхүүгийн хэрэглүүр (хэрэв санхүүгийн хэрэглүүрт үнэ цэнийн бууралт үүссэн бол) гэж хүлээн зөвшөөрөгдөнө.

Хүлээгдэж буй эрсдэлийн алдагдлын хэмжилт

Хүлээгдэж буй эрсдэлийн алдагдал гэдэг нь зээлийн алдагдлын хүлээгдэж буй жигнэсэн боломжит үнэлгээ юм. Энэ нь дараах байдлаар хэмжигдэнэ:

4. Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлогууд, үргэлжлэл

(б) Санхүүгийн хөрөнгө ба санхүүгийн өр төлбөр, үргэлжлэл

(vi) Үнэ цэнийн бууралт, үргэлжлэл

- *тайлагналын өдрөөр үнэ цэнийн бууралтгүй санхүүгийн хөрөнгүүд*: бүх мөнгөний дутагдлын өнөөгийн үнэ цэнэ (жишээ нь: гэрээний дагуух байгууллагын мөнгөн үрсгал болон Банкны авахаар хүлээгдэж буй мөнгөн үрсгалын зөрүү);
- *тайлагналын өдрөөр үнэ цэнийн бууралттай санхүүгийн хөрөнгүүд*: дансны нийт үнэ болон ирээдүйн мөнгөн үрсгалын өнөөгийн үнэ цэнийн зөрүү;
- *олгогдоогүй шугамын зээлийн үүргүүд*: хэрэв үүргээ цуцалсан бол Банканд өгөх гэрээний мөнгөн үрсгал болон Банк хүлээн авах мөнгөн үрсгалын өнөөгийн үнэ цэнийн зөрүү; болон
- *санхүүгийн баталгааны гэрээнүүд*: эзэмшигчид нөхөн олговор олгохоор хүлээгдэж буй төлбөрийн өнөөгийн үнэ цэнээс Банкны хүлээгдэж буй нөхөн авах дүнг хассан дүн.

Бүтцийн өөрчлөлтөд орсон санхүүгийн хөрөнгүүд

Хэрэв санхүүгийн хөрөнгийн нөхцөлүүд дахин хэлэлцэгдсэн эсвэл өөрчлөгдсөн эсвэл зээлдэгчийн санхүүгийн хүндрэлээс үүдэн шинэчлэгдсэн бол санхүүгийн хөрөнгийг үл хүлээн зөвшөөрөх эсэхийг үнэлэн хүлээгдэж буй зээлийн алдагдлыг дараах байдлаар тооцоолно.

- Хэрэв хүлээгдэж буй бүтцийн өөрчлөлт нь одоогийн хөрөнгийг үл хүлээн зөвшөөрөлтөд хүргэхгүй бол өөрчлөгдсөн санхүүгийн хөрөнгийн хүлээгдэж буй мөнгөн үрсгал нь одоогийн хөрөнгийн мөнгөний дутагдлын тооцоололд орсон байна.
- Хэрэв хүлээгдэж буй бүтцийн өөрчлөлт нь одоогийн хөрөнгийг үл хүлээн зөвшөөрөхөд хүргэх бол үл хүлээн зөвшөөрөхдөө шинэ хөрөнгийн хүлээгдэж буй бодит үнэ цэнийг одоогийн хөрөнгийн хамгийн сүүлчийн мөнгөн үрсгал хэмээн үзнэ. Энэ дүн нь одоогийн хөрөнгийн анхны үр ашигт хүүний түвшнээр үл хүлээн зөвшөөрөлтийн хүлээгдэж буй өдрөөр дискаунтчилсан одоогийн санхүүгийн хөрөнгийн мөнгөний дутагдлын тооцоололд орсон дүн юм.

Үнэ цэнийн бууралттай санхүүгийн хөрөнгүүд

Банк нь хорогдуулсан өртгөөр хэмжсэн санхүүгийн хөрөнгө болон бусад дэлгэрэнгүй орлогоорх бодит үнэ цэнээр илэрхийлэгдсэн өрийн санхүүгийн хөрөнгүүд, мөн санхүүгийн түрээсийн цэвэр хөрөнгө оруулалтын үнэ цэн нь буурсан эсэхийг тайлант үе бүрд үнэлдэг. Санхүүгийн хөрөнгийн ирээдүйн мөнгөн үрсгалын тооцоололд сөргөөр нөлөөлөх нэг буюу түүнээс олон үйл явдал гарсан тохиолдолд үнэ цэнэ нь буурсан гэж үзнэ.

Санхүүгийн хөрөнгийн үнэ цэнэ буурсан нотолгоонд дараах ажиглагдахуйц тоо баримтууд хамаарна:

- Зээлдэгчийн санхүүгийн мэдэгдэхүйц хүндрэлтэй байдал;
- Гэрээний хугацаа хэтрэлттэй эсвэл дефолт болсон зэрэг гэрээний зөрчил;
- Банкны авч хэлэлцэхээргүй нөхцөлөөр зээл ба урьдчилгаанд Банк бүтцийн өөрчлөлт оруулах;
- Зээлдэгч нь дампуурах эсвэл түүнд санхүүгийн бүтцийн өөрчлөлт орох магадлалтай байх; эсвэл
- Санхүүгийн хүндрэлээс болж үнэт цаасыг арилжих идэвхтэй зах зээл байхгүй болох.

Хэрэв гэрээний мөнгөн дүнг авахгүй байх эрсдэл эрс буурсан баримт байгаа ба өөр үнэ цэнэ буурах үзүүлэлт байхгүй гэж үзээгүй л бол зээлдэгчийн нөхцөл байдалд хүндрэл гарсантай холбоотойгоор дахин хэлцэл хийсэн зээлийг үнэ цэнэ буурсан гэж үздэг.

4. Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлогууд, үргэлжлэл

(б) Санхүүгийн хөрөнгө ба санхүүгийн өр төлбөр, үргэлжлэл

(vi) *Үнэ цэнийн бууралт, үргэлжлэл*

Хүлээгдэж буй эрсдэлийн алдагдлын санг санхүүгийн байдлын тайланд толилуулах нь

Хүлээгдэж буй эрсдэлийн алдагдлын нөөцийг санхүүгийн байдлын тайланд дараах байдлаар толилуулна:

- *хорогдуулсан өртгөөр хэмжсэн санхүүгийн хөрөнгүүд*: хөрөнгийн дансны үнээс хасна;
- *зээлийн үүргүүд ба санхүүгийн баталгааны гэрээ*: ерөнхийдөө нөөцөөр толилуулна;
- *санхүүгийн хэрэглүүр нь олгогдсон болон олгогдоогүй бүрэлдэхүүн хэсгүүдийг багтаадаг бол*, олгогдсон бүрэлдэхүүн хэсгээс зээлийн үүргийн хүлээгдэж буй эрсдэлийн алдагдлыг Банк салгаж тодорхойлж чадахгүй: Банк нь хоёр бүрэлдэхүүн хэсгүүдэд нийлмэл нөөцийн санг толилуулдаг. Нийлмэл дүн нь олгогдсон хэсгийн дансны үнээс хасагдаж толилуулагдана. Дансны үнээс хэтэрсэн алдагдлын санг нөөцөөр бүртгэнэ; мөн
- *Бусад дэлгэрэнгүй орлогоорх бодит үнэ цэнээр илэрхийлэгдсэн өрийн хэрэглүүрүүд*: эдгээр хөрөнгүүдийн дансны үнэ нь бодит үнэ цэнээр бүртгэгдсэн байдаг тул санхүүгийн байдлын тайланд алдагдлын нөөц санг хүлээн зөвшөөрдөггүй. Алдагдлын нөөц санг бодит үнэ цэнийн нөөцөд хүлээн зөвшөөрдөг.

Данснаас хасах

Зээл болон өрийн үнэт цаасыг бүхэлд нь эсвэл хэсэгчлэн нөхөн авах үндэслэл бүхий хүлээлт байхгүй болсон үед данснаас хасдаг (бүхэлд нь эсвэл хэсэгчлэн). Энэ нь Банк зээлдэгчийг данснаас хасагдах хөрөнгийг төлөх хангалттай мөнгөн хөрөнгө эсвэл орлогын эх үүсвэр байхгүй гэж тодорхойлсон үед ихэвчлэн тохиолддог. Энэхүү үнэлгээг тусгайлсан хөрөнгийн түвшинд гүйцэтгэдэг.

Данснаас хассан хөрөнгүүдийн хувьд Банкны өр төлбөрөө нөхөн авах журмын дагуу төлүүлэх үйл ажиллагаа авч болно.

(vii) *Ашиг алдагдлаарх бодит үнэ цэнээр илэрхийлэх нь*

Санхүүгийн хөрөнгө

Анхны хүлээн зөвшөөрөлтийн үед нягтлан бодох бүртгэлийн үл нийцлийг үлэмж хэмжээгээр бууруулж эсвэл арилгахаар байвал Банк тодорхой санхүүгийн хөрөнгүүдийг ашиг, алдагдлаарх бодит үнэ цэнээр илэрхийлэгдэх санхүүгийн хөрөнгө гэж ангилдаг.

Санхүүгийн өр төлбөр

Банк нь дараах тохиолдлуудад санхүүгийн өр төлбөрийг ашиг, алдагдлаарх бодит үнэ цэнээр илэрхийлэх гэж ангилж болно:

- *дотооддоо бодит үнэ цэнийн сууриар тайлагнагдаж үнэлэгдсэн*; эсвэл
- *нягтлан бодох бүртгэлийн үл нийцлийг үлэмж хэмжээгээр бууруулж эсвэл арилгасан байх.*

(в) Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгө

Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгө нь касс дахь бэлэн мөнгө, төв банканд байршуулсан хязгаарлагдаагүй харилцах, бодит үнэ цэнийн өөрчлөлтөд бага өртдөг өндөр хөрвөх чадвартай санхүүгийн хөрөнгүүд ба богино хугацааны үүргүүдийг төлж барагдуулахад ашигладаг харилцах, хадгаламжаас бүрдэж байна.

4. Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлогууд, үргэлжлэл

(в) Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгө, үргэлжлэл

Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгө нь санхүүгийн байдлын тайланд хорогдуулсан өртгөөр илэрхийлэгддэг.

(г) Хөрөнгө оруулалтын үнэт цаас

Хөрөнгө оруулалтын үнэт цаас нь дараах зүйлсийг багтаана:

- Хорогдуулсан өртгөөр хэмжсэн өрийн хөрөнгө оруулалтын үнэт цаас; эдгээр нь анх бодит үнэ цэнэ дээр шууд нэмэгдэл зардлыг нэмж хүлээн зөвшөөрөгдөн, дараа үед үр ашигт хүүний түвшнийг ашиглан тооцсон хорогдуулсан өртгөөр бүртгэгддэг;
- Өрийн болон өмчийн хөрөнгө оруулалтын үнэт цаасыг заавал ашиг, алдагдлаарх бодит үнэ цэнээр илэрхийлэгдэх эсвэл тодорхойлогдох гэж ангилж болно; эдгээрийг ашиг, алдагдлаар шууд хүлээн зөвшөөрсөн өөрчлөлтийн хамт бодит үнэ цэнээр хэмжинэ;
- Бусад дэлгэрэнгүй орлогоорх бодит үнэ цэнээр хэмжсэн өрийн үнэт цаас; болон
- Бусад дэлгэрэнгүй орлогоорх бодит үнэ цэнээр хэмжсэн өмчийн хөрөнгө оруулалтын үнэт цаас.

Бусад дэлгэрэнгүй орлогоорх бодит үнэ цэнээр илэрхийлэгдсэн, хорогдуулсан өртгөөр хэмжсэн санхүүгийн хөрөнгөтэй ижил арга барилаар ашиг, алдагдлаар хүлээн зөвшөөрдөг дараахаас бусад өрийн үнэт цаасны хувьд, олз ба гарзыг бусад дэлгэрэнгүй орлогоор хүлээн зөвшөөрнө.

- Үр ашигт хүүний түвшнийг ашиглан тооцсон хүүний орлого;
- Хүлээгдэж буй зээлийн алдагдал ба буцаалт; болон
- Гадаад валютын арилжааны олз ба гарз.

Бусад дэлгэрэнгүй орлогоорх бодит үнэ цэнээр илэрхийлэгдсэн өрийн үнэт цаасыг үл хүлээн зөвшөөрөх үед өмнө нь бусад дэлгэрэнгүй орлогоор хүлээн зөвшөөрсөн байсан хуримтлагдсан олз, гарзыг өмчөөс ашиг, алдагдал руу дахин ангилна.

Банк арилжааны зорилгоор эзэмшдэггүй өмчийн хэрэглүүр дэх зарим хөрөнгө оруулалтын бодит үнэ цэнийг бусад дэлгэрэнгүй орлогын өөрчлөлтөөр толилуулахаар сонгож болно. Энэхүү сонголтыг анхны хүлээн зөвшөөрөлтийн үед хөрөнгө оруулалт тус бүрд хийж болох ба эргэн буцахгүй.

Ийм өмчийн хэрэглүүрийн олз, гарзыг ашиг, алдагдлаар дахин ангилахгүй ба үнэ цэнийн бууралтыг ашиг, алдагдлаар хүлээн зөвшөөрөхгүй. Хөрөнгө оруулалтын зардлын зарим хэсгийг нөхнө гэж үзэхээс бусдаар ногдол ашгийг ашиг, алдагдлын хэсэгт хүлээн зөвшөөрнө. Энэ тохиолдолд тэдгээрийг бусад дэлгэрэнгүй орлогоор хүлээн зөвшөөрнө. Бусад дэлгэрэнгүй орлогоор хүлээн зөвшөөрсөн хуримтлагдсан олз, гарзыг хөрөнгө оруулалтыг борлуулах үед хуримтлагдсан ашиг руу шилжүүлнэ.

(д) Хураан авсан хөрөнгө

Хураан авсан хөрөнгүүдийг анхлан тэдгээрийн бодит үнэ цэнээс борлуулалтын зардлыг хассан дүн ба холбогдох зээлийн буцаан авалт хийгдсэн өдрийн байдлаарх үлдэгдэл дүнгийн аль багаар нь хүлээн зөвшөөрөх ба холбогдох зээл ба урьдчилгааг үнэ цэнийн бууралтын сангийнх нь хамт тайлан тэнцэлд үл хүлээн зөвшөөрнө. Дараагийн тайлант хугацаанд хураан авсан хөрөнгийг өртөг ба бодит үнэ цэнээс борлуулалтын зардлыг хассан дүн хоёрын аль багаар нь хэмжинэ.

Банкны бодлого нь хураан авсан хөрөнгүүдийг дотоод үйл ажиллагаандаа ашиглах эсхүл худалдан борлуулахыг тодорхойлдог. Дотоод үйл ажиллагаандаа ашиглахаар тодорхойлогдсон хөрөнгүүд нь холбогдох хөрөнгийн ангилалд шилждэг. Худалдан борлуулахаар тодорхойлогдсон хөрөнгүүдийг

4. Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлогууд, үргэлжлэл

(д) Хураан авсан хөрөнгө, үргэлжлэл

“Борлуулах зорилгоор эзэмшиж буй хөрөнгө”-ийн данс руу шилжүүлнэ. Банк ашиглахаа хараахан тодорхойлоогүй хураан авсан хөрөнгүүдийг энэ дансанд бүртгэнэ.

(е) Борлуулах зорилгоор эзэмшиж буй хөрөнгө

Борлуулах зорилгоор эзэмшиж буй хөрөнгийг дансны үнэ болон борлуулалтын зардлыг хассан бодит үнэ цэнийн аль багаар үнэлнэ. Хураан авсан хөрөнгийг үргэлжлүүлэн ашиглахаас илүү борлуулснаар үлдэгдэл өртгийг нөхөх боломжтой бол уг хөрөнгийг борлуулах зорилгоор эзэмшиж буй хөрөнгөд ангилна. Энэ нөхцөлийг хангахын тулд хураан авсан хөрөнгө нь зах зээл дээр тохиромжтой үнээр идэвхтэй арилжаалагдах, хөрөнгө болон худалдах багц нь өөрийн одоо байгаа нөхцөл байдлаараа түргэн борлогдох боломжтой, удирдлага худалдан борлуулахаар төлөвлөж байгаа, нэг жилийн дотор борлуулах магадлал өндөртэй байх ёстой.

(ё) Үндсэн хөрөнгө

Хүлээн зөвшөөрөлт ба хэмжилт

Үндсэн хөрөнгийг анх өртгөөр нь хүлээн зөвшөөрөх бөгөөд анхны хүлээн зөвшөөрөлтийн дараа үндсэн хөрөнгийг тухайн хөрөнгийн өртгөөс аливаа хуримтлагдсан элэгдэл болон аливаа үнэ цэнийн бууралтын гарзыг хассан дүнгээр нь бүртгэдэг. Үндсэн хөрөнгийн өртөгт тухайн хөрөнгийг худалдан авах болон барьж байгуулахтай шууд холбогдон гарсан зардал, мөн удирдлагын зорилгоор үйл ажиллагаа явуулахад бэлэн болгож түүнийг байршуулах болон шаардлагатай нөхцөлийг хангахтай холбоотой гарсан бусад зардлууд, мөн тухайн хөрөнгийг задлах, зайлуулах болон байрлаж байсан талбайг нь сэргээн засварлахад гарах зардлуудыг хамааруулна.

Хэрэв үндсэн хөрөнгийн тодорхой хэсгийн элэгдүүлэх хугацаа тухайн үндсэн хөрөнгөөс ялгаатай бол тэдгээрийг үндсэн хөрөнгийн тусдаа зүйл (гол бүрэлдэхүүн) гэж үзнэ.

Дараа үеийн зардал

Банк нь дараа үеийн зардлаас эдийн засгийн ирээдүйн үр өгөөжийг хүртэх магадлалтай бөгөөд тухайн зардлыг үнэн зөв хэмжих боломжтой болсон үед түүнийг үндсэн хөрөнгийн дансны үнэ дээр нэмэгдүүлэх буюу эсвэл тусдаа хөрөнгөөр хүлээн зөвшөөрч бүртгэдэг. Солигдсон эд ангийн дансны үнээр хөрөнгийн дансны үнийг бууруулна. Өдөр тутмын үйлчилгээний зардлыг тухайн зардал гарсан тайлант үеийн ашиг, алдагдлаар хүлээн зөвшөөрдөг.

Элэгдэл

Үндсэн хөрөнгийн элэгдлийг түүний ирээдүйд авчрах эдийн засгийн үр өгөөжөөс нь хамаарч ашиглагдах жилийнх нь түршид шулуун шугамын аргаар тооцон байгуулдаг. Үндсэн хөрөнгийн нийт өртгийн дүнд багтсан гол бүрэлдэхүүн хэсгийн ашиглагдах хугацаа ялгаатай байгаа тохиолдолд тэдгээрт тусад нь элэгдэл байгуулдаг.

Үндсэн хөрөнгийн дансны үнэ болон данснаас хассаны цэвэр орлогын зөрүүгээр үндсэн хөрөнгийн данснаас хассаны олз, гарзыг тухайн жилийн бусад үйл ажиллагааны бус орлого (зардал)-оор хүлээн зөвшөөрдөг .

Үндсэн хөрөнгийн зүйлсийн тайлант жил болон түүнтэй зэрэгцүүлэх хугацаанд тооцсон эдийн засгийн элэгдүүлэх хугацаа дараах байдалтай байна:

5. Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлогууд, үргэлжлэл

(ё) Үндсэн хөрөнгө, үргэлжлэл

Элэгдэл, үргэлжлэл

	<u>Ашиглагдах хугацаа (жилээр)</u>
Барилга	40
Тавилга, эд хогшил	10
Тээврийн хэрэгсэл	10
Компьютер, холбогдох хэрэгсэл	2-10

Элэгдэл тооцох арга, ашиглалтын жил болон үлдэх өртгийг санхүүгийн жил бүрийн эцэст хянаж үздэг ба шаардлагатай бол залруулдаг. Өөрчлөлтийг нягтлан бодох бүртгэлийн тооцооллын өөрчлөлтөөр тайлагнадаг.

(ж) Биет бус хөрөнгө

Худалдан авсан программ хангамжийг өртгөөс хуримтлагдсан хорогдуулга болон үнэ цэнийн бууралтын гарзыг хассан дүнгээр бүртгэдэг. Программ хангамжийн ирээдүйн эдийн засгийн өгөөжийг нэмэгдүүлэх тохиолдолд холбогдон гарсан аливаа дараа үеийн зардлыг капиталжуулна. Бусад гарсан зардлуудыг гарсан тухай бүрд нь ашиг, алдагдлаар бүртгэдэг.

Программ хангамжийн хорогдуулгыг тэдгээрийг ашиглах боломжтой болсон өдрөөс нь эхлэн тооцсон ашиглалтын хугацааны түршид шулуун шугамын аргаар тооцдог. Тайлант жилийн программ хангамжийн тооцоолсон ашиглагдах хугацаа нь 2-оос 10 жил байна. Тодорхой хугацаанд ашиглагдах биет бус хөрөнгийн хорогдуулах хугацаа болон хорогдуулах аргыг тайлант үе бүрийн эцэст хянаж үздэг.

Бизнесийн нэгдлийн үр дүнд “одоогийн гэрээнүүд болон тэдгээртэй холбоотой харилцагчтай тогтоосон харилцаа холбоо”-г шинэ биет бус хөрөнгөөр тодорхойлсон. СТОУС 3 *Бизнесийн нэгдэл* болон НББОУС 38 *Биет бус хөрөнгө* –ийг тус тус баримтлан шинээр тодорхойлогдсон биет бус хөрөнгийг худалдан авалтын өдрийн бодит үнэ цэнээр хүлээн зөвшөөрсөн.

Гүүдвил

Гүүдвил нь бизнесийн нэгдэл дэх тодорхойлогдох боломжтой хөрөнгө, өр төлбөр болон хүлээн авсан болзошгүй өр төлбөр зэрэг Банкны ашиг сонирхлоос илүү гарсан бизнесийн нэгдлийн өртгийг харуулдаг. Энэхүү өртөг нь хүлээлгэн өгсөн хөрөнгө, хүлээн авсан өр төлбөр, гаргасан өмчийн хэрэглүүрүүдийн бодит үнэ цэн дээр нэмэх нь нэгтгэгдэж байгаа талын хяналтын бус ашиг сонирхлын дүнгээс гадна, хэрвээ бизнесийн нэгдлийг үе шаттайгаар хэрэгжүүлсэн бол, нэгтгэгдэж буй талын одоогийн өмчийн ашиг сонирхлын бодит үнэ цэнийн нийлбэр байдаг.

Болзошгүй өр төлбөрийг нэгтгэлийн өдрөөрх бодит үнэ цэнээр гүүдвилийн өртөгт шингээх ба хэрвээ болзошгүй өр төлбөрийг санхүүгийн өр төлбөрөөр ангилах бол дараа нь ашиг, алдагдлаар дахин хэмждэг. Бизнесийн нэгдлийн хувьд худалдан авалтын шууд өртгийг зардлаар шууд хүлээн зөвшөөрдөг.

Гүүдвилийг биет бус хөрөнгөөр капиталжуулах бөгөөд түүний дансны үнийн бууралтыг ашиг, алдагдал ба бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайланд тусгана. Тодорхойлох боломжтой хөрөнгө, өр төлбөр, болзошгүй өр төлбөрийн бодит үнэ цэн нь төлсөн төлбөрийн бодит үнэ цэнээс хэтэрч байгаа үед тухайн илүүдэл дүнг худалдан авалтын өдрөөр ашиг, алдагдал ба бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайланд бүрэн кредитэлнэ.

4. Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлогууд, үргэлжлэл

(з) Санхүүгийн бус хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралт, үргэлжлэл

Хойшлогдсон татварын хөрөнгөөс бусад Банкны санхүүгийн бус хөрөнгүүдийн дансны үнэд хөрөнгийн үнэ цэн буурч болзошгүй болохыг илтгэх шинж тэмдэг байгаа эсэхийг тайлант үе бүрийн эцэст үнэлдэг. Хэрэв ийм шинж тэмдэг илэрвэл хөрөнгийн нөхөгдөх дүнг тооцоолдог.

Мөнгөн хөрөнгө бий болгогч нэгжийн хувьд нөхөгдөх дүн нь мөнгөн хөрөнгө бий болгогч нэгжийн борлуулалтын зардлыг хассан бодит үнэ цэнэ болон ашиглалтын үнэ цэнийн аль их нь байдаг. Ашиглалтын үнэ цэнийг тооцохдоо хөрөнгийн хувьд онцлог эрсдэл болон мөнгөний цаг хугацааны үнэ цэнийн одоогийн зах зээлийн үнэлгээг тусгасан татварын өмнөх хувь хэмжээг ашиглан ирээдүйн мөнгөн үрсгалын тооцоолсон дүнг өнөөгийн үнэ цэн хүртэл нь дискаунтчилдаг. Үнэ цэнийн бууралтыг шалгах зорилгоор тусад нь тооцоолох боломжгүй хөрөнгүүдийг бусад хөрөнгүүд буюу бүлэг хөрөнгийн (мөнгө бий болгогч нэгжүүд) орж ирэх мөнгөн үрсгалаас ихэнхдээ хамааралгүй, тасралтгүй ашигласнаар мөнгөний орох үрсгалыг бий болгодог хөрөнгийн хамгийн бага ангилалд нэгтгэн бүлэглэдэг.

Үнэ цэнийн бууралтын гарзыг хөрөнгө эсвэл мөнгөн хөрөнгө бий болгогч нэгжийн дансны үнэ нь нөхөгдөх дүнгээс хэтэрсэн үед хүлээн зөвшөөрдөг. Үнэ цэнийн бууралтын гарзыг дэлгэрэнгүй орлогын тайланд тайлагнадаг. Мөнгө бий болгогч нэгжийн түвшинд тодорхойлогдсон аливаа үнэ цэнийн бууралт нь гүүдвиллийн дансны үнийг эхлээд бууруулах бөгөөд дараа нь мөнгө бий болгогч нэгж дэх бусад хөрөнгийн дансны үнийг хувь тэнцүүлэн бууруулна.

Хөрөнгийн үнэ цэнийн гарз буурсан аль эсвэл гарз үүсээгүй шинж тэмдгийг хэмжихийн тулд өмнөх үеийн хүлээн зөвшөөрсөн үнэ цэнийн бууралтыг тайлант жил бүр үнэлдэг.

Нөхөгдөх дүнг тодорхойлоход ашигласан тооцоололд өөрчлөлт үүссэн тохиолдолд үнэ цэнийн бууралтыг буцаана. Үнэ цэнийн бууралтын гарзыг өмнөх жилүүдэд хөрөнгийн хувьд үнэ цэнийн бууралтын гарз хүлээн зөвшөөрөөгүй байсан бол элэгдэл буюу хорогдлыг хассаны дараа тодорхойлогдох байсан дансны үнээс тухайн хөрөнгийн дансны үнийг хэтрүүлэхгүй байхаар тооцож буцаана.

(u) Хувьцаат капитал

(i) Энгийн хувьцаа

Энгийн хувьцаа нь эздийн өмчийн хэсэгт ангилагддаг. Энгийн хувьцаа болон хувьцааны опцион (худалдан авах эрх) гаргахад шууд холбогдон гарах өсөн нэмэгдэх зардлыг аливаа татварын нөлөөлөлгүй цэвэр дүнгээр өмчийн хэсгийг бууруулах байдлаар хүлээн зөвшөөрдөг.

(ii) Нэмж төлөгдсөн капитал

Нэмж төлөгдсөн капитал нь хувьцааны нэрлэсэн үнээс илүү гарсан дүнгээрх нийлүүлсэн хувь юм. Хувьцаа эзэмшигчдийн нэмэлтээр оруулсан хөрөнгөөс нэмж төлөгдсөн капитал үүсэж болно.

(iii) Бусад нөөц

Тусгай зориулалтын нөөц нь Монголбанкны шаардлагад нийцүүлж байгуулсан нөөц байна. Монголбанкны журам болон СТОУС-ын дагуу тооцоолсон зээлийн эрсдэлийн сангийн зөрүүгээр тодорхойлогдоно. Өөрийн хөрөнгийн хүрэлцээний үзүүлэлт тооцоход тусгай зориулалтын нөөцийг өөрийн хөрөнгөд авч үзэхгүй.

4. Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлогууд, үргэлжлэл

(й) Ажилчдын тэтгэвэр, тэтгэмж

(i) Ажилчдын богино хугацааны тэтгэмж

Ажилчдын богино хугацаат тэтгэмж гэдэгт ажилтан Банканд үзүүлсэн үйлчилгээнийхээ хариуд тайлант үеийн эцсээс хойш 12 сарын дотор багтаан авахаар тохиролцсон ажилтны тэтгэмжийг хэлнэ. Ажилтан нь тайлант үеийн турш Банканд үйлчилгээ үзүүлсэн тохиолдолд тухайн үйлчилгээний хариуд төлөгдөхөөр хүлээгдсэн ажилчдын богино хугацааны тэтгэмжийн дискаунтчилаагүй дүнг хүлээн зөвшөөрдөг.

(ii) Нийгмийн болон эрүүл мэндийн даатгал

Хуулийн дагуу Монгол Улсад үйл ажиллагаагаа явуулж байгаа банкнууд нь нийгмийн болон эрүүл мэндийн даатгалыг зохих ёсоор төлөх ёстой бөгөөд уг зардлыг гарсан тухайн үед нь дэлгэрэнгүй орлогын тайланд зардлаар хүлээн зөвшөөрч бүртгэдэг.

(к) Хүү

Үр ашигт хүүний түвшин

Хүүний орлого ба зардлыг үр ашигт хүүний аргаар тооцож ашиг, алдагдлаар хүлээн зөвшөөрнө. “Үр ашигт хүү” гэдэг нь хүлээгдэж буй хугацаан дахь ирээдүйд төлөгдөх буюу хүлээн авах мөнгөн урсгалыг санхүүгийн хэрэглүүрийн дансны үнэд дискаунтчилхад ашиглаж буй хүү юм:

- санхүүгийн хөрөнгийн нийт дансны үнэ; эсвэл
- санхүүгийн өр төлбөрийн хорогдуулсан өртөг

Худалдан авсан эсвэл үнэ цэнийн бууралттай зээлийн хөрөнгөөс бусад санхүүгийн хэрэглүүрийн үр ашигт хүүний түвшнийг тооцоолохдоо Банк нь санхүүгийн хэрэглүүрийн гэрээний нөхцөлийн дагуу ирээдүйн бүх мөнгөн урсгалыг тооцох боловч хүлээгдэж буй алдагдлыг тооцохгүй. Худалдан авсан эсвэл үнэ цэнийн бууралттай зээлийн хөрөнгийн хувьд зээлийн тохируулсан үр ашигт хүүний түвшнийг тооцон хүлээгдэж буй алдагдлын ирээдүйн мөнгөн урсгалыг тооцно.

Үр ашигт хүүний тооцоололд гүйлгээний зардал, хураамж, төлбөр хийсэн эсвэл хүлээн авсан хугацаа зэрэг үр ашигт хүүний чухал хэсгүүд багтана. Гүйлгээний зардалд санхүүгийн хөрөнгө болон санхүүгийн өр төлбөрийг худалдан авах болон борлуулахтай шууд хамаарах нэмэгдэл зардал багтана.

Хорогдуулсан өртөг болон нийт дансны үнэ

Санхүүгийн хөрөнгө болон санхүүгийн өр төлбөрийн хорогдуулсан өртөг нь санхүүгийн хөрөнгө болон санхүүгийн өр төлбөрийн анхны хүлээн зөвшөөрөлтөөс үндсэн төлөлтийг хасаж үр ашигт хүүний түвшнийг ашиглан анхны болон эцсийн дүнгийн зөрүүгээр хуримтлагдсан хорогдуулгыг нэмэх эсвэл хасах ба санхүүгийн хөрөнгийн хувьд хүлээгдэж буй аливаа зээлийн алдагдлын санг тохируулсан дүнг хэлнэ.

Хорогдуулсан өртгөөр хэмжигддэг санхүүгийн хөрөнгийн нийт дансны үнэ нь хүлээгдэж буй аливаа зээлийн алдагдлын санг тохируулснаас өмнөх санхүүгийн хөрөнгийн хорогдуулсан өртгийг хэлнэ.

Хүүний орлого болон зардлын тооцоолол

Санхүүгийн хөрөнгө болон санхүүгийн өр төлбөрийн үр ашигт хүүний түвшин гэж санхүүгийн хөрөнгө болон санхүүгийн өр төлбөрийн анхны хүлээн зөвшөөрөлтөд тооцоолсон түвшнийг хэлнэ. Хүүний

4. Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлогууд, үргэлжлэл

(к) Хүү, үргэлжлэл

Хүүний орлого болон зардлын тооцоолол, үргэлжлэл

орлого ба зардлыг тооцоолохдоо, үр ашигт хүүний түвшнийг хөрөнгийн нийт дансны үнэ (хөрөнгө нь зээлийн үнэ цэнийн бууралтгүй байх үед) дээр эсвэл өр төлбөрийн хорогдуулсан өртөг дээр тооцдог. Зах зээлийн хүүний түвшний хөдөлгөөнийг тусгахын тулд хөвөгч хүүтэй хэрэглүүрийн мөнгөн гүйлгээг дахин үнэлэх замаар үр ашигт хүүний түвшнийг шинэчилдэг. Хейджийн тохируулгын хорогдуулалтыг хийж эхлэх өдрөөр бодит үнэ цэнийн хейджийн тохиргооны үр ашигт хүүний түвшнийг мөн шинэчилдэг.

Гэсэн хэдий ч, анхны хүлээн зөвшөөрөлтийн дараагаар зээлийн үнэ цэнийн бууралттай болсон санхүүгийн хөрөнгүүдийн хувьд хүүний орлого нь санхүүгийн хөрөнгийн хорогдуулсан өртөг дээр үр ашигт хүүний түвшнийг ашигласнаар тооцоологдоно. Хэрэв тухайн хөрөнгө нь цаашид зээлийн үнэ цэнийн бууралтгүй болвол хүүний орлогын тооцоолол нь буцаад нийт дансны үнийн сууриар тооцоологдоно.

Санхүүгийн хөрөнгийн хувьд анхны хүлээн зөвшөөрөлтөөр үнэ цэнийн бууралттай байсан бол санхүүгийн хөрөнгүүдийн хувьд хүүний орлого нь санхүүгийн хөрөнгийн хорогдуулсан өртөг дээр үр ашигт хүүний түвшнийг ашигласнаар тооцоологдоно. Хөрөнгийн зээлийн эрсдэл сайжирсан ч хүүний орлогын тооцоолол нь нийт дүнгээр тооцох суурь руу эргэн буцахгүй.

Толилуулга

Ашиг, алдагдал болон бусад дэлгэрэнгүй орлогод үр ашигт хүүний аргаар тусгагдсан хүүний орлого нь дараах зүйлсийг багтаана:

- хорогдуулсан өртгөөр илэрхийлэгдэх санхүүгийн хөрөнгийн хүү;
- бусад дэлгэрэнгүй орлогоорх бодит үнэ цэнээр хэмжигдэх өрийн хэрэглүүрийн хүү;
- хорогдуулсан өртгөөр хэмжигдэх санхүүгийн өр төлбөрийн сөрөг хүү.

Ашиг, алдагдал болон бусад дэлгэрэнгүй орлогод тусгагдсан хүүний зардал нь дараах зүйлсийг багтаана:

- хорогдуулсан өртгөөр илэрхийлэгдэх санхүүгийн өр төлбөр;
- Түрээсийн өр төлбөрийн хүүний зардал.

Арилжаалах хөрөнгө ба өр төлбөрийн хүүний орлого, зардлыг нь Банкны арилжааны үйл ажиллагаанд томоохон нөлөөгүй гэж үзэж, арилжааны хөрөнгө ба өр төлбөрийн бодит үнэ цэнийн бусад бүх өөрчлөлтүүдтэй хамт цэвэр арилжааны орлогоор толилуулдаг.

Ашиг, алдагдлаарх бодит үнэ цэнээр илэрхийлэгдэх бусад санхүүгийн хөрөнгө, өр төлбөрийн хүүний орлого, зардал нь ашиг, алдагдлаарх бодит үнэ цэнээр илэрхийлэгдэх бусад санхүүгийн хэрэглүүрийн цэвэр орлогоор толилуулагддаг.

(л) Хураамж ба шимтгэл

Санхүүгийн хөрөнгө эсвэл санхүүгийн өр төлбөрийн үр ашигт хүүний салшгүй хэсэгт хамаарах хураамж ба шимтгэлийн орлого, зардал нь үр ашигт хүүний хэмжилтэд хамаардаг.

Бусад хураамж ба шимтгэлийн орлогод дансны үйлчилгээний хураамж, хөрөнгө оруулалтын удирдлагын хураамж, борлуулалтын хураамж, байршуулалт болон хөрвүүлэлтийн хураамж зэрэг орох бөгөөд холбогдох үйлчилгээг үзүүлэх үед нь хүлээн зөвшөөрдөг. Хэрэв зээлийг дуусгавар болох

4. Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлогууд, үргэлжлэл

(л) Хураамж ба шимтгэл, үргэлжлэл

хугацаанаас нь өмнө авахаар төлөвлөөгүй бол зээлийн үүрэг хариуцлагын хураамжийг тухайн зээлийн үүрэг дуусах хүртэл шулуун шугамын аргаар хүлээн зөвшөөрнө.

Банкны санхүүгийн тайланд хүлээн зөвшөөрсөн санхүүгийн хэрэгсэлтэй холбоотой харилцагчтай байгуулсан гэрээний хувьд гэрээний зарим хэсэг нь СТОУС 9-ийн хамрах хүрээнд, зарим хэсэг нь СТОУС 15-ын хүрээнд хамаарч болно. Ийм тохиолдолд, Банк эхлээд СТОУС 9-ийн хамрах хүрээнд хамаарах хэсгийг СТОУС 9-ийн дагуу салган хэмжиж, үлдсэн хэсэгт СТОУС 15-ыг мөрддөг.

Бусад хураамж, шимтгэл нь ажил гүйлгээ болон үйлчилгээний төлбөртэй голдуу хамааралтай ба тухайн үйлчилгээг авсан үед нь зардлаар бүртгэнэ.

(т) Арилжааны цэвэр орлого

Арилжааны цэвэр орлого нь хөрөнгө, өр төлбөрийг арилжих олз, гарзын зөрүүнээс бүрдэх ба хэрэгжсэн, хэрэгжээгүй бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт, хүү, ногдол ашиг, гадаад валютын зөрүү зэргийг багтаана.

(н) ААБҮЦ-ээр хэмжигдсэн бусад санхүүгийн хөрөнгийн цэвэр орлого

ААБҮЦ-ээр хэмжигдсэн бусад санхүүгийн хэрэгслийн цэвэр орлого нь хейджийн шалгуур хангасан харилцаа, ААБҮЦ-ээр хэмжигдсэн санхүүгийн хөрөнгө, өр төлбөр зэргийн бүрэлдэхүүн болдоггүй эрсдэлийг удирдах зорилгоор эзэмшиж буй арилжааны бүс дериватив болон зайлшгүй ААБҮЦ-ээр хэмжигдэх арилжааны бүс хөрөнгүүдтэй холбоотой. Энэ нь бүхий л хэрэгжсэн болон хэрэгжээгүй ашиг, алдагдлын дараах бодит үнэ цэнэ эсвэл гадаад валютын зөрүүний бусад орлогыг багтаана.

(о) Түрээс

Гэрээг анх байгуулах үед Банк нь тухайн гэрээ нь түрээсийн гэрээ юу эсвэл түрээс агуулсан гэрээ юу гэдгийг үнэлдэг. Хэрэв гэрээ нь тодорхой төлбөр хүлээн авснаар тухайлсан хөрөнгийн хэрэглээг тодорхой хугацаанд хянах эрхийг олгож байвал тухайн гэрээг түрээсийн гэрээ эсвэл түрээс агуулсан гэрээ гэж үзнэ. Тухайн хөрөнгийг ашиглах эрхийн хяналт шилжсэн эсэхийг үнэлэхдээ Банк нь СТОУС 16-д заасан түрээсийн тодорхойлолтыг ашигласан.

Банк түрээслэгч байх

Түрээсийн бүрэлдэхүүнийг агуулсан гэрээг эхлэх эсвэл өөрчлөх үед Банк гэрээнд тусгасан үнийг үндэслэн түрээсийн бүрэлдэхүүн хэсэг бүрд хуваарилдаг. Салбар болон оффисын барилгын түрээснүүдийн хувьд Банк нь түрээсийн бүс бүрэлдэхүүн хэсгүүдийг салгах аргыг сонгоогүй ба түрээсийн болон түрээсийн бүс бүрэлдэхүүн хэсгүүдийг нэг бүрэлдэхүүн хэсэг гэж бүртгэсэн.

Банк нь түрээс эхлэх өдөр ашиглах эрхтэй хөрөнгө болон түрээсийн өр төлбөрийг хүлээн зөвшөөрдөг. Ашиглах эрхтэй хөрөнгийг анх өртгөөр нь хэмжих бөгөөд үүнийг түрээсийн эхний өдөр болон түүнээс өмнө хийсэн түрээсийн төлбөрөөр тохируулсан түрээсийн өр төлбөрийн анхны дүн, аливаа анхдагч шууд зардлууд болон хөрөнгийг буулгах, сэргээн засварлахад түрээслэгчээс гарах аливаа тооцоолсон өртөг, мөн түрээсийн урамшууллыг хассан дүнгээр илэрхийлдэг.

Түрээсийн хугацаа дуусгавар болох үед ашиглах эрхтэй хөрөнгийг худалдан авах сонголтыг гэрээнд заасан эсвэл түрээсийн хугацааны эцэст тухайн түрээсийн хөрөнгийн өмчлөх эрх Банканд бүрэн шилжихээс бусад үед ашиглах эрхтэй хөрөнгийг гэрээ эхэлсэн өдрөөс дуусах өдөр хүртэл шулуун шугамын аргаар элэгдүүлнэ. Энэ тохиолдолд ашиглах эрхтэй хөрөнгийг тухайн хөрөнгийн ашиглалтын жилээр элэгдүүлэх бөгөөд ашиглалтын жилийг үндсэн хөрөнгийн ашиглалтын жилийг тодорхойлох

4. Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлогууд, үргэлжлэл

(о) Түрээс, үргэлжлэл

Банк түрээслэгч байх, үргэлжлэл

суурьтай ижил зарчмаар тодорхойлдог. Түүнчлэн, ашиглах эрхтэй хөрөнгийн дансны үнийг аливаа үнэ цэнийн бууралтын алдагдлаар бууруулж, түрээсийн өр төлбөрийн дахин хэмжилтээр тохируулдаг.

Түрээсийн өр төлбөрийг анх хэмжихдээ түрээсийн эхний өдрөөрх төлөгдөөгүй түрээсийн төлбөрүүдийг түрээст агуулагдсан нүүгдмал хүүний хувь хэмжээ эсвэл уг хувь хэмжээг тодорхойлох боломжгүй бол Банкны өсөн нэмэгдэх зээлийн хүүний хувь хэмжээг ашиглан дискаунтчилан өнөөгийн үнэ цэнээр хэмждэг. Банк өсөн нэмэгдэх зээлийн хүүний хувь хэмжээг дискаунтын түвшин гэж авч үздэг.

Банк нь өсөн нэмэгдэх зээлийн хүүний хувь хэмжээг хэд хэдэн хөндлөнгийн эх үүсвэрээс хүүний хувь хэмжээг авах замаар тодорхойлдог бөгөөд түрээсийн нөхцөл, түрээсэлсэн хөрөнгийн төрлийг илэрхийлэх тодорхой тохируулгуудыг хийдэг.

Түрээсийн өр төлбөрийн хэмжилтэд багтсан түрээсийн төлбөрт дараах зүйлс багтдаг:

- тогтмол төлбөрүүд (мөн чанарын хувьд тогтмол төлбөр хамаарна);
- индекс эсвэл хувь хэмжээнээс хамаарах хувьсах түрээсийн төлбөр, эхний өдөр индекс эсвэл хувь хэмжээг ашиглан хэмжсэн анхны хэмжилтээр;
- үлдэх өртгийн үнэ цэнийн баталгааны хүрээнд хүлээгдэж буй өглөгийн дүн; болон
- Банкны худалдан авах сонголтоо хэрэгжүүлэх нь үндэслэлтэйгээр тодорхой бол уг сонголтыг хэрэгжүүлэх үнэ. Үүнд, Банк түрээсийг сунгана гэж үзвэл сунгалтын нэмэлт төлбөр, түрээсийн хугацааг эрт цуцлах торгууль зэрэг хамаарна.

Түрээсийн өр төлбөрийг үр ашигт хүүний аргыг ашиглан хорогдуулсан өртгөөр хэмждэг. Хэрэв индекс эсвэл хувь хэмжээнээс шалтгаалан Банкны ирээдүйн түрээсийн төлбөр өөрчлөгдөх, үлдэх өртгийн үнэ цэнийн баталгааны хүрээнд хүлээгдэж буй өглөгийн дүнд өөрчлөлт орох, худалдан авалт хийх, сунгах эсвэл цуцлах эсэхэд өөрчлөлт орох эсвэл үндсэн түрээсийн төлбөрийг шинэчлэх тохиолдолд түрээсийн өр төлбөрийг дахин хэмждэг.

Түрээсийн өр төлбөрийг ийм байдлаар дахин хэмжихэд ашиглах эрхтэй хөрөнгийн дансанд холбогдох тохируулгыг хийдэг. Хэрэв ашиглах эрхтэй хөрөнгийн дансны үнэ тэг болж буурсан байсан бол тохируулгыг ашиг, алдагдалд бүртгэдэг.

Банк нь санхүүгийн байдлын тайланд ашиглах эрхтэй хөрөнгийг 'үндсэн хөрөнгө'-ийн ангилалд, түрээсийн өр төлбөрийг 'бусад өр төлбөр'-ийн ангилалд бүртгэдэг.

Богино хугацааны түрээс ба бага үнэ бүхий түрээс

Банк бага үнэтэй хөрөнгийн түрээс болон богино хугацаат түрээсийн (үүнд мэдээлэл технологийн төхөөрөмж багтана) хувьд ашиглах эрхтэй хөрөнгө болон түрээсийн өр төлбөрийг хүлээн зөвшөөрөхгүй байх аргыг сонгосон. Банк эдгээр түрээстэй холбоотой түрээсийн төлбөрүүдийг түрээсийн хугацааны турш шулуун шугамын аргаар зардлаар хүлээн зөвшөөрдөг.

(ө) Орлогын албан татвар

Орлогын татварын зардал нь тайлант үеийн болон хойшлогдсон татварын зардлаас бүрддэг. Тайлант үеийн татвар болон хойшлогдсон татварыг өмч эсвэл бусад дэлгэрэнгүй орлогын хэсэгт шууд хүлээн зөвшөөрдөг зүйлстэй холбоотойгоос бусад тохиолдолд ашиг, алдагдлаар хүлээн зөвшөөрдөг.

4. Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлогууд, үргэлжлэл

(ө) Орлогын албан татвар, үргэлжлэл

(i) Тайлант үеийн татвар

Тайлант үеийн татвар гэдэг нь өмнөх жилүүдийн татварын өрийн тохируулга болон тайлант үеийн эцэст хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж байсан эсвэл мөрдөгдөж байгаа татварын хувь хэмжээг ашиглах тухайн жилийн татвар ногдох ашиг, татварын алдагдалд суурилан хүлээгдэж буй татварын өр эсвэл авлага юм. Татвар ногдох ашгийг тооцохдоо ирээдүйн тайлант үеийн татвар ногдох ашиг (татварын алдагдал)-ийг тодорхойлоход хэрэглэгдэх татвар ногдох орлого эсвэл татвараас хасагдах зардлаар тооцогдох түр зөрүү, мөн нягтлан бодох бүртгэлийн ашгийн татвар ногдохгүй орлого, татвараас хасагдахгүй зардал зэргийг харгалзан үздэггүй учраас татвар ногдох ашиг нь нягтлан бодох бүртгэлийн ашгаас ялгаатай байдаг.

(ii) Хойшлогдсон татвар

Хойшлогдсон татварыг хөрөнгө, өр төлбөрийн аргыг ашиглан хүлээн зөвшөөрч бүртгэдэг бөгөөд энэ арга нь санхүүгийн тайлангийн зорилгоорх хөрөнгө, өр төлбөрийн дансны үнэ болон татварын зорилгоор ашиглагдах дүн хоёрын хоорондох түр зөрүүн дээр үндэслэдэг.

Бүх татвар ногдох түр зөрүүнд хойшлогдсон татварын өр төлбөрийг хүлээн зөвшөөрдөг. Хойшлогдсон татварын хөрөнгийг татвар ногдох орлого олсон үед татварын орлого ногдох нь тодорхой болсон бүх хасагдах түр зөрүүнд хүлээн зөвшөөрнө.

Дараах түр зөрүүнүүдэд хойшлогдсон татварыг хүлээн зөвшөөрдөггүй: гүүдвилийн анхдагч хүлээн зөвшөөрөлт, эсвэл бизнесийн нэгдэл биш бөгөөд ажил гүйлгээ гарах үед нягтлан бодох бүртгэлийн ашиг болон татвар ногдох ашиг/татварын алдагдлын аль алинд нөлөөлөхгүй ажил гүйлгээн дэх хөрөнгө буюу өр төлбөрийн анхдагч хүлээн зөвшөөрөлт.

Хойшлогдсон татварын хөрөнгийн дансны үнийг тайлант хугацааны эцэст дахин хянаж үздэг ба хойшлогдсон татварын хөрөнгийн бүх эсвэл зарим өгөөжийг хүртэх хангалттай хэмжээний татвар ногдох ашиг олох магадлал үгүй болох үед Банк хойшлогдсон татварын хөрөнгийн дансны үнийг бууруулдаг.

Тайлант үеийн эцсээр хүчин төгөлдөр болсон, эсвэл хүчин төгөлдөр мөрдөж байгаа татварын хувь хэмжээ (татварын хууль)-нд үндэслэн хөрөнгө нь хэрэгжих буюу өр төлбөрийг төлөх тайлант үед мөрдөгдөхөөр хүлээгдэж буй татварын хувь хэмжээгээр хойшлогдсон татварын хөрөнгө болон өр төлбөрийг хэмждэг. Тайлант үеийн эцэст Банк нь хойшлогдсон татварын өр төлбөр болон хойшлогдсон татварын хөрөнгийн дансны үнийг нөхөх буюу барагдуулах арга хэлбэрээс үүсэж байгаа татварын үр нөлөөг хойшлогдсон татварын өр төлбөр болон хойшлогдсон татварын хөрөнгийн хэмжилтэд тусгадаг.

Банк нь тайлант үеийн татварын өр төлбөрийг тайлант үеийн татварын хөрөнгөөр суутган тооцох хууль ёсны хүчин төгөлдөр эрхтэй байх, орлогын татвараар тооцоо хийдэг ижил татварын албатай харьцдаг ба тайлант үеийн татварын өр төлбөр болон хөрөнгийг цэвэр сууриар барагдуулахаар төлөвлөсөн тохиолдолд хойшлогдсон татварын өр төлбөр болон хөрөнгийг цэвэр дүнгээр тооцдог.

Хэрэв ногдол ашиг төлөлттэй холбоотойгоор нэмэлт орлогын албан татварын зардал үүссэн бол үг орлогын албан татварын зардлыг ногдол ашгийн төлөлттэй холбоотой өр төлбөрийг хүлээн зөвшөөрөх үед орлогын албан татварын зардлаар хүлээн зөвшөөрч бүртгэнэ.

4. Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлогууд, үргэлжлэл

(п) Нөөцийн сан

Банк нь нөөцийн санг өнгөрсөн үйл явдлын үр дүнд үүссэн өнөөгийн үүрэг хариуцлагын (хууль ёсны эсвэл бүтцийн) үед хүлээн зөвшөөрдөг бөгөөд Банк нь үүрэг хариуцлагыг барагдуулах шаардлагатай бөгөөд үүрэг хариуцлагын хэмжээгээр найдвартай тооцооллыг хийж болно.

Тайлагналын эцсийн үеийн үүрэг хариуцлагыг хүлээх шаардлагатай гэж үзсэн мөн үүрэг хариуцлагын эрсдэл ба тодорхойгүй байдлыг харгалзан үзсэн хамгийн сайн тооцооллоор нөөцийн санг хүлээн зөвшөөрдөг.

Нөөцийн санг өнөөгийн үүрэг хариуцлагыг хангах мөнгөн урсгалыг ашиглан тооцоолсон үед үүний дансны үнэ нь эдгээр мөнгөн урсгалуудын өнөөгийн үнэ цэнэ болдог (мөнгөний цаг хугацааны үнэ цэнийн нөлөө материаллаг бол).

Нөөцийн санг хангах бүх эсвэл зарим эдийн засгийн үр өгөөж нь гуравдагч талаас ирэх, хэрэв нөхөн олговор хүлээн авах нь тодорхой мөн авлагын дүнг найдвартай хэмжих боломжтой бол авлагыг хөрөнгөөр бүртгэнэ.

(р) Санхүүгийн баталгаа болон зээлийн үүргүүд

“Санхүүгийн баталгаа” нь зээлдэгч өрийн хэрэглүүрийн нөхцөлийн дагуу төлбөрөө төлж барагдуулж чадаагүйгээс болж үүссэн алдагдлыг Банкнаас эзэмшигчид тодорхой төлбөрийг нөхөн төлөхийг шаарддаг гэрээ юм. “Зээлийн үүргүүд” нь урьдчилан тодорхойлсон нөхцөлийн дагуу зээл олгох амлалт үүргүүд юм.

Зах зээлийн хүүгээс бага хүүгээр олгогдох санхүүгийн баталгаа болон зээлийн үүргүүдийг анхны хүлээн зөвшөөрөлтийн үед бодит үнэ цэнээр хэмждэг. Үүний дараа дараах зүйлсийн аль ихээр бүртгэнэ: СТОУС 9-ийн дагуу тодорхойлсон алдагдлын сан ба анхны хүлээн зөвшөөрөлтөөс СТОУС 15-ын дагуу хүлээн зөвшөөрсөн орлогын хуримтлагдсан дүнг хассан дүн.

Бусад зээлийн үүргүүдийн хувьд Банк нь алдагдлын нөөцийг хүлээн зөвшөөрнө.

Санхүүгийн баталгаа болон зээлийн үүргүүдээс гарсан өр төлбөрүүд нөөцийн санд багтсан байна.

(с) Холбоотой талууд

Энэхүү санхүүгийн тайлантай холбоотойгоор Банкны хувьд холбоотой талуудад дараах холбоо, харилцаа бүхий талууд багтана:

- i. Банкийг шууд эсвэл нэг буюу түүнээс дээш зуучлагчаар дамжуулан шууд бусаар хянадаг, санхүүгийн болон үйл ажиллагааны бодлогын чанартай шийдвэрийг гаргахад Банканд мэдэгдэхүйц нөлөө үзүүлэх чадвартай, эсвэл Банкийг хамтран хянадаг этгээд;
- ii. Банктай нэгдсэн нэг хяналтад байдаг этгээд;
- iii. Банкны эсвэл Банкны толгой компанийн гол удирдах ажилтан, эсвэл уг ажилтны гэр бүлийн ойр дотнын гишүүн, эсвэл уг ажилтны хяналтад байдаг, хамтарсан хяналтад эсвэл мэдэгдэхүйц нөлөөнд байдаг аж ахуйн нэгж;
- iv. (i)-д дурдсан этгээдийн гэр бүлийн ойр дотнын гишүүн, эсвэл уг гишүүний хяналтад байдаг, хамтарсан хяналтад байдаг эсвэл мэдэгдэхүйц нөлөөнд байдаг аж ахуйн нэгж; эсвэл
- v. Банкны эсвэл Банктай холбоотой аж ахуйн нэгжийн аль нэгнийх нь ажилчдын тэтгэвэр тэтгэмжид зориулсан ажил эрхлэлтийн дараах тэтгэмжийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэгч этгээд.

Хувь хүний гэр бүлийн ойр дотнын гишүүд гэдэг нь Банктай ажил хэргийн харилцаанд орох явцад хувь хүнд нөлөөлөх эсвэл түүний нөлөөнд автаж магадгүй гэр бүлийн гишүүдийг хэлнэ.

5. Хүүний орлого ба зардал

Хүү болон түүнтэй адилтгах орлого

(мянган төгрөгөөр)

	2024	2023
Үр ашигт хүүний аргаар тооцсон хүүний орлого:		
Хорогдуулсан өртөөр илэрхийлэгдэх харилцагчид олгосон зээл ба урьдчилгаа	124,115,582	100,836,362
Монголбанкны үнэт цаас	7,031,969	5,640,577
Бусад банк, санхүүгийн байгууллага дахь харилцах, хадгаламж	1,075,762	3,416,150
Монголбанк дахь харилцах, хадгаламж	232,247	1,847,422
ХӨ-өөр илэрхийлэгдэх өрийн үнэт цаас	317,901	1,667,383
Үнэт металлын урьдчилсан хэлцэл	6,095	78,945
	132,779,556	113,486,839
Бусад хүү болон түүнтэй адилтгах орлого:		
ААБҮЦ-ээр илэрхийлэгдэх урт хугацаат своп хэлцэл	1,891,531	3,664,979
ААБҮЦ-ээр илэрхийлэгдэх өрийн үнэт цаас	465,058	457,935
ААБҮЦ-ээр илэрхийлэгдэх харилцагчид олгосон зээл ба урьдчилгаа	143,924	233,733
	2,500,513	4,356,647
	135,280,069	117,843,486

Хүү болон түүнтэй адилтгах зардал

(мянган төгрөгөөр)

	2024	2023
Харилцагчдын харилцах, хадгаламж	52,339,387	45,547,144
Бусад банк, санхүүгийн байгууллагын харилцах, хадгаламж	8,820,367	18,362,298
Зээлээр авсан санхүүжилт	21,231,350	3,861,711
Урт хугацаат своп хэлцэл	2,347,563	3,579,839
Түрээсийн өр төлбөрийн хүүний зардал	1,753,843	2,102,568
Репо хэлцэл	404,064	1,051,354
Түрээсийн нөөцийн өр төлбөрийн хүүний зардал	59,103	50,934
	86,955,677	74,555,848

6. Хураамж ба шимтгэлийн цэвэр орлого (зардал)

Дараах хүснэгтэд харилцагчтай байгуулсан гэрээний хураамж, шимтгэлийн орлогыг үйлчилгээний үндсэн төрлүүдээр харуулсан:

(мянган төгрөгөөр)

	2024	2023
Хураамж ба шимтгэлийн орлого		
Худалдааны санхүүжилтийн үйлчилгээний шимтгэл, хураамж	468,813	501,409
Гүйлгээний хураамж	252,545	169,638
Дансны үйлчилгээний шимтгэл, хураамж	152,631	165,567
Картын үйлчилгээний шимтгэл, хураамж	474,102	158,575
Зээлтэй холбоотой үйлчилгээ	35,809	62,884
Бусад үйлчилгээ	33,283	33,915
	1,417,183	1,091,988

6. Хураамж ба шимтгэлийн цэвэр орлого (зардал), үргэлжлэл

<i>(мянган төгрөгөөр)</i>	2024	2023
Хураамж ба шимтгэлийн зардал		
Картын үйлчилгээний шимтгэл, хураамж	(539,243)	(528,241)
Банкны үйлчилгээний шимтгэл, хураамж	(446,876)	(341,350)
Бусад хураамж	(640,925)	(629,315)
	(1,627,044)	(1,498,906)
Хураамж ба шимтгэлийн цэвэр орлого (зардал)	(209,861)	(406,918)

7. Арилжааны цэвэр орлого

<i>(мянган төгрөгөөр)</i>	2024	2023
Гадаад валютын арилжааны олз	10,856,894	11,173,204
Гадаад валютын арилжааны гарз	(4,054,741)	(8,861,090)
Үнэт металл арилжааны олз	339,418	3,000,143
Үнэт металл арилжааны гарз	(118,379)	(2,107,352)
Үнэт цаас борлуулсны олз	4,531	56,230
Үнэт цаас борлуулсны гарз	(4,471)	(5,466)
	7,023,252	3,255,669

8. ААБҮЦ-ээр хэмжигдэх бусад санхүүгийн хэрэгслүүдийн бусад орлого (зардал)

<i>(мянган төгрөгөөр)</i>	2024	2023
Дериватив хэлцлийн бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт		
- Гадаад валют	632,592	1,084,300
- Үнэт металл	497,179	-
ААБҮЦ-ээр илэрхийлэгдэх харилцагчид олгосон зээл ба урьдчилгааны үнэ цэнийн бууралтын гарз	1,353	18,597
Хувьцаагаарх хөрөнгө оруулалтын үнэлгээний өөрчлөлт	295	278
	1,131,419	1,103,175

9. Бусад орлого ба зардал

9.а Бусад орлого:

<i>(мянган төгрөгөөр)</i>	2024	2023
Заавал байлгах нөөцийн урамшуулал	126,681	164,765
Ханшийн зөрүүний цэвэр олз	331,817	-
Тэнцлээс хассан зээл төлөлт	24,252	-
Бусад	90,726	629,891
	573,476	794,656

9. Бусад орлого ба зардал, үргэлжлэл

9.6 Бусад зардал:

<i>(мянган төгрөгөөр)</i>	2024	2023
Даатгалын зардал	1,508,324	1,598,375
Зар сурталчилгаа, маркетингийн зардал	800,087	1,369,013
Мэргэжлийн үйлчилгээний төлбөр	697,288	824,535
Засварын зардал	1,187,571	797,739
Ханшийн зөрүүний цэвэр гарз	-	752,021
Харуул хамгаалалтын зардал	544,523	530,175
Хөдөлмөр хамгаалал	265,327	230,828
Мэдээлэл технологи, шуудан холбооны зардал	157,361	156,673
Бичиг хэрэг	252,488	111,620
Ашиглалтын зардал	113,433	92,626
Тээврийн зардал	74,882	85,153
Богино болон бага үнэтэй зүйлсийн түрээс	106,878	83,730
Үндсэн хөрөнгө данснаас хассаны гарз	131,252	62,455
Бусад зардлууд	148,126	93,649
	5,987,540	6,788,592

10. Хүний нөөцийн зардал

<i>(мянган төгрөгөөр)</i>	2024	2023
Цалин	12,153,079	11,823,673
Нийгмийн даатгалын шимтгэлийн зардал	1,582,989	1,485,595
Томилолтын зардал	38,531	130,234
Ажилчдын сургалтын зардал	13,955	27,085
Ажилчидтай холбоотой бусад зардлууд	242,526	72,136
	14,031,080	13,538,723

11. Үйл ажиллагааны бус зардал

<i>(мянган төгрөгөөр)</i>	2024	2023
Зочин төлөөлөгчийн зардал	174,854	96,462
Торгууль	664,076	20,051
Хандивын зардал	29,247	12,139
Бусад	174,056	6,215
	1,042,233	134,867

12. Санхүүгийн хэрэгслүүдийн үнэ цэнийн бууралтын (гарз) эсвэл буцаалт

<i>(мянган төгрөгөөр)</i>	2024	2023
ХӨ-өөр илэрхийлэгдэх харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа (Тодруулга 18)	(13,865,519)	(8,556,958)
Бусад хөрөнгө	(83,226)	(380,654)
Борлуулах зориулалттай хөрөнгө	(2,145,735)	-
Монголбанк дахь мөнгө	(16,212)	(251,834)
ХӨ-өөр хэмжих санхүүгийн хөрөнгө оруулалтууд	94,487	4,392
Бусад банк, санхүүгийн байгууллага дахь харилцах, хадгаламж (Тодруулга 15)	1,361,615	72,339
Тэнцлийн гадуурх хүлээж болзошгүй үүргийн үнэ цэнийн бууралт	(364,416)	189,340
БДОБҮЦ-ээр илэрхийлэгдэх шинээр хүлээн зөвшөөрсөн санхүүгийн хөрөнгө	45,194	(127,465)
БДОБҮЦ-ээр илэрхийлэгдэх үл хүлээн зөвшөөрсөн санхүүгийн хөрөнгө*	(51,547)	75,918
	(15,025,359)	(8,974,922)

*2024 онд Банк өмнө нь эзэмшиж байсан Монголбанкны үнэт цаасанд хамаарах бусад дэлгэрэнгүй орлогоор хүлээн зөвшөөрсөн байсан 127,465 мянган төгрөгийн хуримтлагдсан олзыг (2023: 153,281 мянган төгрөг) холбогдох Монголбанкны үнэт цаасыг санхүүгийн тайланд үл хүлээн зөвшөөрсөнтэй холбоотойгоор ашиг, алдагдлын тайлан руу дахин ангилсан.

13. Орлогын албан татварын зардал

(1) Орлогын албан татварын зардал дараах байдалтай байна:

<i>(мянган төгрөгөөр)</i>	2024	2023
Орлогын албан татвар		
Тайлант жилийн татварын зардал	2,964,940	2,149,200
Хойшлогдсон татварын зардал (өгөөж)	104,569	(664,897)
	3,069,509	1,484,303

(2) Орлогын татварын зардал ба хуулиар тогтоосон татварын хувь хэмжээг ашиглаж тооцоолсон орлогын татварын уялдаа дараах байдалтай байна:

<i>(мянган төгрөгөөр)</i>	2024	2023
Татварын өмнөх ашиг	13,725,878	12,108,892
Нийтлэг хувь хэмжээгээр ногдуулсан татвар (*)	2,531,470	2,127,223
Татвараас хасагдахгүй зардлын нөлөөлөл	713,418	225,351
Татвар ногдохгүй орлогын нөлөөлөл	(79,475)	(76,618)
Тусгай хувь хэмжээгээр татвар ногдуулах орлогын нөлөөлөл	39	(368,030)
Татварын хөнгөлөлтийн нөлөө	(115,081)	(43,977)
Түр зөрүүнд үзүүлэх нөлөө	19,137	(379,646)
	3,069,509	1,484,303

13. Орлогын албан татварын зардал, үргэлжлэл

(*) Монгол Улсын Аж Ахуйн Нэгжийн Орлогын Албан Татварын тухай хуулийн дагуу 2020 оноос эхлэн татварын шинэ хууль тогтоомжийн дагуу 6 тэрбум хүртэлх татвар ногдуулах орлогод 10 хувь, 6 тэрбум төгрөгөөс давсан татвар ногдуулах орлогод 25 хувийн татвар ногдуулна.

(3) 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх хойшлогдсон татварын хөрөнгийн (өр төлбөрийн) өөрчлөлт дараах байдалтай байсан:

<i>(мянган төгрөгөөр)</i>	Эхний үлдэгдэл	Ашиг, алдагдал	Эцсийн үлдэгдэл
Үндсэн хөрөнгө болон биет бус хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	363,183	384,315	747,498
Хэрэгжээгүй гадаад валютын ханшийн зөрүүний олз, гарз	(83,139)	(282,331)	(365,470)
Бусад	206,553	(206,553)	-
	486,597	(104,569)	382,028

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх хойшлогдсон татварын хөрөнгийн (өр төлбөрийн) өөрчлөлт дараах байдалтай байсан:

<i>(мянган төгрөгөөр)</i>	Эхний үлдэгдэл	Ашиг, алдагдал	Эцсийн үлдэгдэл
Үндсэн хөрөнгө болон биет бус хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	184,438	178,745	363,183
Хэрэгжээгүй гадаад валютын ханшийн зөрүүний олз, гарз	(238,638)	155,499	(83,139)
Бусад	(124,100)	330,653	206,553
	(178,300)	664,897	486,597

(4) Монгол Улсын Засгийн Газар зах зээлийн эдийн засагт шилжсэнээс хойш бизнес болон арилжааны дэд бүтцийг шинэчилсээр байгаа. Үүнтэй холбоотойгоор бизнесийн үйл ажиллагаанд нөлөө үзүүлэхүйц хууль тогтоомж, дүрэм журмууд хурдацтай өөрчлөгдөн шинэчлэгдэж байна.

Эдгээр өөрчлөлтүүд нь зарим тохиолдолд хуулийн хангалтгүй боловсруулалт, маргаантай тайлбар болон татварын албадын ялгаатай хэрэглээ зэрэг нөхцөл байдлыг үүсгэдэг. Ялангуяа, татварыг хуулийн дагуу торгууль, алданги ногдуулах эрх бүхий олон тооны байгууллагууд хянаж шалгадаг. Банк нь татварын хууль тогтоомжийн талаарх өөрсдийн ойлголт болон тайлант жилийн эцэс дэх санхүүгийн үр дүнд үндэслэн татварын өр төлбөрийг зохистойгоор тооцоолж илэрхийлсэн гэж үзэж байгаа боловч дээрх нөхцөл нь Банканд татварын эрсдэлийг үүсгэж болзошгүй ба энэхүү эрсдэлийг тоон хэмжээгээр илэрхийлэх боломжгүй юм.

14. Бэлэн ба Монголбанк дахь мөнгө

<i>(мянган төгрөгөөр)</i>	2024.12.31	2023.12.31
Бэлэн мөнгө	6,548,045	7,075,626
Монголбанк дахь харилцах (заавал байлгах нөөцөөс бусад)	110,091,401	60,407,362
Үнэт цаас (3 сар хүртэл)	9,929,309	62,452,937
Монголбанк дахь заавал байлгах нөөц*	70,361,279	79,901,250
Нийт бэлэн ба Монголбанк дахь мөнгө	196,930,034	209,837,175
Хасах нь: Монголбанк дахь мөнгөн хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралт	(101,140)	(1,348,805)
Бэлэн ба Монголбанк дахь мөнгө	196,828,894	208,488,370

* Монголбанкны шаардлагын дагуу заавал байлгах нөөцийг Монголбанкны харилцах дансанд байршуулдаг. Заавал байлгах нөөц нь харилцагчдаас татсан нийт эх үүсвэрийн 14 хоногийн дунджаар тооцож төгрөгөөр татсан эх үүсвэрийн 11% (2023: 8%) болон гадаад валютаар татсан эх үүсвэрийн 16% (2023: 18%)-иас багагүй байдаг. 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар Банкны заавал байлгах шаардлагатай 14 хоногийн дундаж нөөцийн хэмжээ төгрөгөөр 47,743,207 мянган төгрөг (2023 онд 31,020,220 мянган төгрөг) ба гадаад валютаар 22,618,072 мянган төгрөг (2023 онд 48,881,030 мянган төгрөг) байсан.

Монголбанк дахь мөнгөнд байгуулсан үнэ цэнийн бууралтын нөөцийн тохируулга дараах байдалтай байна :

	Хорогдуулсан өртөг	
<i>(мянган төгрөгөөр)</i>	2024.12.31	2023.12.31
Монголбанк дахь харилцах (төгрөг)	85,090	364,408
Монголбанк дахь харилцах (гадаад валют)	16,050	984,397
	101,140	1,348,805

15. Банк, санхүүгийн байгууллага дахь харилцах, хадгаламж

<i>(мянган төгрөгөөр)</i>	2024.12.31	2023.12.31
Банк, санхүүгийн байгууллага дахь харилцах	33,354,724	27,183,461
Банк, санхүүгийн байгууллага дахь хадгаламж	37,077,588	171,801,951
Нийт үлдэгдэл	70,432,312	198,985,412
Хасах нь: Банк, санхүүгийн байгууллага дахь мөнгөний үнэ цэнийн бууралт	(7,047)	(104,786)
Банк, санхүүгийн байгууллага дахь харилцах, хадгаламжийн үлдэгдэл	70,425,265	198,880,626

Банк, санхүүгийн байгууллага дахь харилцах, хадгаламжид байгуулсан үнэ цэнийн бууралтын нөөцийн тохируулга дараах байдалтай байна:

<i>(мянган төгрөгөөр)</i>	2024.12.31	2023.12.31
Хорогдуулсан өртөг:		
Банк, санхүүгийн байгууллага дахь харилцах	371	1,258
Банк, санхүүгийн байгууллага дахь хадгаламж	6,676	103,528
	7,047	104,786

16. Хөрөнгө оруулалт

<i>(мянган төгрөгөөр)</i>	2024.12.31	2023.12.31
ААБҮЦ-ээр илэрхийлэгдэх санхүүгийн хөрөнгө:		
Давуу эрхтэй ИЗББ	2,946,750	2,974,916
Энгийн эрхтэй ИЗББ	1,450,270	1,185,407
ҮЦСК-Давуу эрхтэй ХБҮЦ	53,448	-
ҮЦСК-Энгийн эрхтэй ХБҮЦ	603,938	598,235
Хувьцаагаарх хөрөнгө оруулалт	14,440	14,145
	5,068,846	4,772,703
БДОБҮЦ-ээр илэрхийлэгдэх санхүүгийн хөрөнгө:		
Монголбанкны үнэт цаас	120,470,075	37,008,923
	120,470,075	37,008,923
Хорогдуулсан өртгөөр илэрхийлэгдэх санхүүгийн хөрөнгө:		
Засгийн газрын бонд	-	20,352,564
ҮЦСК-Давуу эрхтэй ХБҮЦ	-	543,629
	-	20,896,193
Нийт хөрөнгө оруулалт	125,538,921	62,677,819

Монголбанкны үнэт цаас нь хөнгөлөлттэй үнээр худалдаж авсан богино хугацаат хөрөнгө оруулалт юм.

Хөрөнгөөр баталгаажсан үнэт цаас:

2021 оноос эхлэн Банк нь Монголын ипотекийн корпораци ОССК ХХК (МИК) болон Үнэт цаас санхүүжилтийн корпораци ХХК (ҮЦСК)-ийн үнэт цаасны хэлцэлд оролцсон.

Банк орон сууцны зээлийн багцыг МИК-ийн эзэмшлийн компани болох тусгай зориулалтын компаниудад зарж, энгийн болон давуу эрхийн ипотекийн зээлээр баталгаажсан бонд хүлээн авсан.

ҮЦСК-ийн эзэмшлийн тусгай зориулалтын компаниудад бизнесийн зээлүүд зарж, хариу төлбөрт нь энгийн болон давуу эрхтэй хөрөнгөөр баталгаажсан бонд хүлээн авсан.

Бонд:

Банк 2023 онд Засгийн газрын бондод 20.0 тэрбум төгрөгийн хөрөнгө оруулсан.

Хорогдуулсан өртгөөр илэрхийлэгдэх байгууллагын бонд нь хөрвөх чадвараа хангах хөрөнгө оруулалтын үнэт цаас бөгөөд үндсэн болон хүүний төлбөрийг цуглуулах зорилго бүхий бизнес загвартай.

17. Үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүр

(мянган төгрөгөөр)	Нэрлэсэн үнэ		Бодит үнэ цэн	
	Авлага	Өглөг	Хөрөнгө	Өр төлбөр
2024 оны 12 сарын 31-ний өдрөөрх				
Валютын своп	87,191,073	86,773,931	1,250,371	1,020,972
Форвард	24,510,885	25,225,881	-	677,459
	111,701,958	111,999,812	1,250,371	1,698,431

(мянган төгрөгөөр)	Нэрлэсэн үнэ		Бодит үнэ цэн	
	Авлага	Өглөг	Хөрөнгө	Өр төлбөр
2023 оны 12 сарын 31-ний өдрөөрх				
Валютын своп	92,983,081	92,975,514	2,287,280	2,361,234
Форвард	55,802,355	55,406,204	155,227	1,047,402
	148,785,436	148,381,718	2,442,507	3,408,636

Форвард хэлцлүүд нь Банкны хадгаламжийн бүтээгдэхүүнтэй холбоотой ба гадаад валютын ханшийн эрсдэлээс хамгаалахад зориулагдсан.

18. Харилцагчид олгосон зээл ба урьдчилгаа

(мянган төгрөгөөр)	2024.12.31	2023.12.31
ХӨ-өөр хэмжигдэх харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгааны нийт дүн	677,400,777	692,306,871
Хуримтлагдсан хүүний авлага	9,421,069	15,007,675
Хасах нь: Зээлийн эрсдэлийн сан	(51,839,263)	(37,988,486)
Хасах нь: Зээлийн хойшлогдсон орлого	(88,509)	(133,056)
Нийт ХӨ-өөр хэмжигдэх харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа	634,894,074	669,193,004
ААБҮЦ хэмжигдэх харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа (Орон сууцны зээл)	1,487,285	2,575,047
Нийт харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа	636,381,359	671,768,051

Банк нь МИК-д худалдах ипотекийн зээлийн багцыг СТОУС 9-ийн дагуу 'худалдан борлуулах зорилгоор эзэмшиж буй' бизнес загварт ангилсан.

ААБҮЦ-ээр ангилсан зээл ба урьдчилгааны бодит үнэ цэнийг зээлийн эрсдэлийг тооцож хэмжин тайлагнасан.

2021 оноос эхлэн Банк нь тогтмол хүүтэй орон сууцны зээлийн багцаас орж ирэх мөнгөн урсгалыг авах 100% эрхийг МИК-ийн эзэмшлийн ТЗК-уудтай ИЗББ-оор сольсон. Банк нь санхүүгийн тайланд зээлийн багцыг үл хүлээн зөвшөөрсөн ба давуу эрхтэй болон энгийн ИЗББ-ыг санхүүгийн хөрөнгөөр хүлээн зөвшөөрсөн (Тодруулга 16-аас харна уу).

18. Харилцагчид олгосон зээл ба урьдчилгаа, үргэлжлэл

Нийт дүнгээр нь шилжүүлсэн ч балансаас хасаагүй хөрөнгүүд:

Банк нь ҮЦСК-ийн эзэмшлийн ТЗК-уудад ЖДБ зээлийн багцыг буцаах нөхцөлтэйгөөр худалдаж, хариу төлбөрт нь ХБҮЦ хүлээн авсан. Банк нь ҮЦСК-д худалдсан зээлтэй холбоотой ихэнх эрсдэлийг хүлээж байгаа учраас эдгээр зээлүүд нь данснаас үл хүлээн зөвшөөрөх шалгуурт нийцээгүй.

Хорогдуулсан өртгөөр хэмжигдэх харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгааны үнэ цэнийн бууралтын сангийн тохируулга:

<i>(мянган төгрөгөөр)</i>	2024.12.31	2023.12.31
Эхний үлдэгдэл	37,988,486	29,454,420
Тайлант жилд байгуулсан (Тод 12)	13,865,519	8,556,958
Гадаад валютын ханшийн хөдөлгөөний нөлөөлөл	(14,742)	(22,892)
Эцсийн үлдэгдэл	51,839,263	37,988,486

Зээлийн эрсдэлийн талаарх тодруулгыг 36.2-оос харна уу.

19. Борлуулах зорилгоор эзэмшиж буй хөрөнгө

Удирдлагын зүгээс эдгээр үл хөдлөх хөрөнгө, уул уурхайн тоног төхөөрөмж болон тээврийн хэрэгслийг одоогийн нөхцөл байдалд нь богино хугацаанд борлуулах боломжтой гэж үнэлсэн. Борлуулалтын ажил эхэлсэн байгаа ба эдгээр хөрөнгийг борлуулах зорилгоор эзэмшиж буй хөрөнгийн ангилалд бүртгэснээс хойш 1 жилийн хугацаанд борлуулна гэж төлөвлөж байна.

<i>(мянган төгрөгөөр)</i>	2024.12.31	2023.12.31
2023 оны 12 сарын 31-нээр	26,183,950	-
Нэмэх: Эзэмшсэн	22,737,295	31,983,259
Хасах: Худалдсан	(15,603,020)	(5,799,309)
2024 оны 12 сарын 31-нээр	33,318,225	26,183,950
Хасах нь: Эрсдэлийн сан	(2,150,735)	-
	31,167,490	26,183,950

ТЭЭВЭР ХӨГЖЛИЙН БАНК ХК
 Санхүүгийн Тайлангийн Тодруулга
 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон жил

20. Үндсэн хөрөнгө

Үндсэн хөрөнгийн хөдөлгөөн дараах байдалтай байна:

<i>(мянган төгрөгөөр)</i>	Түрээсийн сайжруулалт	Барилга	Тавилга, эд хогшил	Компьютер, тоног төхөөрөмж	Тээврийн хэрэгсэл	Нийт
2024 оны 12 сарын 31-нээр						
Өртөг:						
2023 оны 12 сарын 31-нээр	1,375,892	-	3,172,796	3,269,115	3,029,406	10,847,209
Нэмэгдсэн	19,867	3,499,080	111,842	984,617	100,000	4,715,407
Данснаас хассан	-	-	-	-	(105,000)	(105,000)
Худалдсан	-	-	-	-	(296,500)	(296,500)
2024 оны 12 сарын 31-нээр	1,395,759	3,499,080	3,284,638	4,253,732	2,727,906	15,161,116
Хуримтлагдсан элэгдэл:						
2024 оны 01 сарын 01-нээр	922,720	-	1,055,508	2,357,926	1,180,567	5,516,721
Тайлант хугацаанд байгуулсан	344,063	22,034	311,900	896,150	289,737	1,863,884
Данснаас хассан	-	-	-	-	(35,997)	(35,997)
Худалдсан	-	-	-	-	(102,433)	(102,433)
2024 оны 12 сарын 31-нээр	1,266,783	22,034	1,367,408	3,254,076	1,331,873	7,242,175
Дансны цэвэр дүн						
2024 оны 12 сарын 31-нээр	128,976	3,477,046	1,917,230	999,656	1,396,033	7,918,941

Хүснэгтийн үргэлжлэлийг дараагийн хуудаснаас харна уу.

ТЭЭВЭР ХӨГЖЛИЙН БАНК ХК
 Санхүүгийн Тайлангийн Тодруулга
 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон жил

20. Үндсэн хөрөнгө, үргэлжлэл

<i>(мянган төгрөгөөр)</i>	Түрээсийн сайжруулалт	Тавилга, эд хогшил	Компьютер, тоног төхөөрөмж	Тээврийн хэрэгсэл	Нийт
2023 оны 12 сарын 31-нээр					
Өртөг:					
2022 оны 12 сарын 31-нээр	2,340,388	2,937,814	2,549,771	3,068,573	10,896,546
Нэмэгдсэн	157,962	374,119	800,732	27,000	1,359,813
Данснаас хассан	(1,122,458)	(139,137)	(81,388)	-	(1,342,983)
Худалдсан	-	-	-	(66,167)	(66,167)
2023 оны 12 сарын 31-нээр	1,375,892	3,172,796	3,269,115	3,029,406	10,847,209
Хуримтлагдсан элэгдэл:					
2023 оны 01 сарын 01-нээр	1,653,134	840,000	1,735,661	899,222	5,128,017
Тайлант хугацаанд байгуулсан	392,044	300,811	703,303	302,323	1,698,481
Данснаас хассан	(1,122,458)	(85,303)	(81,038)	-	(1,288,799)
Худалдсан	-	-	-	(20,978)	(20,978)
2023 оны 12 сарын 31-нээр	922,720	1,055,508	2,357,926	1,180,567	5,516,721
Дансны цэвэр дүн					
2023 оны 12 сарын 31-нээр	453,172	2,117,288	911,189	1,848,839	5,330,488

21. Биет бус хөрөнгө

Биет бус хөрөнгө хөрөнгийн хөдөлгөөн дараах байдалтай байна:

<i>(мянган төгрөгөөр)</i>	2024.12.31	2023.12.31
Өртөг:		
Эхний үлдэгдэл	8,112,733	7,996,207
Нэмэгдсэн	3,228,028	116,526
Эцсийн үлдэгдэл	11,340,761	8,112,733
Хуримтлагдсан хорогдуулга:		
Эхний үлдэгдэл	2,629,399	2,101,684
Хорогдуулга	730,447	527,715
Эцсийн үлдэгдэл	3,359,846	2,629,399
Үлдэгдэл өртөг	7,980,915	5,483,334

22. Гүүдвил

Гүүдвилийн шинж чанар:

Кредит банкиг 2021 онд нэгтгэлээс үүсэж, хүлээн зөвшөөрч тайлагнасан гүүдвил хөрөнгө.

Гол таамаглалууд:

Тооцоолол нь түүхэн дундаж мэдээлэлд үндэслэгдсэн бөгөөд сүүлийн хоёр жилийн хугацаанд хийгдсэн банкны дэд бүтэц, борлуулалтын чадавхийг хөгжүүлэх арга хэмжээ, хувийн банкны сегмент дэх орон нутгийн салбарын сүлжээ, өргөтгөсөн олон улсын сүлжээ, түншлэл, зөвлөх үйлчилгээ зэрэг хүчин зүйлсийг харгалзан үзсэн.

Тооцооллын зорилгоор банк ногдол ашиг олгохоор төсөөлсөн хугацаа: 9 жил

Өсөлтийн түвшин: Урт хугацааны өсөлтийн түвшнийг 5% гэж тооцсон.

Хорогдуулах хувь:

Гүүдвилд хамаарах эрсдэлийн түвшинтэй уялдуулж тохируулга хийн, банкны хувьцаа эзэмшигчдийн хөрөнгийн дундаж өртгөөр тооцсон хорогдуулах хувийн тооцоолол 20.71% болов.

Үнэ цэнийн бууралт:

Банк тайлант жилд үнэ цэнийн бууралтын алдагдал хүлээсэн эсэхээ тодорхойлохоор гүүдвилийн дансны дүнг дахин үнэлсэн. Банк ногдол ашгийн төсөөлөл тооцоололд суурилсан ногдол ашгийн хорогдуулах хувийн үнэлгээний загварыг ашиглаж гүүдвилийн нөхөгдөх дүнг тооцож, үнэлгээ хийсэн. Ногдол ашиг олголтын харьцаа үзүүлэлтийн тооцоололд зах зээл дээрх томоохон банкнуудын ногдол ашгийн харьцаа үзүүлэлтийг ашигласан.

<i>(мянган төгрөгөөр)</i>	Гүүдвил
Ашиглалтын үнэ цэн	218,331,406
Өмчийн дансны үнэ	207,561,652
Гүүдвил	4,591,561
Боломжит өсөлтийн хязгаар/ (үнэ цэнийн бууралт)	6,178,193

23. Ашиглах эрхтэй хөрөнгө ба түрээсийн өр төлбөр

<i>(мянган төгрөгөөр)</i>	Ашиглах эрхтэй хөрөнгө	Түрээсийн өр төлбөр
2024 оны 01 сарын 01-нээр	11,154,237	12,826,965
Нэмэгдсэн	1,676,527	1,675,147
Түрээсийн өөрчлөлтийн нөлөө	23,176	11,901
Элэгдэл	(4,436,257)	-
Хүүний зардал (Тодруулга 5)	-	1,760,261
Төлөгдсөн	-	(5,768,624)
2024 оны 12-р сарын 31-нээр	8,417,683	10,505,650
2023 оны 01-р сарын 01-нээр	14,087,808	14,424,263
Нэмэгдсэн	2,221,152	2,189,392
Түрээсийн өөрчлөлтийн нөлөө	(892,696)	(728,008)
Элэгдэл	(4,262,027)	-
Хүүний зардал (Тодруулга 5)	-	2,102,568
Төлөгдсөн	-	(5,161,250)
2023 оны 12-р сарын 31-нээр	11,154,237	12,826,965

24. Бусад хөрөнгө

<i>(мянган төгрөгөөр)</i>	2024.12.31	2023.12.31
Урьдчилж төлсөн зардал, тооцоо	971,219	8,742,588
Авлага**	7,735,644	318,447
Хангамжийн материал	2,187,009	726,457
Үнэт металл*	10,302,250	6,219,539
Урьдчилж төлсөн татвар	134,365	-
	21,330,487	16,007,031
Эргэлтийн бус	5,411,705	6,110,623
Эргэлтийн	15,918,782	9,896,408
	21,330,487	16,007,031

* Банк биетээр алт, мөнгө худалдаж аваад богино хугацаанд ижил нөхцөлөөр Монголбанканд худалддаг. Ийм гэрээгээр хүлээн авсан алт, мөнгийг бараа материалын хэмжилтийн шаардлагаас бусдаар НББОУС 2 *Бараа материал*-ын дагуу бүртгэдэг. Алт, мөнгийг борлуулах өртгийг хассан, бодит үнэ цэнээр хэмждэг. Бараа материалын худалдах зардлыг хассан бодит үнэ цэнд орсон аливаа өөрчлөлтийг ашиг, алдагдлаар хүлээн зөвшөөрдөг. Ийм бараа материалыг ойрын ирээдүйд зарах, үнийн хэлбэлзлээс эсвэл Банкны арилжааны маржинаас ашиг олох зорилгоор олж авдаг.

**Бусад авлагын өсөлт Банк 2024 онд картын процессингийн төслийг амжилттай хэрэгжүүлж дууссантай холбоотойгоор нийт 6.2 тэрбум төгрөгийн авлагыг Визагийн барьцааны гэрээний төлбөр болон картын гүйлгээний төлбөрт зориулж байршуулснаас бий болсон.

25. Банк, санхүүгийн байгууллагын харилцах, хадгаламж

<i>(мянган төгрөгөөр)</i>	2024.12.31	2023.12.31
Банк, санхүүгийн байгууллагын харилцах	10,743,099	16,793,526
Банк, санхүүгийн байгууллагын хадгаламж	116,691,319	294,734,064
	127,434,418	311,527,590

Банк болон санхүүгийн байгууллагуудын харилцах, хадгаламж нь дотоодын арилжааны банкнуудын байршуулсан гадаад болон дотоодын валютаар илэрхийлэгдсэн харилцах, хадгаламж юм.

26. Харилцагчдын харилцах, хадгаламж

<i>(мянган төгрөгөөр)</i>	2024.12.31	2023.12.31
Төрийн байгууллага:		
Харилцах данс	559,255	7,033,810
Хугацаагүй хадгаламж	-	-
Хугацаатай хадгаламж	38,216,362	37,472,481
Хувийн сектор:		
Харилцах данс	58,270,225	73,566,352
Хугацаагүй хадгаламж	-	-
Хугацаатай хадгаламж	113,650,024	105,055,995
Иргэд:		
Харилцах данс	15,536,414	14,725,641
Хугацаагүй хадгаламж	14,053,118	16,334,939
Хугацаатай хадгаламж	339,279,199	323,817,813
	579,564,597	578,007,031

27. Репо хэлцэл

<i>(мянган төгрөгөөр)</i>	2024.12.31	2023.12.31
Монгол банк	24,842,341	2,845,127
Дотоодын банк	95,502,998	34,867,161
	120,345,339	37,712,288

Монголбанктай хийсэн репо хэлцлийн хүүний түвшин 10%-аас 12% байдаг. (2023: 10.5%-аас 14%)

Бизнесийн хэвийн нөхцөлд Банк үнэт цаасыг зээлэх болон зээлдүүлж, түүнчлэн репо нөхцөлтэйгөөр үнэт цаасыг борлуулж, урвуу репо нөхцөлөөр эргүүлэн худалдан авдаг (урвуу репо).

Банк нь 2021 оноос Монголбанктай урт хугацааны репо хэлцлүүдийг хийж эхэлсэн. Эдгээр хэлцлүүд нь засгийн газраас хэрэгжүүлж буй эдийн засагт үзүүлэх цар тахлын нөлөөг бууруулах зорилготой ба Банк нь ЖДБ-ийн зээлийг харилцагчид олгож (Тодруулга 2.(д) болон 18), эдгээр зээлийг хөрөнгөөр баталгаажсан бондын хариуд ҮЦСК-ийн эзэмшлийн ТЗК-уудад худалддаг.

28. Зээлээр авсан санхүүжилт

<i>(мянган төгрөгөөр)</i>	2024.12.31	2023.12.31
Гадаадын банк, санхүүгийн байгууллагуудаас татсан эх үүсвэр:		
Олон Улсын Эдийн Засгийн Хамтын Ажиллагааны Банк	38,953,974	22,822,964
Алт инком инвестмент	-	16,517,319
Атлантик Форфайт Ирингс ЭйЖи	4,717,675	5,979,020
Кроуд кредит санхүүгийн байгууллага	11,084,160	4,414,181
БНХАУ-ын Трейд Солюшнс	1,514,711	1,431,270
Засгийн газраас санхүүжүүлсэн эх үүсвэр:		
Шатахууны нөөц бүрдүүлэх хөтөлбөр-Монголбанк	-	10,673,160
Ипотекийн зээлийг санхүүжүүлэх хөтөлбөр-Монголбанк	493,927	1,614,114
	56,764,447	63,452,028

Олон Улсын Эдийн Засгийн Хамтын Ажиллагааны Банк

Банк нь Олон Улсын Эдийн Засгийн Хамтын Ажиллагааны Банктай байгуулсан Санхүүжилтийн ерөнхий гэрээний дагуу харилцагчдын ногоон төслийг дэмжих зорилгоор 2024 оны 3 дугаар сард 11,500,000 юань, 2024 оны 5 дугаар сард 26,114,000 юань, 2024 оны 6 дугаар сард 15,078,680 юанийн эх үүсвэр татсан. Олон Улсын Эдийн Засгийн Хамтын Ажиллагааны Банкнаас татсан санхүүжилт нь 1-ээс 2 жилийн хугацаатай.

Алт инком инвестмент

2023 оны 9 дүгээр сард Алт инком инвестмент компанитай санхүүжилтийн гэрээ байгуулж, нийт зээлийн багцыг санхүүжүүлэх зорилгоор 2023 оноос 2024 онд нийт 5,500,000 ам.долларыг амжилттай татан төвлөрүүлсэн. Үндсэн зээлийг 2024 оны 11 дүгээр сард төлснөөр дуусгавар болсон.

Атлантик Форфайт Ирингс ЭйЖи

Банк нь Атлантик Форфайт Ирингс ЭйЖи-тэй байгуулсан санхүүжилтийн гэрээний дагуу 2024 оны 3 дугаар сард 540,000 ам.доллар, 2024 оны 5 дугаар сард 600,000 ам.долларын санхүүжилт нэмж авсан. Тус санхүүжилтийн зорилго нь харилцагчийн импортын худалдааг дэмжих юм. Атлантик Форфайт Ирингс ЭйЖи -ээс татсан бүх санхүүжилт нь 2 жилийн хугацаатай ба 2023 онд татсан 1,000,000 ам.доллар, 500,000 ам.долларын зээлийн эргэн төлөгдөх хугацаа 2025 оны 5 болон 8 дугаар сард байна.

Кроуд Кредит Инк

Банк нь 2021 оны 12-р сард Кроуд кредит санхүүгийн байгууллагатай үндсэн зээлийн гэрээ байгуулсан. Банк нь 2024 онд 11 транч бүхий 424,036,810 иений эх үүсвэрийг 9-өөс 36 сарын хугацаатай эргэлтийн хөрөнгийн зориулалтаар авсан байна. Эдгээр эх үүсвэрүүдийн эргэн төлөгдөх хугацаа нь 2025 оны 5 дугаар сараас 7 дугаар сард дуусгавар болно.

БНХАУ-ын Трейд Солюшнс

2023 онд Банк нь БНХАУ-ын Трейд Солюшнс компанитай байгуулсан санхүүжилтийн гэрээний дагуу 2024 оны 5 дугаар сард нэмэлтээр 100,000 ам.долларын санхүүжилт авсан. Санхүүжилтийн гэрээний дагуу авсан уг зээл нь 3 жилийн хугацаатай. 2023 онд авсан 200,000 ам.долларын зээлийн эргэн төлөлт 2025 оны 7 болон 8 дугаар сард хийгдэх ба 100,000 ам.долларын зээлийн эргэн төлөлт 2026 оны 11 дүгээр сард байна.

28. Зээлээр авсан санхүүжилт, үргэлжлэл

Шатахууны нөөц бүрдүүлэх хөтөлбөр

2021 оны 12 дугаар сарын 13-ны өдөр Банк шатахууны нөөц бүрдүүлэх хөтөлбөрийн хүрээнд шатахууны компаниудыг санхүүжүүлэх зорилгоор Монголбанктай богино хугацааны санхүүжилтийн эх үүсвэрийн гэрээ байгуулсан. Шатахууны нөөцийн хөтөлбөрийн хүрээнд Банк нь репо хэлцэлтэй адил хүүтэй санхүүжилт Монголбанкнаас авсан бөгөөд 3 хувийн нэмэлт хүүтэйгээр зээл олгосон. Зээлийн эх үүсвэрийг 2024 онд эргэн төлсөн.

Ипотекийн зээлийн санхүүжилтийн хөтөлбөр

2020 оны 5 дугаар сарын 25-ны өдөр Банкнаас ипотекийн зээлийн санхүүжилтийн хөтөлбөрийг санхүүжүүлэх зорилгоор Монголбанктай ипотекийн зээлийн санхүүжилтийн эх үүсвэрийн гэрээг байгуулсан. Ипотекийн зээлийн санхүүжилтийн хөтөлбөрийн хүрээнд Банк нь Монголбанкнаас авсан болон өөрийн эх үүсвэрээр харилцагчид 6 болон 8 хувийн хүүтэй орон сууцны зээл олгодог.

29. Бусад өр төлбөр

<i>(мянган төгрөгөөр)</i>	2024.12.31	2023.12.31
Түрээсийн өр төлбөр	10,505,650	12,826,965
Мөнгөн шилжүүлгийн өр төлбөр	3,445,200	3,749,730
Клирингийн тооцоо	88,720	2,280,647
Бусад өглөг	2,862,004	1,186,934
Сэргээн засварлалтын өр төлбөр	426,312	367,209
Бусад татварын өглөг	72,382	260,043
Тэнцлийн гадуурх хүлээж болзошгүй үүргийн үнэ цэнийн бууралтын хасагдуулга	364,416	-
	17,764,684	20,671,528
	2024.12.31	2023.12.31
Эргэлтийн бус	6,754,302	12,909,498
Эргэлтийн	11,010,382	7,762,030
	17,764,684	20,671,528

ТЭЭВЭР ХӨГЖЛИЙН БАНК ХК
 Санхүүгийн Тайлангийн Тодруулга
 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон жил

30. Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгө

<i>(мянган төгрөгөөр)</i>	Тод	2024.12.31	2023.12.31
Бэлэн ба Монголбанк дахь мөнгө	14	186,899,585	146,035,433
Банк, санхүүгийн байгууллага дахь харилцах, хадгаламж	15	70,425,265	198,880,626
Монголбанкны үнэт цаас	14	9,929,309	62,452,937
		267,254,159	407,368,996
Хасах нь: Монголбанканд заавал байлгах нөөц		(70,361,279)	(79,901,250)
Мөнгөн гүйлгээний тайлангийн нийт мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгө		196,892,880	327,467,746

Мөнгөтэй адилтгах хөрөнгө нь 90 хоногийн дотор мөнгөнд хөрвөх чадвартай актив бөгөөд аливаа хязгаарлалтгүй болно. Хязгаарлалттай мөнгөтэй адилтгах хөрөнгө нь мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн ангилалд орохгүй.

Санхүүжилтийн үйл ажиллагаанаас үүдэлтэй өр төлбөрийн өөрчлөлт:

<i>(мянган төгрөгөөр)</i>	2024	2023
Эхний үлдэгдэл	63,452,028	40,696,557
Шинээр нэмэгдсэн	266,002,692	82,946,507
Эргэн төлөлт	(270,340,393)	(60,505,898)
Хүүний эргэн төлөлт	(22,531,073)	(3,638,773)
Хуримтлагдсан хүүний зардал	20,882,856	4,863,770
Бусад	625,868	(731,040)
Ханшийн зөрүү	(1,327,531)	(179,095)
Эцсийн үлдэгдэл	56,764,447	63,452,028

ТЭЭВЭР ХӨГЖЛИЙН БАНК ХК

Санхүүгийн Тайлангийн Тодруулга

2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон жил

31. Хувьцаат капитал ба нөөц

<i>(хувьцааны тооноос бусад үзүүлэлт мянган төгрөгөөр)</i>	Энгийн хувьцааны тоо		Энгийн хувьцаа		Нэмж төлөгдсөн капитал	
	12/31/2024	12/31/2023	12/31/2024	12/31/2023	12/31/2024	12/31/2023
Эхний үлдэгдэл	139,442,306	139,442,306	139,442,306	139,442,306	15,646,926	15,646,926
Эцсийн үлдэгдэл	139,442,306	139,442,306	139,442,306	139,442,306	15,646,926	15,646,926

Банк нэг бүр нь 1,000 төгрөгийн нэрлэсэн үнэтэй нийт 146,473,810 хувьцаа зарласан (2023.12.31: 146,473,810) ба үүнээс гаргасан хувьцааны тоо 139,442,306 (2023.12.31: 139,442,306) байна.

Банкны Төлөөлөн Удирдах Зөвлөлийн шийдвэрээр 2022 онд хувьцаа эзэмшигч Амаржаргалаас 7,031,504 ширхэг энгийн хувьцааг буцаан худалдан авснаар халаасны хувьцаа 7,031,504 мянган төгрөгөөр нэмэгдсэн.

Банкны хувьцаа эзэмшигчдийн өмчлөлийн хувь хэмжээ 2023 болон 2024 оны 12 сарын 31-ний байдлаар дараах байдалтай байна:

Хувьцаа эзэмшигч	2024.12.31	2023.12.31
	Эзэмшлийн хувь (%)	Эзэмшлийн хувь (%)
П.Раднаабазар	63.95%	63.95%
Г.Минжин	9.26%	9.26%
Б.Батгэрэл	7.24%	7.24%
Б.Гантуяа	6.77%	6.77%
Ө.Ганболд	5.02%	5.02%
Д.Оюунгэрэл	4.84%	4.84%
Инфрастракчер ХХК	2.92%	2.92%
Нийт	100%	100%

ТЭЭВЭР ХӨГЖЛИЙН БАНК ХК
 Санхүүгийн Тайлангийн Тодруулга
 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон жил

31. Хувьцаат капитал ба нөөц, үргэлжлэл

Нөөцүүд

(мянган төгрөгөөр)

	БДОБУЦ- ээрх нөөц	Тусгай зориулалтын нөөц	Бусад нөөц	Нийт бусад нөөц
2024 оны 12 сарын 31-нээр				
2024 оны 01 сарын 01-нээр (дахин тайлагнасан)	71,121	-	27,947	99,068
Бодит үнэ цэнийн цэвэр өөрчлөлт	6,354	-	-	6,354
Хуримтлагдсан ашиг эсвэл ашиг алдагдалд ангилсан	(68,842)	-	-	(68,842)
Тусгай зориулалтын санд шилжүүлсэн	-	-	-	-
2024 оны 12 сарын 31-нээр	8,633	-	27,947	36,580
2023 оны 12 сарын 31-нээр				
2023 оны 01 сарын 01-нээр (дахин тайлагнасан)	19,574	1,056,292	27,947	1,103,813
Бодит үнэ цэнийн цэвэр өөрчлөлт	71,121	-	-	71,121
Хуримтлагдсан ашиг эсвэл ашиг алдагдалд ангилсан	(19,574)	-	-	(19,574)
Тусгай зориулалтын санд шилжүүлсэн	-	(1,056,292)	-	(1,056,292)
2023 оны 12 сарын 31-нээр	71,121	-	27,947	99,068

*Хөрөнгө оруулалтын ангиллыг СТОУС 9-д нийцүүлэн залруулсан. Хөрөнгө оруулалтын хүлээгдэж буй алдагдлыг дахин тооцоолж, Бусад дэлгэрэнгүй орлого болон ашиг (алдагдал) хооронд холбогдох залруулгыг хийсэн (Тодруулга 2.(и)-аас харна уу).

32. Санхүүгийн хэрэглүүрийн бодит үнэ цэн

Бодит үнэ цэнийн тодорхойлолт ба бодит үнэ цэнийн түвшин

Татан буугдсан эсвэл албадан борлуулахад хүрсэн этгээдээс бусад аливаа сонирхож буй талуудын хооронд санхүүгийн хэрэглүүрийн зах зээл дээр арилжаалагдах дүнг бодит үнэ цэн гэж үзнэ. Идэвхтэй зах зээл дээр арилжаалагддаг санхүүгийн хэрэглүүр нь бодит үнэ цэнийн хамгийн тодорхой нотолгоо юм. Зах зээл дээр арилжаалагддаггүй санхүүгийн хэрэглүүрийн хувьд тохиромжтой үнэлгээний аргуудыг ашиглан бодит үнэ цэнийг тодорхойлно.

Дараах хүснэгтэд бодит үнэ цэнээрээ бүртгэгдсэн санхүүгийн хэрэгслүүдийг бодит үнэ цэнийн түвшнээр нь ангилан үзүүлэв. Тодруулсан дүнгүүд нь санхүүгийн байдлын тайланд хүлээн зөвшөөрсөн дүнгүүдэд суурилсан.

<i>(мянган төгрөгөөр)</i>	<u>Түвшин 1</u>	<u>Түвшин 2</u>	<u>Түвшин 3</u>	<u>Нийт</u>
2024 оны 12 сарын 31-нээр				
Санхүүгийн хөрөнгө				
Монголбанкны үнэт цаас	-	-	9,928,294	9,928,294
БДОБҮЦ-ээр хэмжигдэх хөрөнгө оруулалт	-	-	120,462,457	120,462,457
<i>ААБҮЦ-ээр илэрхийлэгдэх санхүүгийн хөрөнгө:</i>				
Зээл ба урьдчилгаа, бодит үнэ цэнээр	-	1,487,285	-	1,487,285
Энгийн эрхтэй ХБҮЦ	-	-	603,938	603,938
Давуу эрхтэй ИЗББ	-	-	2,946,750	2,946,750
Энгийн эрхтэй ИЗББ	-	-	1,450,270	1,450,270
Өмчийн хэрэглүүр	-	-	14,440	14,440
Дериватив санхүүгийн хөрөнгө	-	1,250,371	-	1,250,371
	-	2,737,656	135,406,149	138,143,805
Санхүүгийн өр төлбөр				
Дериватив санхүүгийн өр төлбөр	-	1,698,431	-	1,698,431
	-	1,698,431	-	1,698,431
<i>(мянган төгрөгөөр)</i>	<u>Түвшин 1</u>	<u>Түвшин 2</u>	<u>Түвшин 3</u>	<u>Нийт</u>
2023 оны 12 сарын 31-нээр				
Санхүүгийн хөрөнгө				
Монголбанкны үнэт цаас	-	-	62,400,489	62,400,489
БДОБҮЦ-ээр хэмжигдэх хөрөнгө оруулалт	-	-	36,990,250	36,990,250
<i>ААБҮЦ-ээр илэрхийлэгдэх санхүүгийн хөрөнгө:</i>				
Зээл ба урьдчилгаа, бодит үнэ цэнээр	-	2,575,047	-	2,575,047
Энгийн эрхтэй ХБҮЦ	-	-	598,235	598,235
Давуу эрхтэй ИЗББ	-	-	2,974,916	2,974,916
Энгийн эрхтэй ИЗББ	-	-	1,185,407	1,185,407
Өмчийн хэрэглүүр	-	-	14,145	14,145
Дериватив санхүүгийн хөрөнгө	-	2,442,507	-	2,442,507
	-	5,017,554	104,163,442	109,180,996
Санхүүгийн өр төлбөр				
Дериватив санхүүгийн өр төлбөр	-	3,408,636	-	3,408,636
	-	3,408,636	-	3,408,636

32. Санхүүгийн хэрэглүүрийн бодит үнэ цэн, үргэлжлэл

Бодит үнэ цэнийн тодорхойлолт ба бодит үнэ цэнийн түвшин, үргэлжлэл

2 болон 3 дугаар түвшний санхүүгийн хэрэглүүрүүдийн бодит үнэ цэнийг тооцсон аргачлал болон түүнд ашигласан мэдээлэл:

Санхүүгийн хэрэглүүр	БҮЦ-ийн ангилал	Үнэлгээний аргачлал	Ашигласан мэдээлэл	Ажиглагдах боломжгүй чухал мэдээллүүд дэх мэдрэгийн өөрчлөлт
ААБҮЦ-ээр хэмжих харилцагчид олгосон зээл ба урьдчилгаа	Түвшин 2	Зах зээлийн хандлагын арга	Зах зээлийн үнэ	Дефолтын болоод зах зээлийн хүүний түвшний өсөлт/бууралт нь бодит үнэ цэнийг бууруулах/өсгөх
Дериватив санхүүгийн хэрэглүүрүүд	Түвшин 2	Хүүний түвшний парети шинжилгээ	Бодлогын хүү, Засгийн газрын бондын өгөөж, Z-спрэд, СОФР хүү, ШАЙБОР хүү,	Ам.долларын ханшийн өсөлт/бууралт болон төгрөгийн бууралт/өсөлт нь бодит үнэ цэнийг өсгөх/бууруулах болон бууруулах/өсгөх
Монголбанкны үнэт цаас	Түвшин 3	Зах зээлийн хандлагын арга	Мүүдиз “зээлжих зэрэглэлийн шилжилт”-ийн мэдээлэл, гадаад эх сурвалжийн түүхэн мэдээлэл, ирээдүйн мөнгөн үрсгал	Дефолтын болоод зах зээлийн хүүний түвшний өсөлт/бууралт нь бодит үнэ цэнийг бууруулах/нэмэгдүүлэх
Энгийн ХБҮЦ	Түвшин 3			
Давуу эрхтэй ИЗББ	Түвшин 3			
Энгийн ИЗББ	Түвшин 3			
Хувьцаагаарх хөрөнгө оруулалт	Түвшин 3	Цэвэр хөрөнгийн үнэ цэн	Хувьцааны үнэлгээ, гүйлгээний үнэ	Цэвэр хөрөнгийн үнэ цэнийн өсөлт/бууралт нь бодит үнэ цэнийг өсгөх/бууруулах

1, 2 болон 3 дугаар түвшний хоорондох хөдөлгөөн

Бодит үнэ цэнээрээ бүртгэгдсэн, санхүүгийн хөрөнгө болон өр төлбөрийн бодит үнэ цэнийн 1, 2 болон 3 дугаар түвшний хооронд ямар нэг хөдөлгөөн гараагүй.

Гол таамаглалуудын өөрчлөлтийн бодит үнэ цэнээр хэмжигдсэн 3 дугаар түвшний санхүүгийн хэрэглүүрүүдийн бодит үнэ цэнийн нөлөө

Бодит үнэ цэнээрээ тусгагдаагүй санхүүгийн хөрөнгө, өр төлбөрийн бодит үнэ цэн

Санхүүгийн тайланд бодит үнэ цэнээрээ хараахан бүртгэгдээгүй байгаа санхүүгийн хэрэглүүрүүдийн бодит үнэ цэнийг тодорхойлоход ашиглах аргачлал, таамаглалыг дор дурдсан болно.

32. Санхүүгийн хэрэглүүрийн бодит үнэ цэн, үргэлжлэл

Бодит үнэ цэн нь дансны үнэтэйгээ ойролцоо хөрөнгүүд

Дуусгавар хугацаа нь богино (нэг хүртэл жил) болон түргэн борлогдох санхүүгийн хөрөнгө болон өр төлбөрийн дансны үнийг бодит үнэ цэнтэйгээ ойролцоо гэж үзнэ. Уг таамаглалыг хугацаагүй болон хугацаатай хадгаламж, хувьсах хүүтэй санхүүгийн хэрэглүүрүүдэд мөн ашиглана.

Тогтмол хүүтэй санхүүгийн хэрэглүүр

Хорогдуулсан өртгөөр илэрхийлэгдсэн тогтмол хүүтэй санхүүгийн хөрөнгө ба өр төлбөрийн бодит үнэ цэнийг Монгол Улс дахь ижил төстэй санхүүгийн хэрэглүүрүүдийн одоогийн зах зээлийн хүү болон тэдгээр санхүүгийн хөрөнгө болон өр төлбөрийг хүлээн зөвшөөрсөн үеийн зах зээлийн хүүтэй харьцуулан тооцно.

Санхүүгийн тайланд бодит үнэ цэнээрээ тусгагдаагүй санхүүгийн хөрөнгө, өр төлбөрүүдийн дансны үнэ нь бодит үнэ цэнэтэйгээ ойролцоо байдаг.

Бодит үнэ цэнийн түвшин 3 дахь хөдөлгөөн дараах байдалтай байна:

<i>(мянган төгрөгөөр)</i>	2024	2023
Энгийн эрхтэй ХБҮЦ		
Эхний үлдэгдэл	598,235	2,621,072
Давуу эрхтэй ХБҮЦ-аас шилжүүлсэн	53,448	-
Худалдсан	-	(2,019,000)
Хуримтлагдсан хүү	57,156	199,849
Хүлээн авсан хүү	(60,996)	(237,117)
Бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт	9,543	33,431
Эцсийн үлдэгдэл	657,386	598,235
Энгийн болон давуу эрхтэй ИЗББ		
Эхний үлдэгдэл	4,160,323	2,113,946
Нэмэгдсэн	2,474,400	6,980,400
Худалдсан	(2,225,000)	(4,926,200)
Хуримтлагдсан хүү	378,401	254,683
Хүлээн авсан хүү	(410,758)	(246,432)
Бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт	(19,654)	(16,074)
Эцсийн үлдэгдэл	4,397,020	4,160,323
Хөрөнгийн биржид бүртгэлгүй өмчөөрх хөрөнгө оруулалт		
Эхний үлдэгдэл	14,145	13,866
Бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт	295	279
Эцсийн үлдэгдэл	14,440	14,145

33. Болзошгүй өр төлбөр ба үүрэг амлалт

Харилцагчдын санхүүгийн хэрэгцээ, шаардлагыг хангахын тулд Банк нь төрөл бүрийн буцалтгүй үүрэг болон болзошгүй өр төлбөрийг хүлээж байдаг. Хэдийгээр эдгээр үүргийг санхүүгийн байдлын тайланд тусгаагүй ч, эдгээр нь зээлийн эрсдэл, улмаар Банкны нийт эрсдэлд нөлөөлж байдаг (Тодруулга 36.2).

(мянган төгрөгөөр)

	2024.12.31	2023.12.31
Болзошгүй өр төлбөр		
Гүйцэтгэл, тендерийн баталгаа	6,684,209	5,161,254
Эсрэг баталгаа	4,599,317	4,744,574
Урьдчилгаа төлбөрийн баталгаа	-	10,350
Батлан даалтын аккредитив	-	4,565,422
Ашиглагдаагүй зээлийн шугам	2,524,495	2,278,074
	13,808,021	16,759,674
Капиталын үүргүүд		
Үндсэн хөрөнгө, биет бус хөрөнгө	149,050	1,617,582
	13,957,071	18,377,256

Болзошгүй өр төлбөр

Аккредитив, баталгаа (зээлийн шугам хамаарна) нь тусгай үйл явдал тохиолдоход харилцагчийн өмнөөс төлбөр хийх үүргийг Банканд ногдуулдаг. Баталгаа, нээлттэй аккредитив нь зээлийн эрсдэлтэй ижил эрсдэлийг агуулдаг.

Үүрэг амлалт

Зээлийн хэмжээг нэмэхээр шийдвэрлэх нь Банкны зүгээс зээл олгох, зээлийн шугам нээх гэрээт үүргүүдийг хүлээснийг илэрхийлдэг. Ийм үүргүүд нь тогтсон дуусах хугацаа эсвэл цуцлах бусад төрлийн заалтуудтай байдаг. Зээл олгох үүрэг нь хэрэгжээгүй байтал тус үүргийнх нь хугацаа нь дууссан байж болох тул гэрээнд заасан дүн нь ирээдүйн мөнгөний шаардлагыг илэрхийлдэг гэсэн ойлголт биш юм.

Зээлийн хэмжээг нэмэх шийдвэрүүд нь харилцагчийн тодорхой шалгууруудыг хангах байдлаас шууд шалтгаалдаг учраас зээлийн боломжит алдагдал нь нийт хэрэгжээгүй үлдсэн зээл олгох үүргүүдийн дүнгээс бага байна. Богино хугацаат зээлийн үүргээс голдуу урт хугацаат зээлийн үүрэг нь илүүтэйгээр зээлийн эрсдэлтэй байдаг тул Банк нь зээлийн үүргүүдийнхээ дуусах хугацааг хянаж байдаг.

Капиталын үүргүүд

Банканд тайлант жилийн эцэст үндсэн хөрөнгө ба биет бус хөрөнгө худалдан авах материаллаг дүнтэй үүрэг амлалт байгаагүй.

Түрээсийн үүрэг – Банк түрээслэгч байх

Банк нь цуцлах боломжтой түрээсийн гэрээний дагуу аливаа барилгыг үйл ажиллагаа явуулах зорилгоор түрээсэлдэг. Банк эдгээр гэрээнүүдийн хугацааг дуусгавар болгох тохиолдолд мэдэгдлээ 6 сарын өмнө өгөх үүрэгтэй. Түрээсийн гэрээнд аливаа худалдан авах, сайжруулах боломжуудыг тусгаагүй ба Банканд эдгээр түрээсийн гэрээнд оролцогч тал болсноор ямар нэг хязгаарлалтууд тавигдаагүй болно.

33. Болзошгүй өр төлбөр ба үүрэг амлалт, үргэлжлэл

Шүүхийн нэхэмжлэл

Бизнесийн онцлог шинж чанарын улмаас Банкны салбарт шүүхээр асуудлыг шийдэх явдал түгээмэл байдаг. Нэгэнт мэргэжлийн зөвлөгөө авсан, гарч болох хохирлын хэмжээг зохистойгоор тооцоолсон бол Банк нь тухайн нэхэмжлэлийн санхүүгийн байдалд үзүүлж болох сөрөг нөлөөллөөс хамгаалан дансандаа тохируулах бичилт хийдэг.

Хөгжлийн банктай холбогдох маргаан

2022 оны 3 дугаар сарын 4-ний өдөр Тээвэр Хөгжлийн банк нь Монгол Улсын Хөгжлийн банктай байгуулсан Мөнгөн хадгаламжийн мастер гэрээтэй холбогдуулан иргэний хэргийн анхан шатны шүүхэд нэхэмжлэл гаргасан. 2024 оны 11 дүгээр сарын 21-ний өдрийн Сүхбаатар дүүргийн шүүхийн шийдвэрээр тус нэхэмжлэлийг хүчингүй болгосон байна.

Инновэтив Фандинг Энтерпрайз ХХК-тай үүссэн маргаан

Банк нь 2022 оны 4 дүгээр сарын 20-ны өдөр Инновэтив Фандинг Энтерпрайз ХХК (худалдагч тал)-тай үл хөдлөх хөрөнгө худалдан авах гэрээ байгуулсан.

Худалдагч талыг гэрээг зөрчсөн гэж үзсэн тул Банк гэрээний үлдэгдэл төлбөрийг төлөхөөс татгалзсан. Инновэтив Фандинг Энтерпрайз ХХК 2024 оны 5 дугаар сарын 22-ны өдөр иргэний хэргийн шүүхэд гомдол гаргасан. Тайлагналын өдрөөр шүүх хурлын тов тодорхойлогдоогүй байна.

Татварын болзошгүй зүйл

Монгол Улсын татвар, валют болон гаалийн тухай хуулиудын талаарх ойлголтууд нь ялгаатай байх тохиолдлууд байдаг ба тэдгээр хуулиуд нэлээд өөрчлөгдөж байдаг. Эдгээр хуулиудыг удирдлага нь Банкны ажил гүйлгээ, үйл ажиллагаанд өөрсдийн ойлголт, тайлбарын хүрээнд хэрэгжүүлж байгаа боловч аливаа татварын эрх бүхий байгууллагуудын сорилттой тулгарч болно.

Монгол Улсын татварын эрх бүхий байгууллага нь өөрийн хуулийн талаарх тайлбар болон байр сууриндаа илүү хатуу хандаж болох бөгөөд өмнө нь татварын аливаа асуудал үүсэж байгаагүй ажил гүйлгээ, үйл ажиллагаанд татварын аливаа асуудал үүсэхийг үгүйсгэхгүй юм. Үүний үр дүнд, нөлөөлөхүйц хэмжээний нэмэлт татвар, торгууль болон хүүг ногдуулж болох юм. Татварын шалгалт хийх хугацааны хувьд шалгалт хийх тайлант жилээс өмнөх 4 (2019 он хүртэл: 5 жил байсан) жилийн хугацааг хамарч болно. Зарим тухайлсан тохиолдолд түүнээс ч урт хугацааг хамарч болно.

Монгол Улсын татварын хууль тогтоомжийн зарим хэсэгт илт тодорхой удирдамж байдаггүйгээс тухайн хуулийн тодорхойгүй хэсгийг Банкны зүгээс ойлгон хэрэгжүүлсэн нь татварын хувь хэмжээг бууруулсан үр дүнд хүргэсэн байж болно. Банкны удирдлага нь өөрийн хэрэгжүүлж буй татварын байр суурь, тайлбарыг үндэслэлтэй гэж тооцоолж байгаа боловч татварын эрх бүхий байгууллагын зүгээс уг байр суурь, тайлбартай холбоотой асуудал үүсгэвэл татварын боломжит эрсдэл үүсэж болзошгүй юм. Үүсэж болох уг татварын эрсдэлийн үр нөлөөг найдвартай тооцоолох боломжгүй боловч энэ нь Банкны санхүүгийн байдал эсвэл ерөнхий үйл ажиллагаанд мэдэгдэхүйц нөлөөтэй байх магадлалтай юм.

34. Хөрөнгө ба өр төлбөрийн хугацааны шинжилгээ

Дараах хүснэгтэд Банкны хөрөнгө, өр төлбөрийн эргэн төлөгдөх, дуусгавар болох хугацааны шинжилгээг харуулсан. Тодруулга 36.3 "Төлбөрийн чадварын эрсдэл" хэсгээс Банкны зүгээс дискаунтчилж тооцоогүй эргэн төлөлтийн гэрээт үүргүүдийг харна уу.

<i>(мянган төгрөгөөр)</i>	12 сар хүртэлх	12 сараас дээш	Нийт
2024 оны 12 сарын 31-нээр			
Санхүүгийн хөрөнгө			
Бэлэн ба Монголбанк дахь мөнгө	196,828,894	-	196,828,894
Банк, санхүүгийн байгууллага дахь харилцах, хадгаламж ААБҮЦ-ээр илэрхийлэгдэх хөрөнгө	70,425,265	-	70,425,265
БДОБҮЦ-ээр илэрхийлэгдэх хөрөнгө	598,235	4,470,611	5,068,846
Дериватив санхүүгийн хөрөнгө	120,470,075	-	120,470,075
Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа	909,176	341,195	1,250,371
Бусад хөрөнгө ¹	261,167,082	375,214,277	636,381,359
Нийт	18,037,894	-	18,037,894
Санхүүгийн өр төлбөр	668,436,620	380,026,084	1,048,462,704
Банк, санхүүгийн байгууллагын харилцах, хадгаламж	(122,879,242)	(4,555,176)	(127,434,418)
Харилцагчдын харилцах, хадгаламж	(538,099,835)	(41,464,762)	(579,564,597)
Репозитив хэлцэл	(120,345,339)	-	(120,345,339)
Зээлээр авсан санхүүжилт	(19,488,437)	(37,276,010)	(56,764,447)
Дериватив санхүүгийн өр төлбөр	(1,176,707)	(521,724)	(1,698,431)
Бусад өр төлбөр	(11,010,382)	(6,754,302)	(17,764,684)
Нийт	(812,999,942)	(90,571,975)	(903,571,917)
Цэвэр	(144,563,322)	289,454,109	144,890,787

Хүснэгтийн үргэлжлэлийг дараагийн хуудаснаас харна уу.

ТЭЭВЭР ХӨГЖЛИЙН БАНК ХК
 Санхүүгийн Тайлангийн Тодруулга
 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон жил

34. Хөрөнгө ба өр төлбөрийн хугацааны шинжилгээ, үргэлжлэл

<i>(мянган төгрөгөөр)</i>	12 сар хүртэлх	12 сараас дээш	Нийт
2023 оны 12 сарын 31-нээр			
Санхүүгийн хөрөнгө			
Бэлэн ба Монголбанк дахь мөнгө	208,488,370	-	208,488,370
Банк, санхүүгийн байгууллага дахь харилцах, хадгаламж ААБҮЦ-ээр илэрхийлэгдэх хөрөнгө	198,880,626	-	198,880,626
БДОБҮЦ-ээр илэрхийлэгдэх хөрөнгө	598,235	4,174,468	4,772,703
ХӨ-өөр илэрхийлэгдэх санхүүгийн хөрөнгө	37,008,923	-	37,008,923
Дериватив санхүүгийн хөрөнгө	20,896,193	-	20,896,193
Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа	157,021	2,285,486	2,442,507
Бусад хөрөнгө ¹	334,255,529	337,512,522	671,768,051
Нийт	6,537,986	-	6,537,986
Нийт	806,822,883	343,972,476	1,150,795,359
Санхүүгийн өр төлбөр			
Банк, санхүүгийн байгууллагын харилцах, хадгаламж	(300,517,677)	(11,009,913)	(311,527,590)
Харилцагчдын харилцах, хадгаламж	(443,796,617)	(134,210,414)	(578,007,031)
Репо хэлцэл	(37,712,288)	-	(37,712,288)
Зээлээр авсан санхүүжилт	(41,532,311)	(21,919,717)	(63,452,028)
Дериватив санхүүгийн өр төлбөр	(1,049,145)	(2,359,491)	(3,408,636)
Бусад өр төлбөр	(7,762,030)	(12,909,498)	(20,671,528)
Нийт	(832,370,068)	(182,409,033)	(1,014,779,101)
Цэвэр	(25,547,185)	161,563,443	136,016,258

⁽¹⁾Урьдчилгаа болон хангамжийн материал ороогүй.

35. Холбоотой талуудын тодруулга

(1) 2024 оны 12 сарын 31-ний байдлаар Банкны холбоотой талууд дараах байдалтай байна:

Холбоотой талууд	Холбоо хамаарал
а. Хувьцаа эзэмшигчид	Хувьцаа эзэмшигчдийн мэдээллийг Тодруулга 31-д харуулсан.
б. Хувьцаа эзэмшигчидтэй холбоотой этгээд болон байгууллагууд	
в. Гол удирдах албан тушаалтнууд	Гүйцэтгэх удирдлага ба Төлөөлөн Удирдах Зөвлөл
г. Удирдлагатай холбоотой этгээд болон байгууллагууд	
д. Бусад	

Бизнесийн ердийн үйл ажиллагааны явцад Банк хэд хэдэн ажил гүйлгээг холбоотой талуудтай хийсэн. Үүнд зээл, хадгаламж, гадаад валютын ажил гүйлгээ зэрэг орно. Эдгээр ажил гүйлгээг арилжааны нөхцөлөөр зах зээлийн ханшаар гүйцэтгэсэн.

(2) Холбоотой талуудын үлдэгдэл

(мянган төгрөгөөр)

Холбоо хамаарал		2024.12.31	2023.12.31
Зээл ба урьдчилгаа:			
Зээл	Хувьцаа эзэмшигчид	7,922	509
	Хувьцаа эзэмшигчидтэй холбоотой этгээд болон байгууллагууд	19,918,445	17,278,360
	Удирдлага	987,641	354,365
	Удирдлагатай холбоотой этгээд болон байгууллагууд	-	77,000
	Бусад	68,731	5,344,725
		20,982,739	23,054,959
Харилцах ба хадгаламж:			
Хадгаламж	Хувьцаа эзэмшигчид	2,075	2,043
	Хувьцаа эзэмшигчидтэй холбоотой этгээд болон байгууллагууд	415,974	102,265
	Удирдлага	1,058,202	470,555
	Удирдлагатай холбоотой этгээд болон байгууллагууд	625,158	13,418,677
	Бусад	13	41,843
		2,101,422	14,035,383

35. Холбоотой талуудын тодруулга, үргэлжлэл

(2) Холбоотой талуудын үлдэгдэл, үргэлжлэл

<i>(мянган төгрөгөөр)</i>		2024.12.31	2023.12.31
Харилцах ба хадгаламж:			
Харилцах	Хувьцаа эзэмшигчид	996	1,030
	Хувьцаа эзэмшигчидтэй холбоотой этгээд болон байгууллагууд	170,681	150,902
	Удирдлага	117,123	91,741
	Удирдлагатай холбоотой этгээд болон байгууллагууд	490	2,681,449
	Бусад	71,965	54,572
		361,255	2,979,694
Үүрэг амлалт:			
Олгогдоогүй зээлийн шугам	Хувьцаа эзэмшигчид	92,078	99,491
	Хувьцаа эзэмшигчидтэй холбоотой этгээд болон байгууллагууд	162,303	94,688
	Удирдлага	50,000	48,609
		304,381	242,788

(3) Холбоотой талуудын ажил гүйлгээ

Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа:

Олгосон зээл	Хувьцаа эзэмшигчид	(20,698)	(16,100)
	Хувьцаа эзэмшигчидтэй холбоотой этгээд болон байгууллагууд	(366,151)	(102,392)
	Удирдлага	(835,514)	(1,632,728)
	Удирдлагатай холбоотой этгээд болон байгууллагууд	-	(4,377,000)
	Бусад	-	(10,100)
Зээлийн төлбөр	Хувьцаа эзэмшигчид	13,284	48,083
	Хувьцаа эзэмшигчидтэй холбоотой этгээд болон байгууллагууд	2,926,055	9,160,228
	Удирдлага	202,239	1,552,696
	Удирдлагатай холбоотой этгээд болон байгууллагууд	77,000	4,300,000
	Бусад	76,005	1,512,480
Хүүний зардал	Бүх холбоотой талууд	154,095	353,467
Хүүний орлого	Бүх холбоотой талууд	4,706,535	5,348,626

(4) Гол удирдах албан тушаалтнуудад олгосон олговор

<i>(мянган төгрөгөөр)</i>	2024	2023
Олгосон богино хугацаат тэтгэмж:		
Цалин	1,060,791	1,561,850
Шагнал урамшуулал	96,060	106,603
Эрүүл мэнд, нийгмийн даатгалын шимтгэл	144,359	201,955
	1,301,210	1,870,408

36. Эрсдэлийн удирдлага

36.1 Оршил

Банк нь эрсдэлийн удирдлагын хүрээнд зээлийн, зах зээлийн, төлбөрийн чадварын болон үйл ажиллагааны, мэдээллийн технологийн, комплаенсийн эрсдэлийг удирдан үйл ажиллагаагаа явуулж байна. Эрсдэлийн удирдлагын үр дүнтэй, оновчтой, тасралтгүй байдал нь Банк стратеги зорилтдоо хүрэх, ашигт ажиллагаагаа хангах, үйл ажиллагаа тасралтгүй хэвийн явуулахад чухал ач холбогдолтой байдаг.

Банкны эрсдэлийн удирдлагын бодлогыг Төлөөлөн Удирдах Зөвлөл (ТУЗ) баталж, журам заавар, лимитийн санал боловсруулалтыг Эрсдэлийн Удирдлагын Нэгж хариуцаж ажилладаг бол эрсдэлийн удирдлагыг Банкны ажилтан бүр өөрийн чиг үүргийн хүрээнд удирдан ажилладаг.

Эрсдэлийн удирдлагын бүтэц

ТУЗ нь Банкны эрсдэлийн удирдлагын бодлогыг батлах бөгөөд эрсдэлийн бодлогод тусгагдсан чиг үүргийг хороод хэрэгжүүлж ажилладаг.

ТУЗ-ийн дэргэдэх Эрсдэлийн Удирдлагын Хороо

ТУЗ-ийн дэргэдэх Эрсдэлийн Удирдлагын Хороо нь Банкны эрсдэлийн ерөнхий түвшинд нийцсэн эрсдэлийн удирдлагын тогтолцооны бодлогыг баталж, хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажилладаг. ТУЗ-ийн дэргэдэх Эрсдэлийн Удирдлагын Хороо нь Банкны Эрсдэлийн удирдлагын хорооноос тодорхой давтамжтай тайлагнадаг материаллаг эрсдэлүүд болон асуудлуудыг хянаж авч үздэг ба Банк нь ТУЗ-өөс тогтоосон хүлээн зөвшөөрөх эрсдэл болон эрсдэлийн лимитүүдийг дагаж мөрддөг.

ТУЗ-ийн дэргэдэх Аудитын Хороо

ТУЗ-ийн дэргэдэх Аудитын Хороо нь Банкны санхүүгийн тайлан, тодруулгуудын үнэн зөв байдлыг хянах, хууль эрх зүйн болон зохицуулалтын хүрээнд зохистой байдал, дотоод хяналт болон аудитын хүрээнд ТУЗ-д дэмжлэг үзүүлж ажилладаг.

Гүйцэтгэх Удирдлагын Хороо

Гүйцэтгэх Удирдлагын Хороо нь Банкны нийт гүйцэтгэх удирдлагуудаас бүрдэх бөгөөд тогтвортой бизнесийн удирдлагыг хэрэгжүүлэхийн тулд долоо хоног тутмын үүлзалт хийж Банканд тулгараад буй стратегийн асуудлууд болон тогтвортой бизнесийн удирдлагыг хангахад шаардлагатай төлөвлөлтийн талаар хэлэлцэж шийдвэр гаргадаг.

Эрсдэлийн Удирдлагын Хороо ("ЭУХ")

ЭУХ нь тогтмол давтамжтай хуралдаж, эрсдэлийн удирдлагын бодлого, журамд тодорхойлсон эрсдэлийн төрлүүдээр алдагдал, хохирлын түвшнийг хянах, Банкны эрсдэл даах чадварыг үнэлэх, эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх, түүнийг бууруулах, хяналтын тогтолцооны найдвартай байдалд хяналт тавих чиг үүрэгтэй ажилладаг.

Актив Пассивын Удирдлагын Хороо ("АПУХ")

АПУХ нь Банкны эх үүсвэрийн, хөрвөх чадварын, гадаад валютын, эргэн төлөгдөх хугацааны болон хүүний эрсдэлүүдийн хүрээнд ерөнхий актив пассивын удирдлагаар хангах чиг үүрэгтэй.

36. Эрсдэлийн удирдлага, үргэлжлэл

36.1 Оршил, үргэлжлэл

Зээлийн хороо

Банкны зээлийн хороо нь Банкны зээлийн бодлогод нийцсэн зээлийн хүсэлтийг хэлэлцэн шийдвэрлэх, зээлийн багцын чанарт хяналт тавих, зээл төлөгдөхгүй байх эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх, барьцаа хөрөнгөтэй холбоотой болон хугацаа хэтэрсэн, чанаргүй зээлийг төлүүлэхэд шаардлагатай арга хэмжээ авах зэргээр зээлийн үйл ажиллагааны эрсдэлийг удирдахад чиглэсэн шийдвэрийг гаргах зорилготойгоор ажилладаг.

Дотоод аудит

Банкны эрсдэлийн удирдлагын үйл явцад Дотоод Аудитын Газар жил бүр аудит хийх ба аудитын үед Банкны журмуудын зохистой байдал хийгээд Банк эдгээр журмуудыг хэр мөрдөж байгаад хяналт хийдэг. Дотоод Аудитын Газар нь хийсэн бүх үнэлгээнийхээ үр дүнг Банкны удирдлагатай хэлэлцэж, илрүүлсэн алдаа, дутагдал болоод өгөх зөвлөмжүүдийн талаар Аудитын Хороонд болон ТУЗ-д тайлагнадаг.

Комплаенсийн газар

Банк нь Комплаенсийн газраа Гүйцэтгэх захирлын шууд удирдлага доор бизнесийн үйл ажиллагааны бие даасан, салшгүй хэсэг болгон зохион байгуулсан. Газрын зорилго нь Банкны ажилтнуудад нийцтэй, тодорхой дотоод журам, хангалттай, системтэй сургалтуудыг зохион байгуулж, нийцлийн эрсдэлтэй тулгарахаас урьдчилан сэргийлэх, Банкны нийцлийн соёлыг бий болгох явдал юм. Комплаенсийн газар нь санхүүгийн гэмт хэрэгтэй холбоотой эрсдэлүүд, түүний дотор комплаенсийн эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэхэд чиглэсэн зохих арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх, хяналт тавих чиг үүрэгтэй. Хэлтсийн үйл ажиллагаа, холбогдох бодлого, хэрэгжилтийг дотоод аудитын газар тогтмол шалгаж, үр ашгийг дээшлүүлдэг.

Эрсдэлийг хэмжих болон тайлагнах систем

Банк нь эрсдэлийн төрөл тус бүрээр холбогдох статистик загвараар түүхэн мэдээлэл ашиглаж эрсдэлийг хэмждэг. Мөн эрсдэлийн удирдлагын нэгжүүд эрсдэлийн төрөл тус бүрээр Монголбанкны холбогдох зохистой харьцааны хэрэгжилтийг хянаж ажиллахаас гадна ЭУХ-оор батлуулсан дотоод үйл ажиллагаандаа мөрдөж ажилладаг эрсдэлийн лимитүүдийн хэрэгжилтийг стресс тестийн хамт хороодод тайлагнаж ажилладаг.

Эрсдэлийг бууруулах

Банк нь эрсдэлийг бууруулах, урьдчилсан хяналт тавих зорилгоор “хамгаалалтын гурван шугам”-ыг хэрэгжүүлж ажилладаг. Эрсдэлийн удирдлагын хорооны баталсан лимитүүдийн хүрээнд бизнес нэгжүүд өөрсдийн чиг үүргийн хүрээнд үүсэж болзошгүй эрсдэлийг удирдаж ажилладаг. Эрсдэлийн нэгжүүд үүсэж болзошгүй эрсдэлүүд, түүнийг бууруулах арга замууд, холбогдох бодлого, журам, лимитүүдийг боловсруулж, лимитийн хэрэгжилтийг хянаж, тайлагнан ажиллаж байна.

36. Эрсдэлийн удирдлага, үргэлжлэл

36.2 Зээлийн эрсдэл

Эрсдэлийн хэт төвлөрөл

Банк нь зээлийн эрсдэлийг хүлээн зөвшөөрөгдөх хэм хэмжээнд үр дүнтэй удирдах, төвлөрлийн эрсдэлийг боломжит түвшинд барьж ажиллахын тулд Монголбанкнаас гаргасан зохистой харьцааны шалгуур үзүүлэлтийг бүрэн хангаж ажиллахаас гадна дотоод бодлого, журамдаа зээлийн эрсдэлийн хязгаар үзүүлэлтүүдийг нарийвчлан тусгаж, мөрдөж ажилладаг. Банкны дотооддоо мөрддөг зээлийн төвлөрлийн эрсдэлийн хязгаар үзүүлэлтийг дурдвал:

- i. Нийт зээлийн багц нь активын 70%-иас хэтрэхгүй.
- ii. Аливаа этгээд, түүнтэй холбогдох этгээд, харилцан хамаарал бүхий этгээдэд олгосон зээл, зээлтэй адилтган тооцох актив хөрөнгө, баталгаа, батлан даалт, бусад хэлцлийн нийлбэр дүн нь өөрийн хөрөнгийн 20%-иас хэтрэхгүй.
- iii. Банкнаас холбогдох этгээдэд олгох зээл, зээлтэй адилтган тооцох актив хөрөнгө, баталгаа, батлан даалт, бусад хэлцлийн дүн нь тухайн Банкны өөрийн хөрөнгийн 5%-иас, тэдгээрийн нийлбэр дүн нь өөрийн хөрөнгийн 20%-иас тус тус хэтрэхгүй.
- iv. Эдийн засгийн нэг салбарт байршуулах зээлийн дээд хэмжээ нийт зээлийн багцын 40%-иас хэтрэхгүй.
- v. Гадаад валютаар олгох зээлийн дээд хэмжээ нийт зээлийн багцын 30%-иас хэтрэхгүй.
- vi. Банкны үйл ажиллагаанд хийх хязгаарлалтыг тооцох, хангах, тайлагнах, хяналт тавих журмын дагуу тодорхойлсон томоохон зээлдэгчдэд олгох активын нийлбэр өөрийн хөрөнгийн 280%-иас хэтрэхгүй.
- vii. Нийт зээлийн эрсдэлийн сан чанаргүй зээлийн харьцаа 50%-иас буурахгүй.
- viii. Нийт чанаргүй зээл нь Банкны системийн дундаж үзүүлэлтээс 9.5% хэтрэхгүй зэрэг юм.

Банк нь зээлийн төвлөрлийн эрсдэлээс гадна эдийн засгийн нөхцөл байдал, хууль эрх зүйн эрсдэл, зээлдэгчийн эрсдэл, барьцаа хөрөнгийн эрсдэл зэргийг чухалчлан авч үзэж хэмжилт, хяналт хийсний үндсэн дээр зээлийн эрсдэлийг удирддаг.

Барьцаа хөрөнгө болон зээлийн бусад сайжруулалтыг тооцохгүйгээр зээлд учирч болзошгүй эрсдэлийн дээд хэмжээ

Дараах хүснэгт нь тайлан тэнцлийн үзүүлэлт бүрийн хувьд зээлийн эрсдэлд өртөж болох нийт багцыг харуулсан байна. Эрсдэлд өртөж болох нийт багцыг барьцаа хөрөнгөөр эрсдэлийг бууруулахаас өмнөх нийт дүнгээр илэрхийлсэн болно.

<i>(мянган төгрөгөөр)</i>	2024.12.31	2023.12.31
	Нийт багцын	Нийт багцын
	хэмжээ	хэмжээ
Монголбанк дахь мөнгө	190,280,849	201,412,744
Банк, санхүүгийн байгууллага дахь харилцах, хадгаламж	70,425,265	198,880,626
ААБҮЦ-ээр илэрхийлэгдэх санхүүгийн хөрөнгө	5,068,846	4,772,703
БДОБҮЦ-ээр илэрхийлэгдэх хөрөнгө	120,470,075	37,008,923
ХӨ-өөр илэрхийлэгдэх санхүүгийн хөрөнгө	-	20,896,193
Дериватив санхүүгийн хөрөнгө	1,250,371	2,442,507
Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа	636,381,359	671,768,051
Балансын нийт дүн	1,023,876,765	1,137,181,747
Болзошгүй өр төлбөр	13,808,021	16,759,674
Үүрэг амлалт	149,050	1,617,582
Балансын гадуурх нийт дүн	13,957,071	18,377,256
Зээлийн эрсдэлд өртөж болох нийт дүн	1,037,833,836	1,155,559,003

36. Эрсдэлийн удирдлага, үргэлжлэл

36.2 Зээлийн эрсдэл, үргэлжлэл

Барьцаа хөрөнгө болон зээлийн бусад сайжруулалтыг тооцохгүйгээр зээлд учирч болзошгүй эрсдэлийн дээд хэмжээ, үргэлжлэл

Бодит үнэ цэнээр бүртгэгддэг санхүүгийн хэрэглүүрүүдийн хувьд дээрх дүнгүүд нь өнөөгийн зээлийн эрсдэлийн өртөлтийг харуулсан ба энэ нь ирээдүйд үнэ цэн өөрчлөгдөхөөс шалтгаалж бий болж болох эрсдэлийн дээд хэмжээ биш юм.

Аж үйлдвэрийн салбараарх эрсдэлийн төвлөрөл

Дараах хүснэгтэд Банкны харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгааг (Тодруулга 18) аж үйлдвэрийн салбараар нь ангилан, нийт дүнгээр нь үзүүлэв:

	2024.12.31		2023.12.31	
	Нийт багцын хэмжээ	%	Нийт багцын хэмжээ	%
<i>(мянган төгрөгөөр)</i>				
Уул уурхай ба хайгуул	253,882,808	37%	210,470,237	30%
Барилга	146,483,602	22%	182,765,830	26%
Худалдаа	92,180,457	14%	102,779,027	15%
Тээвэр	47,850,757	7%	59,338,021	9%
Үл хөдлөх хөрөнгө	24,884,057	4%	13,243,963	2%
Цахилгаан, эрчим хүч	7,300,000	1%	7,699,989	1%
Бусад	104,819,096	15%	116,009,804	17%
	677,400,777	100%	692,306,871	100%
Хуримтлагдсан хүүний авлага	9,421,069		15,007,675	
Үнэ цэнийн бууралтын нөөц	(51,839,263)		(37,988,486)	
Зээлийн хойшлогдсон орлого	(88,509)		(133,056)	
ХӨ-өөр илэрхийлэгдэх цэвэр зээл ба урьдчилгаа	634,894,074		669,193,004	
ААБҮЦ-ээр илэрхийлэгдэх зээл ба урьдчилгаа /Орон сууцны зээл/	1,487,285		2,575,047	
Нийт харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа	636,381,359		671,768,051	

36. Эрсдэлийн удирдлага, үргэлжлэл

36.2 Зээлийн эрсдэл, үргэлжлэл

Зээлийн чанарын шинжилгээ

Дараах хүснэгтэд хорогдуулсан өртгөөр Банкны зээлийн дотоод шатлалын дагуу хэмжигдэх санхүүгийн хөрөнгийн талаарх зээлийн чанарын мэдээллийг оруулсан. Онцгойлон заагаагүй тохиолдолд санхүүгийн хөрөнгүүдийн дүн нь нийт дансны үнээр илэрхийлэгдсэн болно. Хүснэгтэд байгаа зээлийн үүрэг амлалт болон санхүүгийн баталгааны гэрээний дүн нь үүргээр хүлээгдсэн болон баталгаажсан дүнг тус тус илэрхийлсэн.

Тодруулга 4 (б)(vi)-д 1, 2 болон 3-р шатлалын талаар тайлбарласан.

(мянган төгрөгөөр)	2024			
	Түвшин 1	Түвшин 2	Түвшин 3	Нийт
Хорогдуулсан өртгөөр хэмжсэн харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа				
AA ангилал	29,681,984	-	-	29,681,984
A ангилал	1,024,156	-	55,550	1,079,706
BB ангилал	546,500	-	-	546,500
B ангилал	8,439,272	3,718,242	19,349	12,176,863
CC ангилал	89,893,785	28,567,700	56,412,680	174,874,165
C ангилал	138,417,242	91,312,667	14,697,719	244,427,628
DD ангилал	110,963,400	25,115,116	14,874,009	150,952,525
D ангилал	27,720,646	31,695,616	4,245,144	63,661,406
Нийт	406,686,985	180,409,341	90,304,451	677,400,777
Алдагдлын сан	(5,502,100)	(3,182,970)	(43,154,193)	(51,839,263)
Хуримтлагдсан хүүний авлага	5,954,394	3,067,158	399,517	9,421,069
Зээлийн хойшлогдсон орлого	(64,004)	(17,930)	(6,576)	(88,509)
Дансны үнэ	407,075,275	180,275,599	47,543,199	634,894,074

(мянган төгрөгөөр)	2023			
	Түвшин 1	Түвшин 2	Түвшин 3	Нийт
Хорогдуулсан өртгөөр хэмжсэн харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа				
AA ангилал	21,495,039	-	-	21,495,039
A ангилал	1,118,266	-	-	1,118,266
BB ангилал	333,000	-	-	333,000
B ангилал	14,394,476	-	-	14,394,476
CC ангилал	113,743,105	76,248,557	62,367,126	252,358,788
C ангилал	112,693,750	60,219,522	51,472,975	224,386,247
DD ангилал	37,389,195	49,014,494	21,553,600	107,957,289
D ангилал	48,364,974	21,824,705	74,087	70,263,766
Нийт	349,531,805	207,307,278	135,467,788	692,306,871
Алдагдлын сан	(2,303,352)	(3,202,196)	(32,482,938)	(37,988,486)
Хуримтлагдсан хүүний авлага	6,919,932	6,755,092	1,332,651	15,007,675
Зээлийн хойшлогдсон орлого	(96,192)	(22,095)	(14,769)	(133,056)
Дансны үнэ	354,052,193	210,838,079	104,302,732	669,193,004

36. Эрсдэлийн удирдлага, үргэлжлэл

36.2 Зээлийн эрсдэл, үргэлжлэл

Зээлийн чанарын шинжилгээ, үргэлжлэл

Дараах хүснэгтэд харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгааны хугацаа хэтрэлтийг 1, 2 болон 3 дугаар шатлалаар ангилан харуулсан.

(мянган төгрөгөөр)	2024			
	Түвшин 1	Түвшин 2	Түвшин 3	Нийт
Хорогдуулсан өртгөөр хэмжсэн иргэдэд олгосон зээл ба урьдчилгаа				
30 хоног доторх хугацаа хэтрэлттэй	52,013,554	36,946	74,899	52,125,399
31-90 хоног доторх хугацаа хэтрэлттэй	-	-	-	-
91-180 хоног доторх хугацаа хэтрэлттэй	-	-	-	-
181-360 хоног доторх хугацаа хэтрэлттэй	-	-	-	-
360-с дээш хоног хугацаа хэтрэлттэй	-	-	228,186	228,186
Нийт дүн	52,013,554	36,946	303,085	52,353,585
Хорогдуулсан өртгөөр хэмжсэн аж ахуйн нэгжид олгосон зээл ба урьдчилгаа				
30 хоног доторх хугацаа хэтрэлттэй	354,673,431	135,866,797	18,650,000	509,190,228
31-90 хоног доторх хугацаа хэтрэлттэй	-	44,505,598	1,826,971	46,332,569
91-180 хоног доторх хугацаа хэтрэлттэй	-	-	14,739,015	14,739,015
181-360 хоног доторх хугацаа хэтрэлттэй	-	-	25,728,256	25,728,256
360-с дээш хоног хугацаа хэтрэлттэй	-	-	29,057,124	29,057,124
Нийт дүн	354,673,431	180,372,395	90,001,366	625,047,192
	2023			
(мянган төгрөгөөр)	Түвшин 1	Түвшин 2	Түвшин 3	Нийт
Хорогдуулсан өртгөөр хэмжсэн иргэдэд олгосон зээл ба урьдчилгаа				
30 хоног доторх хугацаа хэтрэлттэй	23,626,050	125,624	50,011	23,801,685
31-90 хоног доторх хугацаа хэтрэлттэй	-	-	-	-
91-180 хоног доторх хугацаа хэтрэлттэй	-	-	228,989	228,989
181-360 хоног доторх хугацаа хэтрэлттэй	-	-	-	-
360-с дээш хоног хугацаа хэтрэлттэй	-	-	12,742	12,742
Нийт дүн	23,626,050	125,624	291,742	24,043,416
Хорогдуулсан өртгөөр хэмжсэн аж ахуйн нэгжид олгосон зээл ба урьдчилгаа				
30 хоног доторх хугацаа хэтрэлттэй	325,905,754	124,293,157	23,466,399	473,665,310
31-90 хоног доторх хугацаа хэтрэлттэй	-	82,888,497	31,152,985	114,041,482
91-180 хоног доторх хугацаа хэтрэлттэй	-	-	23,506,279	23,506,279
181-360 хоног доторх хугацаа хэтрэлттэй	-	-	39,545,724	39,545,724
360-с дээш хоног хугацаа хэтрэлттэй	-	-	17,504,660	17,504,660
Нийт дүн	325,905,754	207,181,654	135,176,047	668,263,455

36. Эрсдэлийн удирдлага, үргэлжлэл

36.2 Зээлийн эрсдэл, үргэлжлэл

Зээлийн чанарын шинжилгээ, үргэлжлэл

(мянган төгрөгөөр)	2024			
	Түвшин 1	Түвшин 2	Түвшин 3	Нийт
Зээлийн үүрэг амлалт				
В ангилал	2,524,495	-	-	2,524,495
Алдагдлын сан	-	-	-	-
	2,524,495	-	-	2,524,495
Санхүүгийн баталгааны гэрээ				
В ангилал	11,283,526	-	-	11,283,526
Алдагдлын сан	(364,416)	-	-	(364,416)
	10,919,110	-	-	10,919,110
(мянган төгрөгөөр)	2023			
	Түвшин 1	Түвшин 2	Түвшин 3	Нийт
Зээлийн үүрэг амлалт				
В ангилал	2,278,074	-	-	2,278,074
Алдагдлын сан	-	-	-	-
	2,278,074	-	-	2,278,074
Санхүүгийн баталгааны гэрээ				
В ангилал	14,481,600	-	-	14,481,600
Алдагдлын сан	-	-	-	-
	14,481,600	-	-	14,481,600

36. Эрсдэлийн удирдлага, үргэлжлэл

36.2 Зээлийн эрсдэл, үргэлжлэл

Барьцаа хөрөнгө болон бусад зээлийн сайжруулалтууд

Банк нь зээлийн эрсдэлийг бууруулах зорилгоор барьцаа хөрөнгийн хүрэлцээг хангаж ажилладаг. Дараах хүснэгтэд санхүүгийн хөрөнгүүдийн төрлийн дагуу барьцаа хөрөнгүүдийг ангилан харуулсан.

Зээлийн эрсдэлийн төрлүүд

	Шаардлагатай барьцаа хөрөнгийн хувь		Үндсэн барьцаа хөрөнгийн төрлүүд
	2024.12.31	2023.12.31	
Байгууллагын харилцагчдад олгосон зээл болон урьдчилгаа			
Хөрөнгө оруулалтын зээл	100	100	Бүх төрлийн үл хөдлөх хөрөнгө, хөдлөх хөрөнгө, орлого, техник тоног төхөөрөмж, ашигт малтмалын ашиглалтын лиценз, баталгаа, батлан даалт
Эргэлтийн хөрөнгийн зээл	100	100	Бүх төрлийн үл хөдлөх хөрөнгө, хөдлөх хөрөнгө, орлого, техник тоног төхөөрөмж, ашигт малтмалын ашиглалтын лиценз, баталгаа, батлан даалт
Зээлийн шугам	100	100	Бүх төрлийн үл хөдлөх хөрөнгө, хөдлөх хөрөнгө, орлого, техник тоног төхөөрөмж, ашигт малтмалын ашиглалтын лиценз, баталгаа, батлан даалт
	Шаардлагатай барьцаа хөрөнгийн хувь		Үндсэн барьцаа хөрөнгийн төрлүүд
	2024.12.31	2023.12.31	

Иргэдэд олгосон зээл болон урьдчилгаа

Орон сууцны зээл	100	100	Орон сууцны үл хөдлөх хөрөнгө
Кредит карт	100	100	Цалин болон бусад орлого
Хадгаламж барьцаалсан зээл	100	100	Хадгаламж
Хэрэглээний зээл	100	100	Цалин болон тээврийн хэрэгсэл

Байгууллагын харилцагчдад олгосон зээл болон урьдчилгаа

Банк нь зээл олгохдоо хуулиар хориглоогүй бөгөөд зээл хүсэгчийн хууль ёсны өмчлөлд байгаа болон итгэмжлэлээр шилжсэн үл хөдлөх эд хөрөнгө, хөдлөх эд хөрөнгө, биет бус хөрөнгийг барьцаалдаг.

Хэрэв зээлдэгчийн барьцааны зүйл нь зээл, зээлийн хүүг төлөхөд хүрэлцэхгүй буюу тэдгээр нь зээлийн гэрээгээр хүлээсэн үүргийн гүйцэтгэлийг хангаж чадахгүй гэж үзвэл уг төлбөрийг бүрэн эсвэл хэсэгчлэн хариуцахаар гуравдагч этгээд барьцаа, батлан даалт, баталгаа гаргаж болдог.

Шаардлагатай барьцаа хөрөнгийн төрөл болон дүн нь зээлдэгчийн эсвэл батлан даагчийн зээлийн эрсдэлийн үнэлгээ болон олгосон зээлийн төрөл зэргээс хамаарна. Барьцаа хөрөнгийн төрөл, үнэ цэнийг тодорхойлохдоо Банк нь Зээлийн бодлого болон Зээлийн үйл ажиллагааны журам, Барьцаа хөрөнгийн талаар баримтлах зааврыг дагаж мөрддөг. Банк нь барьцаа хөрөнгийг бодитоор шалгаж, барьцаа хөрөнгийн зах зээлийн үнэ цэнийг байнга хянаж, үндсэн гэрээний дагуу нэмэлт барьцаа гаргахыг хүсэж, үнэ цэнийн бууралтын алдагдлын сангийн зохистой харьцааг үнэлэх явцдаа барьцаа хөрөнгийн зах зээлийн үнэ цэнийг хянадаг.

36. Эрсдэлийн удирдлага, үргэлжлэл

36.2 Зээлийн эрсдэл, үргэлжлэл

Хүлээгдэж буй зээлийн алдагдлаас үүсэх дүн

Үнэ цэнийн бууралтыг тооцоолоход ашигласан үзүүлэлт, таамаглал болон арга техник

Зээлийн эрсдэлийн нөлөө бүхий өсөлт

Банк нь анхны хүлээн зөвшөөрөлтөөс хойш тухайн санхүүгийн хэрэглүүрийн эрсдэлд мэдэгдэхүйц өсөлт үүссэн эсэхийг тодорхойлж, хүлээгдэж буй эрсдэлийн алдагдлын санг тооцохын тулд мэргэжлийн байгууллагын эх сурвалжтай, үндэслэлтэй, нотлогдохуйц мэдээллүүдийг ашигладаг. Мөн Банкны түүхэн мэдээлэлд үндэслэн чанарын болон тоон үзүүлэлтэд шинжилгээ хийдэг.

Зээлийн эрсдэлийн нөлөө бүхий өсөлтийг дараах 3 шалгуураар хуваан авч үздэг. Үүнд:

- Дефолт болох магадлал дээр үндэслэсэн тоон үзүүлэлтийн тест (PD);
- Чанарын үзүүлэлтүүд; мөн
- тулгуур үзүүлэлтүүд: 30 хоногоос дээш хугацаа хэтрэлттэй санхүүгийн хөрөнгө нь 2 дугаар шатлал, 90 хоногоос дээш хугацаа хэтрэлттэй санхүүгийн хөрөнгө нь 3 дугаар шатлалын дагуу тус тус тодорхойлогдоно.

Зээлийн эрсдэлийн түвшин

Банк нь дефолт болох эрсдэлийг таамаглах боломжтой гэж тодорхойлсон төрөл бүрийн мэдээ болон дотоод аргачлалд үндэслэн зээлийг эрсдэлийн түвшингээр нь ангилдаг. Дефолт болох эрсдэлийг тодорхойлох хүчин зүйлс болох чанарын болон тоон үзүүлэлтийг ашиглан зээлийн эрсдэлийн түвшинг тодорхойлдог.

Зээлийн эрсдэл нэмэгдэхийн хэрээр дефолт болох эрсдэл нэмэгдэх байдлаар эрсдэлийн түвшнийг тодорхойлдог. Жишээ нь: эрсдэлийн зэрэг AA болон A-ийн хоорондох дефолт болох эрсдэлийн зөрүү, эрсдэлийн зэрэг A болон BB-ийн хоорондох дефолт болох эрсдэлийн зөрүүгээс бага байдаг.

Зээл бүр зээлдэгчийн боломжит мэдээлэл дээр үндэслэгдэн анхны хүлээн зөвшөөрөлтийн үед зээлийн эрсдэлийн түвшнээр хуваагддаг. Зээл нь өөр эрсдэлийн зэрэгт шилжих боломжтой тул тайлант хугацаанд тооцооллыг хийж эрсдэлийн түвшнийг хянадаг ба төлбөр хариуцагчийн санхүүгийн хэрэгслийн үнэ цэнийн бууралтыг тооцоолоход санхүүгийн нөхцөл байдал, зээлийн ашиглалт, гэрээний нөхцөлийн өөрчлөлт, төлбөр төлөлтийн мэдээлэл, зээлдэгчийн орлогын тогтвортой байдал, эдийн засгийн нөхцөл байдлын өөрчлөлт, хууль хяналтын байгууллагын лавлагаа зэрэг мэдээллүүдийг авч үздэг.

36. Эрсдэлийн удирдлага, үргэлжлэл

36.2 Зээлийн эрсдэл, үргэлжлэл

Хүлээгдэж буй зээлийн алдагдлаас үүсэх дүн, үргэлжлэл

Үнэ цэнийн бууралтыг тооцоолоход ашигласан үзүүлэлт, таамаглал болон арга техник, үргэлжлэл

Байгууллагын зээлүүд	Иргэдийн зээлүүд	Бүх зээлүүд
<ul style="list-style-type: none"> Харилцагчийн зээлийн материалын байнгын хяналтын үеэр олж авсан мэдээлэл – жишээ нь: аудитлагдсан санхүүгийн тайлан, удирдлагын тайлан бүртгэл, төсөв болон төлөвлөгөө. Тухайлсан анхаарал хандуулах хэсэг нь: нийт ахиуц ашгийн түвшин, санхүүгийн хөшүүргийн харьцаа, өрийн харьцаа, гэрээний заалтын биелэлт, удирдлагын чанар болон удирдлагад орсон өөрчлөлт Зээлийн лавлах агентлагууд, хэвлэлийн нийтлэл болон гадаад зээлийн эрсдэлийн зэрэглэлийн өөрчлөлтийн мэдээлэл Зээлдэгчийн болон бизнесийн үйл ажиллагаа дахь улс төрийн, зохицуулалтын болон технологийн орчны бодит болон хүлээгдэж буй өөрчлөлтүүд 	<ul style="list-style-type: none"> Дотооддоо цуглуулсан харилцагчийн зан төлөвийн мэдээлэл – жишээ нь: зээлийн картын хэрэглээ Худалдан авалтын боломжит байдлын матриц Салбарын стандарт зээллэгийн оноог хамруулсан зээлийн лавлагааны агентлагуудын гадаад мэдээ 	<ul style="list-style-type: none"> Төлбөр төлөлтийн мэдээлэл – энэ нь хугацаа хэтрэлт болон төлбөрийн үзүүлэлтүүдийн хувьсагчдыг агуулдаг Олгосон зээлийн хязгаарын ашиглалт Гэрээний нөхцөл өөрчлөх хүсэлт болон олголт Бизнес, санхүү мөн эдийн засгийн одоогийн болон ирээдүйн таамагласан өөрчлөлтүүд

Доорх хүснэгтэд PD-тэй холбоотой Банкны дотоод зээлийн үнэлгээний ангиллыг гадаад үнэлгээний агент Moody's-ийн зээлийн үнэлгээний ангилалтай хэрхэн уялдуулсныг харуулав.

Байгууллагын зээл

Банкны байгууллагын зээлийн багц нь банкнууд, улсын секторын байгууллагууд, төрийн өмчит байгууллагууд, компаниуд болон бусад бизнесүүдэд олгосон зээл ба урьдчилгаанаас бүрдэнэ.

Ангилал	12 сарын жигнэсэн дундаж PD	Гадаад үнэлгээ
AA	4.81%	B3
A	4.81%	B3
BB	4.38%	Сaa1
B	4.38%	Сaa1
CC	7.57%	Сaa2
C	7.57%	Сaa3
DD	18.42%	Сaa3
F	36.64%	Ca-C

36. Эрсдэлийн удирдлага, үргэлжлэл

36.2 Зээлийн эрсдэл, үргэлжлэл

Хүлээгдэж буй зээлийн алдагдлаас үүсэх дүн, үргэлжлэл

Үнэ цэнийн бууралтыг тооцоолоход ашигласан үзүүлэлт, таамаглал болон арга техник, үргэлжлэл

Иргэдийн зээл

Иргэдэд олгосон зээлийн багц нь орон сууцны зээл, хувийн зээл болон кредит картын зээлүүдээс бүрдэнэ.

Ангилал	12 сарын жигнэсэн дундаж PD
AA	4.81%
A	4.81%
BB	4.38%
B	4.38%
CC	7.57%
C	7.57%
DD	18.42%
D	18.42%
F	36.64%

PD-ийг тодорхойлох нь

Зээлдэгчийн ангилал нь дефолт болох магадлалын үндэслэл бөгөөд дефолт болох магадлалын талаарх мэдээллийг Банк олон үнэлгээний Moody's агентлагийн тайлангаас авч ашигласан болно.

Зээлийн эрсдэл нь мэдэгдэхүйц нэмэгдсэн эсэхийг тодорхойлох нь

Тайлант жилийн эцэс бүрд Банк нь зээлийн эрсдэл нь анхны хүлээн зөвшөөрөлтөөс хойш мэдэгдэхүйц нэмэгдсэн эсэхийг үнэлдэг. Мэдэгдэхүйц хэмжээний зээлийн эрсдэл илэрсэн эсэх нь санхүүгийн хэрэглүүрийн шинж чанар болон зээлдэгчээс ихээхэн шалтгаалдаг.

Анхны хүлээн зөвшөөрөлтөөс хойш зээлийн эрсдэл мэдэгдэхүйц хэмжээгээр нэмэгдсэн эсэхийг Банкны зээлийн эрсдэлийн удирдлагын үйл явцтай уялдсан чанарын хүчин зүйлст тулгуурлан үнэлж болно. Эдгээр нь тоон шинжилгээнд бүрэн тусгагдаагүй байж болно. Эдгээр нь тодорхой шалгуурыг өндөржүүлсэн зээлийн хувьд, тухайлбал анхаарал хандуулах зээлийн жагсаалтад орсон зээлүүдэд хэрэгжиж болно.

Ийм чанарын үзүүлэлтүүд нь шинжээчийн үнэлэмж болон холбогдох түүхэн туршлага дээр үндэслэсэн байдаг.

Үндсэн аргын хувьд хөрөнгө нь 30-аас дээшгүй хоногийн хугацаа хэтрэлттэй тохиолдолд Банк мэдэгдэхүйц хэмжээний зээлийн эрсдэл илэрсэн гэж үзнэ. Хугацаа хэтрэлттэй хоногийг тоолохдоо хамгийн анхны бүтэн төлөлт хийгдээгүй өдрөөс эхлэн тоолно. Хугацаа хэтрэлттэй хоногийг тооцохдоо зээлдэгчид олгосон хөнгөлөлтийн хугацааг тооцохгүй.

Анхны хүлээн зөвшөөрөлтөөс хойш мэдэгдэхүйц зээлийн эрсдэлгүй гэдэг нь баталгаажвал санхүүгийн хэрэглүүрийн алдагдлын санг 12 сарын хүлээгдэж буй алдагдлын тооцооллоор тооцно. Мэдэгдэхүйц зээлийн эрсдэлийн үзүүлэлтүүд нь эрсдэлгүй гэж үзсэн ч чанарын үзүүлэлтээр тодруулбал хүлээсэн үүргээ биелүүлэхгүй байх зэрэг нь болзошгүй дефолт байх эрсдэлийг нэмэгдүүлнэ. Зээлийн нөхцөл өөрчлөгдсөн тохиолдолд шинэчлэгдсэн гэрээний нөхцөлийн дагуу хамгийн сүүлийн төлбөрийн

36. Эрсдэлийн удирдлага, үргэлжлэл

36.2 Зээлийн эрсдэл, үргэлжлэл

Хүлээгдэж буй зээлийн алдагдлаас үүсэх дүн, үргэлжлэл

Үнэ цэнийн бууралтыг тооцоолоход ашигласан үзүүлэлт, таамаглал болон арга техник, үргэлжлэл

гүйцэтгэлийг харгалзан үзсэнээр ашиглалтын хугацааны туршид хүлээн зөвшөөрөх хүлээгдэж буй эрсдэлийн шалгуурыг хангахгүй байж болно.

Банк нь мэдэгдэхүйц зээлийн эрсдэлийг тодорхойлдог шалгуур үзүүлэлтүүдийн үр дүнг тогтмол хянаснаар доорх шалгуур үзүүлэлтүүдийг баталгаажуулна:

- шалгуур үзүүлэлт нь дефолт болох эрсдэлээс өмнө мэдэгдэхүйц зээлийн эрсдэлийг тодорхойлох чадамжтай байх;
- шалгуур үзүүлэлт нь хөрөнгийн 30 хоногийн хугацаа хэтрэлтийг цэг дээр давхцахгүй байх;
- мэдэгдэхүйц зээлийн эрсдэл болон дефолтын эрсдэлийг тодорхойлох дундаж хугацаа үндэслэл бүхий байх;
- санхүүгийн хэрэглүүрийн эрсдэл 12 сарын хүлээгдэж буй эрсдэлээс үнэ цэнийн бууралт руу шууд шилжихгүй байх;
- 12 сарын хүлээгдэж буй алдагдал (1-р шатлал) болон ашиглалтын хугацааны хүлээгдэж буй алдагдлын (2-р шатлал) хэмжилтийн хоорондох алдагдлын санд үндэслэлгүй шилжилт байхгүй байх.

Дефолтын тодорхойлолт

Банк нь санхүүгийн хөрөнгийг дараах тохиолдолд дефолт болсон гэж үзнэ:

- Төлбөрийн чадваргүй болох: Зээлдэгч дараах шалтгаанаар төлбөрийн чадваргүй болж болно:
 - Томоохон санхүүгийн хүндрэлд орох
 - Хүү, үндсэн төлбөрийг төлөх чадваргүй болох
 - Зээлдэгч зээлийн өр төлбөрөө төлж чадахгүйгээс болж дампуурлын улмаас зээлдэгч хөрөнгөө өөрчлөн байгуулах магадлал өндөр болсон үед
- 90 хоногоос дээш хугацаа хэтрэлттэй болох.

Банк нь зээлдэгчид дефолт үүсэх нөхцөл байгаа эсэхийг дараах шалгуураар үнэлнэ:

- чанарын үзүүлэлт – жишээ нь, гэрээг зөрчих;
- тоон үзүүлэлт – жишээ нь, хугацаа хэтрэлтийн байдал болон өөр бусад үүрэг хариуцлагыг Банкны өмнө хүлээхгүй байх; ба
- дотооддоо боловсруулсан мэдээлэл болон гадаад эх сурвалжаас олж авсан мэдээлэл.

Санхүүгийн хөрөнгө нь дефолт болох нөхцөл байдалд байгаа эсэх болон тэдгээрийн эрсдэлийн нөлөө нь цаг хугацааны туршид нөхцөл байдлын өөрчлөлттэй уялдан өөрчлөгдөж болно.

Ирээдүйд чиглэсэн мэдээллийг ашиглах нь

Банк нь санхүүгийн хэрэглүүрийн мэдэгдэхүйц зээлийн эрсдэл анхны хүлээн зөвшөөрөлтөөс хойш илэрсэн талаарх үнэлгээ болон хүлээгдэж буй алдагдлын хэмжилтийн үнэлгээнд ирээдүйд чиглэсэн мэдээллийг ашигладаг.

Банк эдийн засгийн гурван хувилбарт нөхцөлийг тооцон үздэг: Банк нь эдийн засгийн гурван хувилбарт нөхцөлийг нэгдсэн түрүүлэгч индикатор ашиглан тооцсон ба утгыг итгэх завсар болон дундаж утгаас нь хамааруулан 3 түвшинд хуваахад эдийн засгийн нөхцөл байдлуудын суурь нөхцөл нь 37.374% (2023: 32.63%) бол магадлал бага хоёр хувилбар нь тус бүр 31.313% (2023: 31.58%) болон 31.313% (2023: 35.79%) магадлалтай байна. Суурь нөхцөл нь Банкны өөр бусад зорилго бүхий

36. Эрсдэлийн удирдлага, үргэлжлэл

36.2 Зээлийн эрсдэл, үргэлжлэл

Хүлээгдэж буй зээлийн алдагдлаас үүсэх дүн, үргэлжлэл

Үнэ цэнийн бууралтыг тооцоолоход ашигласан үзүүлэлт, таамаглал болон арга техник, үргэлжлэл

мэдээлэл болох стратегийн төлөвлөгөө, төсөв зэрэг бусад мэдээлэлтэй уялдсан байдаг. Банк сөрөг үр дагаврын хариуд эдийн засгийн өсөлт, бууралт, суурь тохиолдлын жигнэсэн дундаж хувилбарыг шинэчилж, цар тахлын дараах болон геополитикийн тэнцвэртэй бус байдлын нөлөөг илүү сайн тусгахын тулд шинэчилсэн хувилбаруудыг авч үзэн бусад мэдээллүүдтэй уялдуулсан.

Өөрчлөгдсөн санхүүгийн хөрөнгө

Зээлийн гэрээний нөхцөлүүд нь хэд хэдэн шалтгааны улмаас өөрчлөгдөж болох ба үүнд зах зээлийн нөхцөл, харилцагчийг тогтоох, харилцагчийн одоогийн болон боломжит зээлийн чанарын үзүүлэлт доошилсон эсэхэд хамаарахгүй бусад хүчин зүйлс орж болно. Хугацаа нь хэтрээгүй, бүтцийн өөрчлөлт хийгдээгүй тохиолдолд Түвшин 1 дэх зээл, 90 хоногийн дотор хугацаа хэтэрсэн, өөрчлөгдсөн зээлийг Түвшин 2 дахь зээл гэж ангилна. Хугацаа хэтэрсэн буюу 90-ээс дээш хоногийн хугацаатай зээлийг Түвшин 3-ийн зээл гэж үнэлнэ.

Зээлийн хүлээгдэж буй алдагдлын тооцоолол

Зээлийн хүлээгдэж буй алдагдлын тооцоололд дараах гол хувьсагчид хамаарна:

- Дефолт болох магадлал (PD);
- Дефолт болсон тохиолдолд хүлээх алдагдлын хэмжээ (LGD);
- Дефолт болсон үеийн дүн (EAD).

Түвшин 1 дэх зээлийн хүлээгдэж буй алдагдлыг 12 сарын хугацааны турших PD-г LGD болон EAD-ээр үржүүлэн тооцоолно. Ашиглалтын хугацааны туршид зээлийн хүлээгдэж буй алдагдлыг ашиглалтын хугацааны туршийн PD-г LGD болон EAD-ээр үржүүлэн тооцоолно.

LGD нь дефолт болох үеийн боломжит алдагдлын хэмжээ юм. Банк LGD-ийн хэмжигдэхүүнүүдийг тооцохдоо дефолт болсон харилцагч талуудын эсрэг нэхэмжлэлээс нөхөн төлөлт хийгдсэн түүхэн мэдээллийг харгалзан үздэг. LGD-ийн тооцоолол нь эдийн засгийн 3 хувилбарт дахин тохируулагддаг. LGD-ийг үр ашигт хүүний хэмжээг ашиглан дискаунтлагдсан мөнгөн гүйлгээний сууриар тооцоолдог.

EAD нь дефолт болох үеийн зээлийн хүлээгдэж буй дүнг илэрхийлнэ. Харилцагчийн одоогийн зээлийн дүн болон гэрээний хүрээнд өөрчлөгдөж болох, мөн хорогдуулалтаас үүсэх одоогийн үнэ цэнийн боломжит өөрчлөлтүүдээс EAD-г үүсгэдэг. Санхүүгийн хөрөнгийн EAD нь дефолт болох үеийн нийт дансны үнийг илэрхийлдэг. Зээлийн үүргийн хувьд EAD нь түүхэн ажиглалт болон ирээдүйн таамаглал дээр тулгуурлан тооцогддог гэрээний дагуух ирээдүйн боломжит дүн юм. Санхүүгийн баталгааны хувьд EAD нь санхүүгийн баталгааны төлбөр үүсэх баталгааны эрсдэлийг илэрхийлдэг.

Дээр дурдсанчлан, 12 сарын хугацааны турших хамгийн өндөр PD-г ашиглах Түвшин 1 дэх санхүүгийн хөрөнгийн хувьд, зээлийн эрсдэлийн удирдлагын зорилгоор урт хугацааг авч үзсэн ч Банк нь зээлийн эрсдэлд өртөх хамгийн урт гэрээний хугацаа (зээлдэгчийн хугацаа сунгах сонголтыг хамруулан) бүхий зээлийн дефолт болох эрсдэлийг авч үздэг.

Гэсэн хэдий ч, зээл болон олгогдоогүй зээлийн үүргийн бүрэлдэхүүн хэсгүүдийг багтаадаг иргэдийн богино хугацааны зээл, зээлийн картын хувьд, хэрэв Банкны эргэн төлөлтийг шаардах боломж болон

36. Эрсдэлийн удирдлага, үргэлжлэл

36.2 Зээлийн эрсдэл, үргэлжлэл

Хүлээгдэж буй зээлийн алдагдлаас үүсэх дүн, үргэлжлэл

Үнэ цэнийн бууралтыг тооцоолоход ашигласан үзүүлэлт, таамаглал болон арга техник, үргэлжлэл

Зээлийн хүлээгдэж буй алдагдлын тооцоолол, үргэлжлэл

олгогдоогүй үүргийг цуцлах нь гэрээний сануулгын хугацаа хүртэлх зээлийн алдагдлын дүнг хязгаарладаггүй бол Банк нь хүлээгдэж буй зээлийн эрсдэлийг гэрээний хамгийн урт хугацаанаас илүү урт хугацаанд хэмждэг.

Эдгээрт тогтмол хугацаа болон эргэн төлөлтийн бүтэц байдаггүй ба бүлгийн сууриар зохицуулагддаг. Банк нь эдгээрийг шүүд цуцалж болох боловч энэхүү гэрээний эрх нь өдөр тутмын үйл ажиллагааны хэрэгжилт биш бөгөөд зөвхөн бүтээгдэхүүний түвшинд зээлийн эрсдэлийн мэдэгдэхүйц нөлөө илэрсэн тохиолдолд хэрэгждэг. Энэхүү урт хугацаа нь хүлээгдэж буй зээлийн эрсдэлийг бууруулахад чиглэсэн Банкны хэрэгжүүлэх зээлийн эрсдэлийн үйл ажиллагааны хүрээнд тооцоологддог. Эдгээрт хязгаарыг бууруулах, бүтээгдэхүүнийг цуцлах эсвэл зээлийн үлдэгдлийг тогтмол төлөлттэй зээлд хөрвүүлэх зэрэг багтана.

Банк хязгаарлагдмал түүхэн мэдээлэлтэй учир дотооддоо бэлэн мэдээллийг дэмжих гадаад жишиг мэдээлэл ашигладаг. Зээлийн хүлээгдэж буй алдагдлын тооцоололд нөлөөлөхүйц оролцоотой гадаад жишиг мэдээллүүд:

Ашиглагдсан гадаад жишиг мэдээлэл	
PD	LGD
- Moody's-ийн Байгууллагын дефолт болон нөхөлтийн түвшин, 1983-2023	- Moody's-ийн Байгууллагын дефолт болон нөхөлтийн түвшин, 1983-2023 - Basel-ийн Тоон нөлөөний судалгаа 3, Техникийн удирдамж, LGD сангийн арга аргачлал

Үнэ цэнийн бууралтын алдагдлын нөөц

Дараах хүснэгтэд санхүүгийн хэрэглүүрийн үнэ цэнийн бууралтын алдагдлын нөөцийн эхний болон эцсийн үлдэгдлийг ангиллаар тохируулсныг харуулав.

36. Эрсдэлийн удирдлага, үргэлжлэл

36.2 Зээлийн эрсдэл, үргэлжлэл

Үнэ цэнийн бууралтын алдагдлын нөөц, үргэлжлэл

(мянган төгрөгөөр)	2024			
	Түвшин 1	Түвшин 2	Түвшин 3	Нийт
Хорогдуулсан өртгөөр илэрхийлэгдсэн харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа				
01 сарын 01-нээрх үлдэгдэл	2,303,352	3,202,196	32,482,938	37,988,486
Түвшин 1-д шилжсэн	251,187	(251,187)	-	-
Түвшин 2-т шилжсэн	(287,204)	1,499,071	(1,211,867)	-
Түвшин 3-т шилжсэн	(77,448)	(1,218,549)	1,295,997	-
Үнэ цэнийн бууралтын алдагдлын нөөцийн дахин хэмжилт	(450,040)	738,373	18,817,463	19,105,796
Үүссэн болон худалдан авсан шинэ санхүүгийн хөрөнгүүд	3,817,004	202,493	944,843	4,964,340
Үнэ цэнийн бууралтын нөөцийн буцаалт	(54,751)	(989,427)	(9,175,181)	(10,219,359)
12 сарын 31-нээрх үлдэгдэл	5,502,100	3,182,970	43,154,193	51,839,263

(мянган төгрөгөөр)	2023			
	Түвшин 1	Түвшин 2	Түвшин 3	Нийт
Хорогдуулсан өртгөөр илэрхийлэгдсэн харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа				
01 сарын 01-нээрх үлдэгдэл	2,003,445	3,418,079	24,032,896	29,454,420
Түвшин 1-д шилжсэн	-	-	-	-
Түвшин 2-т шилжсэн	(166,311)	1,124,157	(957,846)	-
Түвшин 3-т шилжсэн	(637,528)	(1,181,292)	1,818,820	-
Үнэ цэнийн бууралтын алдагдлын нөөцийн дахин хэмжилт	(469,782)	(12,615)	13,028,164	12,545,767
Үүссэн болон худалдан авсан шинэ санхүүгийн хөрөнгүүд	2,054,209	1,008,815	9,013,280	12,076,304
Үнэ цэнийн бууралтын нөөцийн буцаалт	(480,681)	(1,154,948)	(14,452,376)	(16,088,005)
12 сарын 31-нээрх үлдэгдэл	2,303,352	3,202,196	32,482,938	37,988,486

36.3 Төлбөрийн чадварын эрсдэл

Банк харилцагчийн өмнө хүлээсэн төлбөр тооцооны үүргээ цаг хугацаанд нь биелүүлэх чадваргүй болох, эсвэл тухайн үүргийг биелүүлэхэд ихээхэн хэмжээний зардал гарах нөхцөл байдал үүсэхийг төлбөрийн чадварын эрсдэл гэж үзнэ. Банк нь төлбөрийн чадварын эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах зорилгоор Монголбанкны зохистой харьцааны шалгуур үзүүлэлтийг хангаж ажиллахаас гадна төлбөрийн чадварын стресс тест сар тутам тооцож ЭУХ-д тайлагнаж ажилладаг.

ТЭЭВЭР ХӨГЖЛИЙН БАНК ХК
Санхүүгийн Тайлангийн Тодруулга
2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон жил

36. Эрсдэлийн удирдлага, үргэлжлэл

36.3 Төлбөрийн чадварын эрсдэл, үргэлжлэл

Санхүүгийн өр төлбөрийг гэрээний үлдэж буй хугацаагаар хийсэн шинжилгээ

Доорх хүснэгтэд 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаарх Банкны санхүүгийн өр төлбөрүүдийн дуусгавар хугацааг тэдгээрийн аливаа нэг хөнгөлөлтгүйгээр, гэрээний дагуу эргэн төлөх үүргүүд дээр үндэслэн харууллаа. Банкны харилцагчдын дийлэнх нь гэрээт хугацаанаасаа өмнө зарлагын гүйлгээ хийхгүй гэсэн хүлээлттэй байгаа ба хадгаламжийн татан авалтын түүхэн өгөгдлүүд дээр үндэслэн Банкны хүлээж буй мөнгөн үрсгалыг хүснэгтэд тусгаагүй болно.

<i>(мянган төгрөгөөр)</i>	2024 оны 12 сарын 31						Дансны үнэ
	Хугацаагүй	6 сар хүртэл	6 сараас 1 жил хүртэл	1-ээс 5 жил	5-аас дээш жил	Дискаунтлаагүй нийт дүн	
Банк, санхүүгийн байгууллагын харилцах, хадгаламж	10,743,099	93,441,828	24,488,277	5,644,747	-	134,317,950	127,434,418
Харилцагчдын харилцах, хадгаламж	84,233,892	232,504,155	255,380,177	47,529,540	-	619,647,763	579,564,597
Репо хэлцэл	-	120,413,984	-	-	-	120,413,984	120,345,339
Зээлээр авсан санхүүжилт	-	12,799,895	7,438,731	43,069,067	-	63,307,692	56,764,447
Дериватив санхүүгийн өр төлбөр	-	471,233	735,239	491,959	-	1,698,431	1,698,431
Түрээсийн өр төлбөр	-	2,780,264	2,648,916	7,142,692	-	12,571,872	10,505,650
Бусад өр төлбөр	4,953,810	1,878,911	-	426,313	-	7,259,034	7,259,034
Баталгаа	11,283,526	-	-	-	-	11,283,526	11,283,526
Зээлийн үүрэг	2,524,495	-	-	-	-	2,524,495	2,524,495
Нийт	113,738,822	464,290,270	290,691,340	104,304,316	-	973,024,748	917,379,937

Хүснэгтийн үргэлжлэлийг дараагийн хуудаснаас харна уу.

ТЭЭВЭР ХӨГЖЛИЙН БАНК ХК
 Санхүүгийн Тайлангийн Тодруулга
 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон жил

36. Эрсдэлийн удирдлага, үргэлжлэл

36.3 Төлбөрийн чадварын эрсдэл, үргэлжлэл

Санхүүгийн өр төлбөрийг гэрээний үлдэж буй хугацаагаар хийсэн шинжилгээ, үргэлжлэл

<i>(мянган төгрөгөөр)</i>	2023 оны 12 сарын 31						Дансны үнэ
	Хугацаагүй	6 сар хүртэл	6 сараас 1 жил хүртэл	1-ээс 5 жил	5-аас дээш жил	Дискаунтлаагүй нийт дүн	
Банк, санхүүгийн байгууллагын харилцах, хадгаламж	16,793,526	257,649,200	30,942,475	13,042,334	-	318,427,535	311,527,590
Харилцагчдын харилцах, хадгаламж	108,611,959	121,159,058	236,444,164	156,488,128	-	622,703,309	578,007,031
Репо хэлцэл	-	34,893,651	3,033,550	-	-	37,927,201	37,712,288
Зээлээр авсан санхүүжилт	-	16,764,499	27,524,773	27,912,290	-	72,201,562	63,452,028
Дериватив санхүүгийн өр төлбөр	-	397,740	1,246,849	1,764,047	-	3,408,636	3,408,636
Түрээсийн өр төлбөр	-	2,709,958	2,638,652	10,854,686	-	16,203,296	12,826,965
Бусад өр төлбөр	6,423,986	810,663	242,705	367,209	-	7,844,563	7,844,563
Баталгаа	14,481,600	-	-	-	-	14,481,600	14,481,600
Зээлийн үүрэг	2,278,074	-	-	-	-	2,278,074	2,278,074
Нийт	148,589,145	434,384,769	302,073,168	210,428,694	-	1,095,475,776	1,031,538,775

36. Эрсдэлийн удирдлага, үргэлжлэл

36.4 Зах зээлийн эрсдэл

Зах зээлийн хүчин зүйлийн сөрөг нөлөөллийн улмаас Банкны эзэмшиж буй санхүүгийн хэрэгслийн үнэлгээнд өөрчлөлт орж, хохирол хүлээх эрсдэлийг зах зээлийн эрсдэл гэж үзнэ.

Хүүний түвшний эрсдэл

Банк нь хүүний түвшний өөрчлөлт, хөдөлгөөний нөлөөгөөр учирч болох санхүүгийн алдагдлыг хүүний эрсдэл гэж тодорхойлдог. Банкны зээл, хадгаламж, эх үүсвэр татан төвлөрүүлэх болон хөрөнгө оруулалтын үйл ажиллагаанууд нь хүүний эрсдэлийг бий болгож, үр дагавар нь банкны цэвэр хүүний орлогод шууд нөлөөлдөг. Банкны хөрөнгө, өр төлбөр, тэнцлийн гадуурх дансдын үлдэгдэлд урт хугацаанд үзүүлэх нөлөөгөөр Банкны өөрийн хөрөнгийн эдийн засгийн үнэ цэнэ өөрчлөгддөг. Эрсдэлийн удирдлага хариуцсан нэгж нь хүүний түвшин өөрчлөгдөхөд банкны цэвэр хүүний орлого болон өөрийн хөрөнгөд үзүүлэх нөлөөллийг Зөрүүний (GAP), суурь хүүний (Basis) болон Өөрийн хөрөнгийн эдийн засгийн үнэлгээний (EVE) аргачлалуудыг ашиглан тооцож Эрсдэлийн аппетитийн хязгаарын түвшинд нийцүүлэн тогтмол хянадаг.

Хүүний өөрчлөлтөд мэдрэмтгий байдлын шинжилгээг 2024 оны 12-р сарын 31-ний өдрийн байдлаар хүүний түвшин өөрчлөгдөхөд хувьсах хүүтэй санхүүгийн хөрөнгө болон өр төлбөр өөрчлөгдсөнөөс цэвэр хүүний орлогын болзошгүй бууралт өсөлтийн хэмжээг тооцсон.

Бусад бүх хүчин зүйлс тогтмол байна гэж төсөөлж буй үед, хүүний түвшин 1 ба 2 хувиар өөрчлөгдөхөд цэвэр хүүний орлого хүүний өсөлтийн үед нэмэгдэн, бууралтын үед буурах тооцоо гарсан ба алдагдал, ашгийн өөрчлөлтийн зөрүү нь тус бүр 1.02 - 2.05 тэрбум төгрөг болохоор байна.

Гадаад валютын ханшийн эрсдэл

Гадаад валютын ханшийн өөрчлөлтийн улмаас гадаад валютын нээлттэй позицитай үнэлгээ болон гадаад валютын арилжааны үр дүнд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг гадаад валютын ханшийн эрсдэл гэж үзнэ. Банк нь гадаад валютын ханшийн эрсдэлийг бууруулах зорилгоор Монголбанкны зохистой харьцааны шалгуур үзүүлэлтийг мөрдөж ажиллахаас гадна Хамгийн их эрсдэлийн арга (VAR)-аар тухайн өдрийн нээлттэй позицоос алдаж болох хамгийн их алдагдлын хэмжээг өдөр бүр хэмжиж, иргэн, гадаадын болон дотоодын банк, байгууллагуудтай хийх арилжааны хэмжээ, арилжаа, ханшийн тэгшитгэлээс хүлээх алдагдлыг ЭУХ-оос баталсан хязгаарын хүрээнд хянаж ажилладаг. Хязгаарын хэрэгжилтийг АПУХ-нд тайлагнаж ажилладаг бол гадаад валютын ханшийн эрсдэлийн стресс тестийг ЭУХ-нд танилцуулдаг.

ТЭЭВЭР ХӨГЖЛИЙН БАНК ХК
Санхүүгийн Тайлангийн Тодруулга
2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон жил

36. Эрсдэлийн удирдлага, үргэлжлэл

36.4 Зах зээлийн эрсдэл, үргэлжлэл

Дараах хүснэгтэд гадаад валютын эрсдэлд өртөж болох Банкны хөрөнгийн дүнг 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний болон 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар үзүүлэв. Хүснэгтэд санхүүгийн хөрөнгө, өр төлбөрүүдийн бүртгэлийн дүнг гадаад валют тус бүрээр бүлэглэн үзүүлэв.

2024 оны 12 сарын 31-ний байдлаар (мянган төгрөгөөр)	Ам.доллар	Евро	Бусад
Санхүүгийн хөрөнгө			
Бэлэн мөнгө ба Монголбанк дахь мөнгө	25,918,239	884,197	6,369,846
Банк, санхүүгийн байгууллага дахь харилцах, Хадгаламж	23,013,408	208,822	47,171,734
Дериватив санхүүгийн хөрөнгө	454,990	-	-
Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа	78,575,074	14,208,167	-
Бусад хөрөнгө	5,994,122	28,355	5,624,611
	133,955,833	15,329,541	59,166,191
Санхүүгийн өр төлбөр			
Банк, санхүүгийн байгууллагын харилцах, хадгаламж	7,673,270	202,789	804,932
Харилцагчдын харилцах, хадгаламж	109,205,099	1,092,039	23,023,417
Зээлээр авсан санхүүжилт	6,232,386	9,872,405	40,165,729
Дериватив санхүүгийн өр төлбөр	169,036	-	-
Бусад өр төлбөр	1,636,051	8,472	2,915,062
	124,915,842	11,175,705	66,909,140
Цэвэр позиц	9,039,991	4,153,836	(7,742,949)
2023 оны 12 сарын 31-ний байдлаар (мянган төгрөгөөр)	Ам.доллар	Евро	Бусад
Санхүүгийн хөрөнгө			
Бэлэн ба Монголбанк дахь мөнгө	92,062,523	643,108	11,172,012
Банк, санхүүгийн байгууллага дахь харилцах, Хадгаламж	83,605,366	16,045,992	53,064,782
ХӨ-өөр илэрхийлэгдэх санхүүгийн хөрөнгө	20,352,563	-	-
Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа	134,553,316	14,827,646	-
Бусад хөрөнгө	718,639	1,081	6,144,921
	331,292,407	31,517,827	70,381,715
Санхүүгийн өр төлбөр			
Банк, санхүүгийн байгууллагын харилцах, хадгаламж	118,148,104	5,477,782	30,317,441
Харилцагчдын харилцах, хадгаламж	152,172,216	10,838,263	40,451,093
Зээлээр авсан санхүүжилт	25,857,404	18,260,870	6,601,667
Бусад өр төлбөр	520,202	9,028	3,473,577
	296,697,926	34,585,943	80,843,778
Цэвэр позиц	34,594,481	(3,068,116)	(10,462,063)

36. Эрсдэлийн удирдлага, үргэлжлэл

36.4 Зах зээлийн эрсдэл, үргэлжлэл

Урьдчилан төлөлтийн эрсдэл

Урьдчилан төлөлтийн эрсдэл гэдэг нь үйлчлүүлэгчид болон харилцагч байгууллагууд нь хүлээгдэж байснаас эрт эсвэл хойно төлбөрөө буцаан төлөх эсвэл төлбөр хийхийг хүссэний улмаас Банк санхүүгийн алдагдалд орох эрсдэл юм.

Банк нь төрөл бүрийн түвшний урьдчилан төлөлтүүдийн хүүний цэвэр орлогод үзүүлэх нөлөөллийг урьдчилан тооцоолохдоо хялбаршуулсан аргыг авч хэрэглэдэг.

Үйл ажиллагааны эрсдэл

Үйл ажиллагааны эрсдэл гэдэг нь үйл ажиллагааны процесс, хүний болон системийн, гадаад үйл явдлуудын хангалтгүй байдал эсвэл доголдол гарснаас шалтгаалан алдагдал хүлээх эрсдэлийг хэлнэ. Үйл ажиллагааны эрсдэлийн удирдлагын хүрээнд “Хамгаалалтын гурван шугам”-ыг хэрэгжүүлж ажилладаг бөгөөд хамгаалалтын нэгдүгээр шугам, эрсдэл ба хяналтын удирдлага буюу эзэн нь өдөр тутмын үйл ажиллагаанд эрсдэлийг олж илрүүлэх, үнэлгээ хийх, арга хэмжээ авах эрсдэлийг удирдан ажиллах чиг үүрэгтэй; хамгаалалтын хоёрдугаар шугам, эрсдэлийн удирдлагын хяналтыг хэрэгжүүлэгч нь эрсдэлийн удирдлагын тогтолцоо, эрсдэлийг удирдах бодлого, журам, стандарт, арга аргачлалыг боловсруулж 1-р шугамд дэмжлэг үзүүлэх чиг үүрэгтэй; хамгаалалтын гуравдугаар шугам, хараат бус баталгаажуулалтыг хэрэгжүүлэгч нэгж нь 1-р шугамын эрсдэлийн удирдлагын үр дүнтэй байдал, 2-р шугамын тогтолцоо, үйл ажиллагааны үр дүнтэй байдлыг тус тус шалгаж дүгнэх чиг үүрэгтэй ажиллаж байна.

37. Өөрийн хөрөнгийн зохистой харьцаа

Банк бизнесийн эрсдэлийг өөрийн хөрөнгөдөө тулгуурлан идэвхтэй удирддаг. Бусад арга хэмжээнүүдээс гадна Монголбанкнаас тогтоосон дүрэм, харьцаануудыг ашиглах замаар Банкны өөрийн хөрөнгийн зохистой харьцааг хянадаг.

Өөрийн хөрөнгийн удирдлага

Монголбанк нь өөрийн хөрөнгийн зохистой харьцааны шаардлагыг нийт арилжааны банкуудад тавьж, хянадаг.

Өөрийн хөрөнгөнд суурилан тооцсон өөрийн хөрөнгийн хүрэлцээний харьцааг 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 12 хувиас багагүй (2023 оны 12 дугаар сарын 31: 12%) байлгахыг шаардсан бөгөөд 1 дүгээр зэрэглэлийн өөрийн хөрөнгө ба эрсдэлээр жигнэсэн нийт хөрөнгө 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 9 хувиас багагүй байна (2023 оны 12 дугаар сарын 31: 9%).

Банкны өөрийн хөрөнгийн зохистой харьцаа 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний болон 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар дараах байдалтай байна:

ТЭЭВЭР ХӨГЖЛИЙН БАНК ХК
Санхүүгийн Тайлангийн Тодруулга
2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон жил

37. Өөрийн хөрөнгийн зохистой харьцаа, үргэлжлэл

<i>(мянган төгрөгөөр)</i>	2024.12.31	2023.12.31
1-р зэрэглэлийн өөрийн хөрөнгө	202,961,433	192,236,222
2-р зэрэглэлийн өөрийн хөрөнгө	-	-
1 ба 2-р зэрэглэлийн өөрийн хөрөнгө	202,961,433	192,236,222
Эрсдэлээр жигнэсэн актив	847,970,562	848,671,026
Өөрийн хөрөнгийн хүрэлцээний үзүүлэлт:		
Эрсдэлээр жигнэсэн активын хувиар илэрхийлсэн нийт өөрийн хөрөнгийн хүрэлцээний хувь	23.93%	22.65%
Эрсдэлээр жигнэсэн активын хувиар илэрхийлсэн 1-р зэрэглэлийн өөрийн хөрөнгийн хүрэлцээний хувь	23.93%	22.65%

38. Тайлант үеийн дараах үйл явдал

Удирдлага тайлагналын эцсийн өдрөөс хойш санхүүгийн тайланг нийтлэх зөвшөөрөл олгох хүртэлх хугацаанд эдгээр санхүүгийн тайланд нөлөө үзүүлэх ямар нэгэн үйл явдал гараагүй гэж үзэж байна.

39. Орчуулга

Эдгээр санхүүгийн тайлангууд нь Англи болон Монгол хэл дээр бэлтгэгдсэн бөгөөд Англи болон Монгол хувилбарын хооронд утга агуулгын зөрүү үүссэн тохиолдолд Англи хувилбарыг баримтална.